

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Ana Bilim Dalı

**İTHALAT VE İHRACAT İŞLEMLERİNE YÖNELİK
MUHASEBE UYGULAMALARI: SİVAS İLİNDE DIŞ TİCARET
YAPAN İŞLETMELER ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

Ömer KÖSE

Sivas
Temmuz 2017

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İşletme Ana Bilim Dalı

**İTHALAT VE İHRACAT İŞLEMLERİNE YÖNELİK
MUHASEBE UYGULAMALARI: SİVAS İLİNDE DIŞ TİCARET
YAPAN İŞLETMELER ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

Ömer KÖSE

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Mehmet DEMİR

Sivas

Temmuz 2017

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : İşletme Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı : İşletme Bilim Dalı
Tezin Başlığı : İthalat ve İhracat İşlemlerine Yönelik Muhasebe Uygulamaları: Sivas İlinde Dış Ticaret Yapan İşletmeler Üzerinde Bir Araştırma
Savunma Tarihi : 16.07.2017
Danışmanı : Doç. Dr. Mehmet DEMİR

Unvanı - Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı : Doç. Dr. Mehmet DEMİR

Üye : Doç. Dr. M. Mustafa KISAKÜREK

Üye : Yrd. Doç. Dr. Yakup ÜLKER

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Ömer KÖSE tarafından hazırlanan İthalat ve İhracat İşlemlerine Yönelik Muhasebe Uygulamaları: Sivas İlinde Dış Ticaret Yapan İşletmeler Üzerinde Bir Araştırma başlıklı tez, kabul edilmiştir. ..../..../.....

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde:

1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;

2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;

3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;

4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

Ömer KÖSE

TEŐEKKÖR

Bu çalıőmamın hazırlanmasında bilgi ve tecrübelerini hiçbir zaman esirgemeyen kıymetli ve çok değerli sayın hocam Doç. Dr. Mehmet DEMİR'e, her zaman yanımda olan maddi ve manevi destekleri esirgemeyen değerli aileme, kıymetli arkadaşım Müzeyyen Yıldız ve Furkan Arslan'a, yoğun bir şekilde çalıőmalarına rağmen bana vakit ayırıp emeklerini esirgemeyen firma yöneticilerine tüm kalbimle sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

Ömer Köse

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	ix
ŞEKİL LİSTESİ	xiii
TABLO LİSTESİ	xi
ÖZET	xv
ABSTRACT	xvii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. DIŞ TİCARET İŞLEMLERİNE GENEL BİR BAKIŞ	3
1.1. Dış Ticaret İşlemleri İle İlgili Temel Kavram ve Terimler	3
1.1.1 Ekonomik Kavramlar	3
1.1.2. Gümrük Kavramları	7
1.1.3. Anlaşmalar, Takip ve Kontrol Terimleri.....	8
1.1.4. Yükleme ve Taşıma Terimleri.....	9
1.2. Dış Ticaret İşlemleri	10
1.2.1 Tanım ve Çeşitler	10
1.2.2. Dış Ticaret ve Ülke İçi Ticaret Arasındaki Farklar	11
1.2.3. Türkiye’de Dış Ticaretin Gelişimi	12
İKİNCİ BÖLÜM	15
2. DIŞ TİCARETTE KULLANILAN BELGELER, TESLİM VE ÖDEME ŞEKİLLERİ	15
2.1. Dış Ticarete Kullanılan Belgeler	15
2.1.1. Faturalar	15
2.1.1.1. Proforma Fatura (Proforma Invoice)	15
2.1.1.2. Ticari Fatura (Commercial Invoice)	16

2.1.1.3. Navlun Faturası (Freight Invoice).....	16
2.1.1.4. İhracat Faturası (Export Invoice).....	16
2.1.1.5. Özel Fatura (Bavul Ticaret Faturası) (Left-trade bill)	16
2.1.1.6. Gümrük Müşavirlik Faturası.....	17
2.1.2. Gümrük Beyannamesi (Customs Brokerage Bill).....	17
2.1.2.1. İhracat Gümrük Beyannamesi (Export Customs Declaration) 17	
2.1.2.2. İthalat Gümrük Beyannamesi (İmport Customs Declaration) 17	
2.1.3. Serbest Dolaşım Belgeleri (Free Movement Of Documents).....	18
2.1.3.1. A.TR Belgesi.....	18
2.1.3.2. EUR.1 Belgesi.....	18
2.1.3.3. Menşe Şahadetnamesi (Certificate Of Origin).....	18
2.1.3.4. Konsolosluk Faturası (Consular Invoice)	19
2.1.3.5. Veteriner Hekim Sertifikası ve Bitki Sağlık Sertifikası.....	19
2.1.3.6. Uygunluk Belgesi.....	19
2.1.3.7. Helal Belgesi (Halal Certificate).....	19
2.1.3.8. Koşer Belgesi (Kosher Certificate).....	19
2.1.4. Sevk (Taşıma) Belgeleri (Transport Documents – Bill of Lading)	19
2.1.4.1. Konşimento (Bill of Lading).....	20
2.1.4.2. Kara Yolu Konşimentosu (Roadway Bill CMR).....	20
2.1.4.3. Deniz Konşimentosu (Marine Bill of Lading).....	20
2.1.4.4. Havayolu Konşimentosu (Air Waybill)	20
2.1.4.5. Demiryolu Konşimentosu (Railway Bill)	21
2.1.5. Sigorta Belgeleri (Insurance Documents)	21
2.1.6. Finansman Belgeleri (Financial Documents)	22
2.1.7. A.T.A. Karneleri (Ata Carnet).....	22
2.2. Dış Ticaret İşlemlerinde Teslim Şekilleri.....	22

2.2.1. Tüm Taşıma Türlerini Kapsayan Kurallar	25
2.2.1.1. EXW İşyerinde Teslim (Ex Works).....	25
2.2.1.2. FCA Taşıyıcıya Masrafsız (Free Carrier).....	25
2.2.1.3. CPT Taşıma Ödenmiş (Carriage Paid To).....	25
2.2.1.4. CIP Taşıma ve Sigorta Ödenmiş (Carriage and Insured Paid To).....	25
2.2.1.5. DAT Terminalde Teslim (Delivered At Terminal).....	26
2.2.1.6. DAP Belirlenen Yerde Teslim (Delivered At Place).....	26
2.2.1.7. DDP Gümrük Vergileri Ödenmiş Olarak Teslim (Delivered Duty Paid).....	26
2.2.2. Sadece Deniz ve İç Su Yolu Taşımalarında Kullanılan Teslim Şekilleri.....	26
2.2.2.1. FAS Gemi Doğrultusunda Masrafsız Teslim (Free Alongside Ship).....	26
2.2.2.2. FOB Gemide Masrafsız Teslim (Free On Board).....	26
2.2.2.3. CFR Masraflar ve Navlun Dahil Teslim (Cost and Freight) ..	27
2.2.2.4. CIF Masraflar Sigorta ve Navlun Dahil Teslim (Cost Insurance and Freight).....	27
2.3. Dış Ticaret İşlemlerinde Kullanılan Ödeme Şekilleri	27
2.3.1. Peşin Ödeme (Cash Payment/Advance Payment).....	28
2.3.2. Mal Mukabili Ödeme (Cash Against Goods).....	29
2.3.3. Vesaik Mukabili Ödeme (Documentary Collections)	30
2.3.4. Kabul Kredili Ödeme (Acceptance Credit).....	31
2.3.5. Akreditifli Ödeme (Letter Of Credit).....	32
2.4. Dış Ticarete Kambiyo Mevzuatı	34
2.4.1. İhracat Bedelinin Tahsilinde Kambiyo Mevzuatı	34
2.4.2. İthalat Bedelinin Tahsilinde Kambiyo Mevzuatı	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	37
3. DIŞ TİCARET İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ.....	37
3.1. Uluslararası Ticaret İşlemlerinde Muhasebenin Önemi	37
3.1.2. Uluslararası Ticaret Muhasebesi İçin Gerekli Ön Bilgiler	37
3.1.3. Uluslararası Ticarete Hesap Planı	38
3.2. İhracat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi.....	48
3.2.1. İhracat ve İhracatçı	48
3.2.2. İhracat Çeşitleri	48
3.2.3. İhracat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	52
3.2.3.1. İhracatta Tek Düzen Hesap Planı.....	52
3.2.3.1.1. İhracat İşlemlerinde Kullanılan Bilanço Hesapları.	52
3.2.3.1.2. İhracat İşlemlerinde Kullanılan Gelir Tablosu Hesapları.....	52
3.2.3.1.3. İhracat İşlemlerinde Kullanılan Maliyet Hesapları.	54
3.2.3.1.4. Fiili İhracat, Fiili İhracat Tarihi	55
3.2.3.1.5. İhracatta Muhasebe Kaydı Öncesi Yapılması Gereken İşlemler	55
3.2.3.2. İhracat işlemleri Muhasebe Kaydı	56
3.2.3.2.1. Mal İhracatında Muhasebe Kaydı.....	56
3.2.3.2.2. Hizmet İhracatında Muhasebe Kaydı	57
3.2.3.3. İhracat Bedelinin Tahsili.....	58
3.2.3.3.1. İhracat Bedelinin Tahsilinde Olumlu Kur Farkı ...	58
3.2.3.3.2. İhracat Bedelinin Tahsilinde Olumsuz Kur Farkı .	59
3.2.3.4. İhracatta Yurt İçi ve Yurt Dışı Komisyon ve Lojistik Giderleri	59
3.2.3.5. İhracat İşlemlerinde Götürü Gider	60
3.2.4. İhracatta Ödeme Şekillerinin Muhasebeleştirilmesi.....	60

3.2.4.1. Peşin Ödeme İhracat İşlemleri.....	60
3.2.4.2. Mal Mukabili Ödemeli İhracat İşlemleri	62
3.2.4.3. Vesaik Mukabili Ödeme İhracat İşlemleri.....	63
3.2.4.4. Akreditifli Ödeme İhracat İşlemleri.....	64
3.2.4.5. Kabul Kredili Ödeme Şeklinde İhracat.....	66
3.2.4.6. Konsinye Satış Şeklinde İhracat	67
3.2.4.7. Açık Hesap Ödeme Şeklinde İhracat	69
3.2.5. İhracatta Satış İadeleri ve Vergi İşlemleri.....	70
3.2.6. İhracatta Dönem Sonu İşlemleri.....	72
3.2.6.1. Yurt Dışı Alacakların Dönem Sonu Değerleme İşlemi	72
3.2.6.2. Değerleme İşlemi Yapılmış Yurt Dışı Alacağın Tahsili.....	74
3.3. İthalat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	75
3.3.1. Peşin İthalat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	75
3.3.2. Mal Mukabili İthalat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	80
3.3.3 Vesaik Mukabili İthalat İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi.....	80
3.3.4 Akreditifli İthalat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	81
3.3.5. Görüldüğüne Ödemeli Akreditifli İthalat	83
3.3.6. Kabul Kredili İthalat İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi	86
3.3.7. İthal Bedellerinin Mal ve Hizmet İhracı Bedelleriyle Mahsuben Ödenmesi ve Özel Takası.....	88
3.3.8. İthalat Bedellerinin İhracat Bedelleri ile Mahsuben Ödenmesi	89
3.3.9. Komisyonculuk Bedellerinin İthalat Bedelinden Mahsubu	90
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	91
4. DIŞ TİCARET İŞLEMLERİNDE KATMA DEĞER VERGİSİ	91
4.1. İhracat İşlemlerinde KDV	91
4.1.1. KDV Kanununda İhracat İstisnası.....	91

4.1.2. KDV İadesinin Doğması ve Yüklenilen KDV	91
4.1.2.1. KDV İadesinin Doğması	91
4.1.2.2. Yüklenilen KDV	92
4.1.3 Üretici İhracatçı İşlemlerde KDV	92
4.1.3.1. İhracatta Yüklenen KDV'nin Vergi İdaresinden Tahsili	92
4.1.3.2 İhracatta Yüklenilen KDV'nin Hesaplanan KDV'den Mahsubu	96
4.2. İthalat İşlemlerinde KDV	98
4.2.1. İthalatta Özel Tüketim Vergisi, Gümrük Vergisi ve Katma Değer Vergisi Matrah ve Tutarının Hesaplanması	99
4.3. İhraç Kayıtlı Satışlar	99
4.3.1. Tecil-Terkin Uygulanacak Teslimler	100
4.3.1.1. Tecil-Terkin Uygulama Kapsamına Giren Mallar	101
4.3.1.1.1. Nihai Mallar	101
4.3.1.1.2. İhraç Malının Eklenti veya Ayrılmaz Parçaları ile Ambalaj Malzemeleri	103
4.3.1.2. İhracat İçin Ek Süre Verilmesi	104
4.3.1.3. İhraç Kaydıyla Teslim Edilen Malların Geri Gelmesi	106
4.3.1.4. İhraç Kayıtlı Teslimlerde KDV İadesi	108
BEŞİNCİ BÖLÜM	111
5. SİVAS İLİNDE DIŞ TİCARET YAPAN İŞLETMELER ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA	111
5.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	111
5.2. Araştırmanın Kapsamı	111
5.3. Literatür Taraması	112
5.4. Dış Ticaret İle İlgili Örnek Uygulamalar	114
5.4.1. İhracat İle İlgili Uygulamalar	114

5.4.2. İthalat İle İlgili Uygulamalar.....	122
5.4.3 İhraç Kayıtlı Satış Uygulamaları.....	127
5.4.4. Diğer Uygulamalar.....	132
SONUÇ.....	141
KAYNAKÇA	143
EKLER.....	147
ÖZ GEÇMİŞ.....	159

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
DAB	: Döviz Alım Belgesi
DSB	: Döviz Satım Belgesi
GB	: Gümrük Beyannamesi
GÇB	: Gümrük Çıkış Beyannamesi
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
KDV	: Katma Değer Vergisi
Md.	: Madde
ÖTV	: Özel Tüketim Vergisi
SMH	: Safi Milli Hasıla
SWIFT	: Society For Worldwide Interbank Financial Telecommunication
Tbđ.	: Tebliği
TCMB	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TL	: Türk Lirası
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
Uy.	: Uygulama
VUK	: Vergi Usul Kanunu

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. 1923 Yılından İtibaren 10 Yıl Aralıklı Dış Ticaret Göstergeleri 13

Tablo 2. INCOTERMS 2010..... 24

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Peşin Ödeme	28
Şekil 2. Mal Mukabili Ödeme.....	29
Şekil 3. Vesaik Mukabili Ödeme	30
Şekil 4. Kabul Kredili Ödeme	31
Şekil 5. Akreditif Açılış Süreci.....	33

ÖZET

Son yıllarda teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte küreselleşen dünya ekonomisinde dış ticaret işlemlerinin yeri ve önemi de giderek artmıştır. Bu ilerleme ülkeler arasındaki ulaşımı ve iletişimi daha da kolaylaştırmıştır. Bu ortamda, tüketiciler artan taleplerini yerel pazarlarda elde edemedikleri için uluslararası pazara yöneltmiştir. Mal ve hizmet üretenler veya arz edenler ise yerel pazarların yanında uluslararası pazarlarda daha kârlı satış yapabilmeye imkânına sahip olmuşlardır. Tüm bu işlemler ve ticaret aslında dünya ticaret hacmini ortaya çıkarmakta ve bu hacim değişen ihtiyaçlar ve teknolojiye bağlı yeni arzlarla daha da artmaktadır. Bu durum dış ticaret yapan firmaların sayısını arttırarak yerel rekabet ortamının yanında daha zorlu olan uluslararası rekabet ortamını ortaya çıkarmıştır. İşletmeler dış ticaretin oluşturduğu sert rekabet ortamlarına uyum sağlamak zorunda kalmışlardır. Böyle bir ortam işletmelerin uluslararası piyasadaki rekabette avantaj sağlayabilmeleri için dış ticaret işlemlerine hakim olmaları ve etkin kullanılan bir dış ticaret muhasebe sistemini zorunlu hale getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Dış Ticaret, İhracat, İthalat, Muhasebe Uygulamaları*

ABSTRACT

As the technological improvement goes on very fast in the globalising world , foreign trade transactions has take a very significant place in the recent years. Due to this improvement communication and transportation between countries became more easier. At this stage, for the reason that consumers can not meet their demands in the local markets they steer for international markets. Goods and service producers or suppliers found chance to sell products in both local and international markets. All these transactions and trade creates world trade volume and this volume increases more and more with recent supplies according to changing needs and technology. Because of this situation the number of exporting companies has increased, it also caused international competition environment which is more challenging in addition to local ones. Companies had to accommodate themselves to tough international trade environment. In such an environment in order to take advantage, companies had to use international account system effectively to control foreign trade operations.

Keywords: Foreign Trade, Export, Imports, Accounting Applications

GİRİŞ

“Dış Ticaret İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Sivas İlinde Dış Ticaret Yapan Firmalar Üzerinde Bir Araştırma” adlı çalışma beş bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde uluslararası işlemlerin daha rahat anlaşılabilmesi için sıklıkla kullanılan, dış ticaret kavramları; ekonomik kavramlar, gümrük terimleri, anlaşmalar ve taşıma yükleme terimleri başlıkları altında sırayla açıklanmıştır.

İkinci bölümü uluslararası ticarete kullanılan; faturalar, gümrük beyannamesi, serbest dolaşım, sevk, sigorta, finansman ve ata karneleri gibi belgeler, EXW, FCA, CPT, CIP, DAT, DAP, DDP, FAS, FOB, CFR ve CIF gibi teslim şekilleri ve son olarak peşin, mal mukabili, vesaik mukabili, kabul kredili ve Akreditifli ödeme şekilleri anlatılmıştır.

Üçüncü bölüm uluslararası ticaret işlemleri muhasebesi için gerekli ön bilgiler, teslim ve ödeme şekillerine göre muhasebeleştirilmesi anlatılmıştır.

Dördüncü bölümü dış ticaret işlemleri esnasında ortaya çıkan Katma Değer Vergisi hesaplanması ve KDV iadesi anlatılmıştır.

Çalışmanın son bölümünde ise Sivas ili Organize Sanayii Bölgesinde, otomotiv yan sanayi, mermer ve mobilya sektöründe faaliyet gösteren firmaların 2016-2017 yılları arasındaki, ihracat, ithalat, ihraç kayıtlı satışları ve dış ticaret işlemleri sırasında ortaya çıkan muhasebe kayıtları incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DIŞ TİCARET İŞLEMLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Dış ticaret işlemlerinin daha rahat anlaşılabilmesi için öncelikle bu işlemler sırasında sıkça kullanılan dış ticaret kavramlarının açıklanması; ekonomik kavramlar, gümrük terimleri, anlaşmalar ve taşıma yükleme terimleri başlığı altında sırayla açıklanacaktır.

1.1. Dış Ticaret İşlemleri İle İlgili Temel Kavram ve Terimler

Dış ticaret işlemlerinin daha iyi anlaşılabilmesi için bu işlemlerle ilgili temel kavram ve terimlerin bilinmesinde fayda vardır. Bu kavramlar ve terimler aşağıda sıralanmaktadır.

1.1.1 Ekonomik Kavramlar

Dış Ticaret Açığı: Dış ticaret yapan bir ülkenin ithalatının ihracatından fazla olmasına, diğer bir ifadeyle ise diğer ülkelere aldığı malın diğer ülkelere sattığı maldan fazla olmasına dış ticaret açığı denilmektedir. Ortaya çıkan bu fark ya diğer gelirlerle ya da borçlarla karşılanmaktadır (Sağlam, Başar 2015: 17).

Döviz: Kısaca, diğer (yabancı) ülkelerin kullandığı paralara döviz denmektedir. Eldeki nakit paraya “efektif”; nakde dönüştürülebilen döviz poliçeleri, banka havalesi, seyahat çekleri, mevduat sertifikaları, ödeme emri vb. araçlara da “döviz” denilmektedir. Türk Parasını Koruma Kanunu, döviz “*efektif dâhil, yabancı parayla ödemeyi sağlayan her türlü hesap, belge ve araç*” olarak ifade etmektedir (Çubukçu 2013: 23).

Başka bir ifadeyle döviz, yabancı ülkelere ödeme yapılmasını sağlayan her türlü araçlardır. Bu anlamda emre yazılı senet, çek, hazine bonosu, hisse senedi, tahvil ve poliçe gibi araçlar konvertible para rejimlerinde döviz olarak kullanılmaktadır (Sağlam, Başar 2015: 19).

Çeşitli döviz kavramları vardır. Bu kavramlar;

Konvertibl Dövizler, bütün ülkelere kabul görülen uluslararası para piyasalarında bir ülke parasının diğer bir ülke parasına serbestçe çevrilebilmesidir (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı 2011: 5).

Döviz Alım Belgesi (DAB), ihracatçının bankası tarafından talep edilen banka komisyonlarının alışı yapılırken düzenlenen belgedir.

Döviz Satım Belgesi (DSB), ithalat bedellerinden dolayı ortaya çıkan, aracılardan komisyonları, yurt içindeki ve muhabir bankanın şubelerinin talep ettiği komisyonlar vb. için düzenlenen belgelerdir

(Kaya, Sümer ve Sevim 2013: 4).

Döviz Tevdiat Hesabı (DTH), gerçek veya tüzel kişilerin, gerek yurt içinde gerekse yurt dışında serbest tasarruflarında bulunan döviz veya efektiflere banka veya özel finans kurumlarında açtırdıkları tevdiat hesaplarıdır. Açtıkları bu hesaplarda döviz kullanımını serbesttir

(T.C. Milli Eğitim Bakanlığı 2011: 15).

Serbest Döviz, uluslararası ödemelerde kullanılan, diğer ülke paralarına serbestçe çevrilebilen dövizlerdir (Kızıl, Soğur 1995: 1).

Kambiyo: Döviz kavramlarıyla eş anlamda kullanılan kambiyo, iki ülke parasının veya para yerine geçen belgelerin değiştirilmesidir. Kambiyo işlemleri denildiğinde çekler, ticari senetler, bono ve poliçe gibi yabancı paralar üzerinden düzenlenen belgeler anlaşılmalıdır (Kaya, Sümer ve Sevim 2013: 4).

Kur: Bir ülke parasının başka bir ülkenin parası karşısındaki fiyatına kur denilmektedir. Döviz ve efektif alış ve satışında kullanılan kura sırasıyla alış ve satış kuru denilmektedir (Naktiyok 2013: 25).

Kendi içinde cari kur, esas kur, düz kur, çapraz kur ve dolaylı kur olarak farklı anlamlar ifade etmektedir.

Cari Kur, alım satımlar sonucu kambiyo borsalarında oluşan ve kambiyo fiyat listeleriyle ilan edilen döviz fiyatlarıdır (Kızıl, Soğur 1995: 2).

Esas Kur, döviz ve efektif alım satımlarda cari kambiyo kurlarını belirlemek için tespit edilen resmi kurlardır.

Düz Kur, bir miktar yabancı para ile hangi miktarda yerli para satın alınacağını belirler.

Çapraz Kur, yabancı paranın başka bir yabancı parayla değişme oranına “çapraz kur (parite)” denir. Genellikle dolar üzerinden hesaplanır. Ülkemizde de Merkez Bankası dolar tabanlı çapraz kurlar ilan etmektedir (Kaya, Sümer ve Sevim 2013).

Dolaylı Kur, bir birim yerli parayla satın alınabilen yabancı para miktarını gösteren kura dolaylı kur denilmektedir.

Arbitraj: Kıymetli madenler ve belgelerin alım ve satımında piyasalar arasındaki fiyat farklılıklarından faydalanmak için fiyatların düşük olduğu piyasadan alınıp, yüksek olduğu piyasada satılması işlemine arbitraj denir (Toroslu 1999: 5).

Sübvansiyon: İhracatçı ülke tarafından ithalata konu olan mallara mali katkıda bulunmak veya herhangi bir gelir veya fiyat desteğidir (Sağlam ve Başar 2015, 20).

Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH): GSMH, “ülke vatandaşları tarafından bir yıl içinde üretilen nihai mal ve hizmetlerin parasal değerini ifade etmektedir”. Burada ülke vatandaşlarının ürettiği değerler içine, diğer ülkelerde yaşayan vatandaşların ürettiği değerlerde girmektedir. Bu vatandaşların yurt dışında ürettiği değerlere, *dış alem faktör geliri* denilmektedir (Bilgili 2014: 36).

GSMH bir ülkenin ekonomik üretim gücünü göstermektedir. Bu da bir ülkenin belirli bir dönemde üretim faaliyetleri sonucunda elde ettiği toplam hasılanın değerini (büyüklüğünü) ifade eder. Bundan dolayı dış ticaretçiler açısından GSMH, oldukça önemlidir. (Yılmaz, Özken 2013: 6)

GSMH; hane halkları, firmalar, devletin tüketim ve yatırım harcamalarına net ihracat eklenerek hesaplanır.

$$\text{GSMH} = \text{C} + \text{I} + \text{G} + (\text{X} - \text{M})$$

C: Tüketim Harcamaları

I: Yatırım Harcamaları

G: Devlet Harcamaları

X: İhracat

M: İthalat

Safi Milli Hâsıla (SMH): Herhangi bir ülkede belirli bir dönemde meydana gelen GSMH'dan amortismanların düşülmesi olarak ifade edilebilir.

SHM = GSMH - Amortismanlar

Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla (GSYİH): Herhangi bir ülkenin kendi sınırları dâhilinde, genellikle bir yıl içerisinde üretilen nihai mal ve hizmetlerin piyasa fiyatları cinsinden değerinin toplamıdır. Burada önemli ve belirleyici nokta, yapılan üretimin ülke sınırları içinde olmasıdır. Hem yabancı ülkelere ait üretim yapan firmaların ülke sınırları içerisindeki değerleri, hem de ilgili ülkeye ait üretim faktörlerinin toplamı dikkate alınır. Hasılası hesaplanan bu ülkedeki yabancı ülkeler tarafından üretilen değerlere *dış alem faktör giderleri* denilmektedir (Bilgili 2014: 37).

GSYİH; tarım, sanayi, ticaret, inşaat, ulaştırma, haberleşme, mali kuruluşlar, konut, hizmetler Toplamı (Kamu ve Özel) ve ithalat vergilerinin toplamıyla hesaplanmaktadır.

Aval: Kambiyo senetlerinden doğan bir borca, kefil olunmasını sağlamak üzere senet üzerine şerh ve imza konulmasıdır. (Şahin 1998: 32)

SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication): Uluslararası Bankalar arası Fon Transferi Kurumu anlamına gelen SWIFT 1973 yılında Batı Avrupa ve ABD bankaları tarafından Brüksel'de kurulmuştur. SWIFT'e üye olan bankaların döviz transferlerinin ve uluslararası ödemelerinin bir bilgisayar ağı aracılığı ile dünya çapında kolayca yürütülmesini sağlar (Kemer 2003: 20).

Deklarasyon Belgesi: ülkemize giriş yapan ihracatçıların getirdikleri dövizleri gümrükte beyan etmeleri gerekmektedir. Bu beyan tutanağına "deklarasyon belgesi" denir.

Belgeler (Vesaik): Dış ticarete işlemleri sırasında kullanılan ticari ve mali belgeleri ifade eder. Sevk belgesi, fatura, sigorta poliçesi, menşe şahadetnamesi vb. belgeler ticaret belgesi, poliçe, bono, çek, ödeme makbuzları vb. belgeler ise mali belgelerdir (Toroslu 1999: 5).

1.1.2. Gümrük Kavramları

Gümrük Hattı: Bir ülkenin gümrük kapılarından geçirmek yoluyla aşılan hava, su ve kara sınırlarıdır.

Gümrük Tarifesi: Dış ticaretin en çok kullanılan ve eski araçlarından biridir. Gümrük tarifesi, gümrük sınırından geçirilmek istenen bir mal için ödenen vergi ve harçların fiyatlarının belirlendiği bir tanımdır. Ortaya çıkan bu gümrük vergileri, gümrük yükümlülüğün gerçekleştiği tarihte yürürlükte olan gümrük tarifesine göre hesaplanmaktadır.

Gümrük Komisyoncusu: Gümrüğe gönderdiği malların gümrük işlemlerini mal sahipleri adına takip eden meslek mensuplarıdır (Yücel 2001: 10).

Damping: Dış devletlerden ülkemize ihraç edilen bir malın normal değerinden daha düşük fiyatla ülkemize sokulmasıdır.

Antrepo: Dış ticaret (İhracat-İthalat) işlemleri yapılırken malların korunması, zarara uğramaması amacıyla yönetmeliğe uygun kurulan geçici depolara antrepo denir. Türkiye’den transit geçirilmesi yasak olmayan farklı ülkelerin mallarının, ihraç edilecek milli mahsul ve mamullerin, transit veya yeniden ihraç edilmek amacıyla gelen eşyaların muhafaza edildiği yerlerdir. Antrepolar genel, özel ve fiktif olmak üzere üç çeşittir (Toroslu 1999: 6).

Genel Antrepolar: Kişilerin ve antrepo sahiplerinin her çeşit malzemelerinin konulduğu yerlerdir. A, B ve F olmak üzere kendi içinde üçe ayrılır (Toroslu 1999, 6).

A Tipi Antrepo: Stok kayıtlarının tutulduğu antrepolardır.

B Tipi Antrepo: Kullanıcının sorumlu olduğu antrepolardır.

F Tipi Antrepo: Genel antrepo tipidir.

Özel Antrepolar: Patlayıcı, parlayıcı veya birlikte buldukları mallar için tehlikeli olabilecek, muhafaza edilmesi özel tesis gerektiren mal ve eşyaların konulduğu yerler ile rafine tesisleridir (Adyanova 2006: 24).

Fiktif Antrepolar: Bakanlığın onayı ile temin ve tesis edilmiş yerler fiktif antrepodur. Fuarlar ve sergiler de fiktif antrepo sayılmaktadır (Toroslu 1999: 6).

Avarya: Deniz taşımacılığında, gemide ve yükte oluşabilecek bütün olağanüstü durumları ve zararları ifade etmektedir. Büyük avarya, olağanüstü masrafları, küçük avarya ise yolculuk gereği doyan masrafları içerir (Toroslu 1999: 5).

Pasavan: Sınır bölgelerinde ikamet eden insanların sınırın diğer tarafına günübirlik ve belli bir uzaklığa kadar geçebilmeleri için verilen bir belgedir (Kızıl ve Soğur 1995: 7).

1.1.3. Anlaşmalar, Takip ve Kontrol Terimleri

CE İşareti: Avrupa topluluğunca belirli kuralları (sağlık, emniyet, çevre veya tüketicinin korunması) düzenleyen, bağlayıcı mevzuata uygunluğunu gösteren işarettir (Ertaş 2014: 4).

Mücbir Sebep Belgesi: Harp, deprem, yangın gibi durumlarda ihracatçıya tanınan süre mücbir sebep sayılmaktadır.

İhraç edilen mal bedelinin yasal süre içerisinde getirilmemesi halinde ihracatçı, dövizleri yurda getirmeme sebebini bağlı olduğu kuruluşa bildirir. Dövizlerin getirilmesi için ek süre ister. İhracatçının bağlı bulunduğu bu kuruluşlar tarafından onaylanan ve dövizlerin getirilememesini açıklayan belgeye mücbir sebep belgesi denir (Kızıl ve Soğur 1995: 5).

Kliring: Karşılıklı anlaşmalarda ithalat ve ihracat bedellerinin, döviz kullanılmadan mahsup ve takas sistemi ile kurumlar aracılığıyla yapılması işlemine kliring denilir. Bu işlemlerin yapılabilmesi için ülkelerin kliring anlaşması yapmış olması gerekmektedir (Toroslu 1999: 7).

Kuvertür: Sigortacının poliçe tanzim edilinceye kadar geçen süre için verdiği garantiye kuvertür denir (Bağrıaçık 1995: 313).

Küşat Mektubu: Amir (ithalatçı) bankası tarafından, muhabir (ihracatçı) bankaya gönderilen akreditif açma mektubuna küşat mektubu denir. (Toroslu 1999: 9)

Patent: Dünyada yeni olan, sanayiye uygulanabilen yeni buluşların münhasıran kullanımı için buluş sahiplerine belirli bir süre (7 veya 20 yıl) için tanınan hakkı gösteren belgedir (Şahin 2000).

Takas: Dış ticaretin en eski metotlarından biri olan takas, ihracatçı firmanın sattığı herhangi bir malın veya hizmetin değeri karşılığında mal veya hizmet alınmasına denir (Yılmaz, Özken 2013: 121).

Takas; malın malla, hizmetin hizmetle değiştirilmesi şeklindedir. Bakiye bedellerinin dövizle ödenmesi sonucuyla kambiyo hesabının kapatılmasına olanak sağlayan uluslararası ticaret şeklidir (Gültekin, Savcı 2012: 89).

Takas işleminin özellikleri aşağıdaki gibidir (Gültekin, Savcı 2012: 89):

1. Takas işlemlerinde mal ihracatı ve ithalatı söz konusudur.
2. İthal edilen mallar ithalat mevzuatına tabi olup, ithalat esasında Gümrük Vergisi ve KDV'nin tahsili gerekir.
3. Takas işlemlerinde yapılan ithalat vadeli dahi olsa, KKDF'na (kaynak kullanımı destekleme fonu) tabi olmamaktadır.
4. İhraç edilen mallarda ihracattaki vergisel yükümlülükler dikkate alınmalıdır.
5. Takas izinlerinin süresi en çok 6 aydır.
6. Takas işleminin taraflarını, döviz alım kuruyla döviz satım kuru arasındaki aleyhine olan farktan korumak, döviz kıtlığından kaynaklanan ticari tıkanıklığı önlemek gibi faydalar sağlamaktadır.

1.1.4. Yükleme ve Taşıma Terimleri

Demuraj: Limanlarda izin verilen süreden daha fazla sürede yükleme boşaltma yapmasından dolayı ödenmesi gereken tazminattır. (Toroslu 1999: 6)

Konteyner: Malların taşınması sırasından taşımada kolaylık ve zarar görmesini engellemek için kullanılan ve tekrar kullanabilen standart kabıdır (Toroslu 1999: 5).

Navlun: Dış ticaret mallarının bulunduğu limandan başka bir limana taşınması için talep edilen taşıma ücretidir (Toroslu 1999: 9).

Reexport: Yabancı menşeli malların ihraç edilmek kaydıyla ülkeye getirilip bazı işlemlerden geçirildikten sonra yeniden, ihraç edilmesi işlemidir. Bu işlem millileştirilerek yapılan bir işlemdir (Toroslu 1999: 9).

Borda: Geminin rıhtıma yanaştığı kısmı, geminin hizası veya geminin yanı demektir. Örneğin, geminin borda etmesi, geminin rıhtıma yanaşması anlamında kullanılmaktadır (Kemer 2003: 12).

1.2. Dış Ticaret İşlemleri

1.2.1 Tanım ve Çeşitler

Dış ticaret, ülkelerde üretilmeyen veya diğer ülkelere göre maliyeti daha fazla olan bazı mal ya da hizmetlerin diğer ülkelere talep edilmesi ya da aynı sebeplerden kaynaklanan problemlerden dolayı kendilerinden talep edilen bazı mal ya da hizmetleri arz etmeleri olarak tanımlanabilir. Dış ticaretin amacı, kendi piyasasında bulunmayan veya bulunsa bile yüksek maliyette olan mal ve hizmetleri yurt dışı pazarlardan sağlamak veya iç piyasada üretim fazlası olarak sahip oldukları mal ve hizmetleri satarak elde edeceği gelirle ülke refahını yükseltmeye çalışmaktır (Sağlam, Başar 2015: 11).

Dış ticaret, ihracat ve ithalatın toplamıdır. Ülke sınırları dışında gerçekleştirilen her türlü mal hareketi dış ticaret olarak kabul edilmez. Yapılacak ticari işlemlerin dış ticaret olarak kabul edilebilmesi için (Sağlam, Başar 2015: 11);

- Bağımsız ülkeler tarafından yapılmış olması,
- Taraflar arasında uluslararası geçerliliği olan bir ticari anlaşmanın imzalanması ya da uluslararası geçerliliği olan ticari anlaşmaları tanımış olması,
- Ticarete konu olan mal veya hizmetlerin taraflar arasında arz ve talebin fiili olarak gerçekleşmiş olması gerekmektedir.

Dış ticaret çeşitleri;

Normal Dış Ticaret: Kambiyo rejimlerinde serbest döviz ile yapılan ve mevzuat ile özel bir ayrıcalık tanınmadan yapılan ticarete denir (Gürsoy 2015: 3).

Normal ticarete ülke bazında herhangi bir kısıtlama ya da teşvik söz konusu değildir. Bu ticaret ülkelerin dış ticaret işlemlerinde önemli bir yer tutmaktadır.

Bağlı Ticaret: Karşılıklı iki ülke arasında imzalanan ticari sözleşmede, ihracatçı ülkenin, ihracat bedelini döviz dışında başka bir işlem ya da taahhüt talep ederek ithalatçı ülkeden istemesidir (Gürsoy 2015: 3).

Bağlı ticaretin en önemli özelliği, döviz dışında bir işlem talep edilmesidir. Bu talep, belirli bir süre için yapılan ihracat karşılığında, ülkenin yapılan ihracat değerinin tümü ya da belirli bir oranında ihracatçı ülkeden mal satın alması olabilir.

Sınır Ticareti: Sınır kelimesinden de anlaşılacağı gibi, komşu ülkeler arasında özel anlaşmalar yapılarak yürütülen ticarettir. Denizden komşu ise kıyı ticareti, karadan komşu ise sınır ticareti olarak adlandırılır. Bu uygulamanın en büyük katkısı, yüksek nakliye maliyetlerinden kurtularak ticaretin potansiyelini artırmaktır (Gürsoy 2015: 3).

Serbest Bölge Ticareti: Bir ülkede geçerli ticari, mali, kambiyo ve gümrük mevzuatının uygulanmadığı ya da kısmen uygulandığı ticari ve sınai maliyetler için daha geniş teşviklerin tanındığı bölgelerdir (Ertaş 2014: 18).

1.2.2. Dış Ticaret ve Ülke İçi Ticaret Arasındaki Farklar

Dış ticaret işlemleri farklı ülkeler arasında gerçekleştiğinden dolayı, hukuki, teknik, finansal vb. yönlerden çok daha fazla ayrıntı gerektiren işlemlerdir. Bundan dolayı dış ticarete karşımıza çıkacak sorunlar yurt içi ticarete karşılaşılan sorunlardan daha farklı ve çözümleri daha maliyetlidir. Ülke içi ticaretle dış ticaret arasındaki farklılıklar şu şekilde sıralanabilir (Sağlam, Başar 2015: 14);

Yasal Düzenlemelerin Farklılığı: Ülkelerin kanunların farklı olmasından dolayı dış ticaret ilişkilerinde ortaya çıkan sorunların çözümü ülkeden ülkeye değişmektedir. Bu durumda yapılacak sözleşmelerde ortaya çıkacak problemlerin çözüm aşamasında yaşanacak sıkıntıların hangi ülke kanunlarına göre değerlendirileceğini belirtmek gerekmektedir. Ancak ülke içi ticarete uygulanacak mevzuat ortaktır.

Ekonomi Politikaları ve Para Birimlerinin Farklılığı: Ülkelerin ekonomik politikası ihtiyaçlarına ve yapılarına göre değişiklik göstermektedir. Bunun sonucu olarak da kendi ulusal çıkarlarını gözeterek kendi politikalarını belirlemekte ve gerektiğinde çeşitli yasaklama ve engellemelere yönelik düzenlemelerde bulunduğu

görülmektedir. Oysa aynı ülke sınırları içinde yapılan ticari ilişkilerde olağanüstü durumlar dışında engellemeler olmadığı görülmektedir.

Belgelerde Farklılık: Ülke içi ticaret sınırlı belge düzenlemesine dayalı olarak yapılan bir işlem olarak gerçekleşirken, uluslararası ticarete birbirinden çok farklı belgelerin de kullanımı gerekmektedir.

Kullanılan Para Birimi: Uluslararası ticarete farklı para birimleri kullanılırken ülke içi ticarete ulusal para birimi kullanılmaktadır. Farklı para birimlerini kullanmak döviz kurundaki değişimler nedeniyle bazı risk ve zarar olasılıklarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Karşılaşılan Risklerde Farklılıklar: Yurt dışına yönelik işlemlerde coğrafi uzaklık ve farklı siyasi / ekonomik uygulamalar hakkındaki eksik bilgi nedeniyle yurt içine yönelik daha fazla risk unsurunun söz konusu olması.

1.2.3. Türkiye’de Dış Ticaretin Gelişimi

Cumhuriyetin kuruluş yıllarından günümüze kadar ülkemizde, dış ticarete önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren 1980’li yıllara kadar ihracat ağırlıklı tarıma dayalı iken, sanayi ürünlerine dayalı ithalat yüksek rakamlara ulaşmıştır. 24 Ocak 1980 senesinde ihracata ilişkin alınan kararlar Türkiye Cumhuriyeti için en önemli adımlardır. Bu süreçte 24 Ocak 1980 kararları ile ithal ikame politikası terkedilmiş yerine ihracata yönelik bir sanayileşme politikası benimsenmiştir. 24 Ocak 1980 kararlarını aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür (Sağlam, Başar 2015: 26);

- Esnek kur uygulamasına geçilerek, ithalatın serbestleştirilip ₺’nin aşırı değerlendirilmesine son verilmiştir.
- Yabancı sermaye ve ihracata teşvik artmıştır.
- Finansman konularına ve ihracata kurumsal destek sağlanmıştır.
- Kademeli olarak sübvansiyonlar azaltılarak, uygulanan fiyat kontrolleri kaldırılmıştır.
- Faiz oranlarının serbestleştirilmesi kararları benimsenmiştir.

24 Ocak 1980 kararlarını tamamlayıcı yeni ekonomik tedbirler alınarak ekonomiye kaynak yaratacak gücün artarak daha verimli alanlara dağılması hedeflenmiştir. 24 Ocak 1980 kararları sonrasında uygulanan devalüasyon politikaları ihracatımızın rekabet gücünü arttırmış ve ihracatımızda önemli bir artış yaşanmıştır (Sağlam, Başar 2015: 26).

1994’de “5 Nisan Kararları” olarak bilinen ekonomik istikrar programı ile 1993’te 14.458 ₺/\$ olan döviz kuru, 1994’de 39.853 ₺/\$’a kadar yükselerek döviz piyasasında istikrar sağlanmıştır. Ayrıca 1995 yılında, Avrupa Birliği (AB) ile Gümrük Birliği (GB) anlaşması imzalanarak serbest dolaşım ve üçüncü ülkelere karşı ortak gümrük tarifesi kararı alınarak 1996’da yürürlüğe girmiştir (Sağlam, Başar 2015: 27).

Tablo 1. 1923 Yılından İtibaren 10 Yıl Aralıklı Dış Ticaret Göstergeleri

	İhracat (Bin \$)		İthalat (Bin \$)		Dış Ticaret Dengesi	Dış Ticaret Hacmi	İhracatın İthalatı Karşılama Oranı
	Değer	Değişim %	Değer	Değişim %	Değer	Değer	Değer %
Yıllar							
1923	50 790		86 872		-36 082	137 662	58,5
1930	71 380	-4,6	69 540	-43,7	1 840	140 920	102,6
1940	80 904	-18,8	50 035	-45,9	30 869	130 939	161,7
1950	263 424	6,3	28 664	-1,6	-22 240	549 088	92,2
1960	320 731	-9,3	468 186	-0,4	-147 455	788 917	68,5
1970	588 476	9,6	947 604	18,3	-359 128	1 536 081	62,1
1980	2 910 122	28,7	7 909 364	56	-4 999 242	10 819 486	36,8
1990	12 959 288	11,5	22 302 126	41,2	-9 342 838	35 261 413	58,1
2000	27 774 906	4,5	54 502 821	34	-26 727 914	82 277 727	51
2010	113 883 219	11,5	185 544 332	31,7	-71 661 113	299 427 551	61,4
2015	143 838 871	-8,7	207 234 359	-14,4	-63 395 487	351 073 230	69,4

Kaynak: (TUİK)

İKİNCİ BÖLÜM

2. DIŞ TİCARETTE KULLANILAN BELGELER, TESLİM VE ÖDEME ŞEKİLLERİ

2.1. Dış Ticarete Kullanılan Belgeler

Dış ticaret işlemleri sırasında birçok belge (vesaik) kullanılmaktadır. Bu belgeler her ülke tarafından bağımsız olarak belirlenebileceği gibi uluslararası anlaşmalar veya ikili anlaşmalarla da belirlenebilmektedir (Kaya 2011: 28).

Dış ticaret işlemlerinde sıklıkla kullanılan belgeler şu şekilde sıralanabilir;

- Faturalar
- Gümrük Beyannamesi
- Serbest Dolaşım belgeleri
- Sevk (taşıma) belgeleri
- Sigorta belgeleri
- Finansman belgeleri
- Ata Karneleri

2.1.1. Faturalar

“Fatura; malın cinsini, miktarını, birim satış fiyatını, toplam tutarını, teslim şeklini gösteren, satıcı tarafından düzenlenen ve alıcıya gönderilen kıymetli evrak özelliğine sahip belgelerdir” (VUK. md.229).

2.1.1.1. Proforma Fatura (Proforma Invoice)

İhracatçı tarafından, ithalatçıya gönderilmek üzere düzenlenen ön faturadır. İhracat malı birim fiyatını, özelliklerini ve satış şartlarını gösterir. İhracat ve ithalat hakkında bilgi verme amacı güden bir nevi teklif faturasıdır (Gürsoy 2015: 4).

Mali ve hukuki bir yükümlülük taşımayan ticari faturaya ya da boş bir kâğıda da yazılabilen, üzerinde “ Proforma Fatura” ibaresi bulunması tek şart olan ihracatçı tarafından ithalatçıya verilen bir teklif mektubudur. İthalatçının teklifi kabul etmesi, özellikle de akreditif metninde proforma faturanın belirtilmiş olması durumunda, hem ihracatçı hem de ithalatçı tarafından bağlayıcı bir duruma gelecektir (Yarbaşı, Gürtan 2012: 67).

2.1.1.2. Ticari Fatura (Commercial Invoice)

Vergi Usul Kanunu Md.229’da faturanın tanımı yapılmaktadır, bu tanıma göre fatura “ Satılan emtian veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tarafından müşteriye verilen ticari vesika” olarak tanımlanmıştır. Yine aynı kanununun 257. Maddesine göre ticari faturaların anlaşılabilir matbaalarda müteselsil sıra numarası ile bastırılması ya da noterlerde tasdik ettirilmesi zorunluluğu getirilmiştir (Yarbaşı ve Gürtan 2012, 67).

Dış ticaretin en önemli belgelerinde olan ticari faturalar, ihracatçı tarafından satılan mal veya yapılan hizmetin karşılığında verilen belgedir. Ticari faturalarda verilen bilgilerin kolayca anlaşılabilirliği için sade ve açıklayıcı bir şekilde olmasına dikkat edilir. Genel olarak Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki nüsha olarak düzenlenmektedir (Sağlam, Başar 2015: 77).

2.1.1.3. Navlun Faturası (Freight Invoice)

İhracatçı, uluslararası taşıma şirketlerinden taşıma bedeli karşılığında belge alır. İhracatçı firmanın navlun bedelini, ithalatçı firmaya ödendiğini ispatlayan bu belgeye navlun faturası denir.

Akreditifli işlemler mal bedeli ile birlikte navlun bedelini de içeriyorsa belgeler üzerinde “*Navlun Ödenmiştir*” ifadesinin yer alması gerekmektedir (Gürsoy 2015: 6).

2.1.1.4. İhracat Faturası (Export Invoice)

Alım satım sözleşmesine istinaden; ihracatçı firmanın, ithalatçı firma adına düzenleyip gönderdiği malın cinsini, miktarını, birim satış fiyatını, teslim şeklini ve toplam tutarını gösteren hesap belgesidir. Katma değer vergisi ihracat faturasında yer almaz. İhracat faturası olmadan “ihracat gümrük beyannamesi” açılmaz (Gürsoy 2015: 5).

2.1.1.5. Özel Fatura (Bavul Ticaret Faturası) (Left-trade bill)

“İkameti Türkiye’de bulunmayan yabancı uyruklu kişilere, döviz karşılığı mal satışında KDV istisnası uygulanan, şekli Maliye Bakanlığınca belirlen ve yetki belgesi verilen satıcılar tarafından düzenlenen faturadır. Bavul ticareti olarak adlandırılan satışlarda kullanılır” (KDV .Kn. 11/1.a).

2.1.1.6. Gümrük Müşavirlik Faturası

İhracat ve ithalat işlemlerinin takibinde gümrük ve gümrükleme hizmeti karşılığındaki hizmet bedelini kapsar. Firmalar bu hizmetlerin takibini kendi içinde yer alan Gümrük Müşaviri tarafından yapabileceği gibi Gümrük Müşavirliği Şirketlerine de yaptırabilir. Bu faturada hizmet bedeli ve KDV yer alır. Faturadaki bu bedel ihracatçı firma için pazarlama satış dağıtım gideri, ithalatçı firma için malın maliyetine ilave edilir (Gürsoy 2015: 6).

2.1.2. Gümrük Beyannamesi (Customs Brokerage Bill)

Uluslararası ticaret yapacak olan firmalar (ihracatçı ve ithalatçının) tarafından gümrüğe gelen malların muayenesinin yapılabilmesi için hazırlanan belgedir. Bu beyanname ilk beş nüshası ihracatta, son üç nüshası ithalatta kullanılmak üzere sekiz nüsha olarak hazırlanır (Gürsoy 2015: 7).

2.1.2.1. İhracat Gümrük Beyannamesi (Export Customs Declaration)

İhracatçı firma tarafından yurt dışına gönderilmek üzere gümrüğe gelen malların muayenesi için kullanılan belgedir. Dış ticaret yapan firmaların adı, unvanı ve adresleri, gümrük idaresinin adı ve beyan şekli ile ihracata konulan malların cinsi, döviz miktarı, döviz kuru, teslim şekli ve ödeme şekli gibi birçok özelliği yer alır. İhracat muhasebe kaydı için zorunlu bir belgedir (Gürsoy 2015: 7).

Muhasebe kayıtları, teşvikler, KDV mahsubu, tecili, terkin ve KDV iade talepleri için ihracat gümrük beyannamesi (GÇB)' nin 3 nolu nüshası kullanılır. Gümrük Beyannamesi döviz miktarı ve fiili ihracat tarihindeki döviz kuru çarpılarak, muhasebe kaydı için geçerli ihracat hasılatı tespit edilir (Gürsoy 2015: 7).

2.1.2.2. İthalat Gümrük Beyannamesi (Import Customs Declaration)

Yurt dışından ithal edilen malların, gümrükte muayenesinin yapılabilmesi için düzenlenen standart belgedir.

Her iki firmanın da (ihracatçı-ithalatçı) adı, unvanı ve adresi, gümrük beyanname şekli ve gümrük idaresinin adı ile ithalata konu olan malın cinsi, döviz miktarı, döviz kuru, döviz tutarı, teslim şekli, ödeme şekli, vergiler ve özellikleri yer alır (Gürsoy 2015: 7).

Gümrük Beyannamesi ithalat muhasebe kaydı için zorunlu bir belgedir. Muhasebe kayıtları, ithalat mal bedeli, gümrük vergisi, ÖTV ve KDV için ithalat gümrük beyannamesi, döviz miktarı, fiili ithalat tarihindeki döviz kuru ve gümrük beyannamesi gerekir (Gürsoy 2015: 7).

2.1.3. Serbest Dolaşım Belgeleri (Free Movement Of Documents)

Serbest dolaşım belgeleri olarak da adlandırılan dolaşım belgeleri, malın özelliklerini, üretildiği ve ait olduğu ülke bilgilerini gösteren ve gümrük indiriminden (muafiyetlerden) yararlanma hakkını tanıyan belgedir (Gürsoy 2015: 8).

2.1.3.1. A.TR Belgesi

A.TR Dolaşım belgesi 03.09.2002 tarihli ve 24865 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 2002/4616 sayılı “Türkiye ile AB Arasında Oluşturulan Gümrük Birliğinin Uygulanmasına İlişkin Esaslar Hakkında Karar” ile düzenlenmiştir. Düzenlenen bu hükümler ile Türkiye’den AB üyesi ülkelere veya AB üyesi ülkelere Türkiye’ye yapılacak sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerinin ticaretinde A.TR belgesi sayesinde 3. ülkelere uygulanan verginin uygulanmamasıdır (Kaya 2011: 35).

2.1.3.2. EUR.1 Belgesi

Türkiye ve EFTA (Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi, Norveç, İsveç, İzlanda, Lihtenştayn) ülkeleri arasında yapılacak ihracatta ve sanayi ürünlerinin ithalatında gümrük indirimlerinden yararlanmak amacıyla düzenlenir (Gürsoy 2015: 8).

2.1.3.3. Menşe Şahadetnamesi (Certificate Of Origin)

İhraç edilen bir malın menşeyini (kökenini) gösteren bir belgedir. İhracatçının ülkesinde bulunan ticari odalar tarafından onaylanarak düzenlenen diğer bir vesaik ile birlikte muhabir bankaya, akreditif amirine sevk edilmek üzere, ibraz edilir. İthalat yapılacak malın, menşeyinin belirlenmesi ve bazı ülkelere yapılan ithalattaki tercihli gümrük rejiminden faydalanabilmesi için amir banka tarafından talep edilir. Menşe şahadetnamesinin istenilmesi, ambargo ve salgın hastalıklar gibi özel durumlarda zorunluluk haline gelir (Yarbaşı, Gürtan 2012: 75).

2.1.3.4. Konsolosluk Faturası (Consular Invoice)

İhracatçı tarafından, ihracat yapılacak ülkenin dış ticaret rejiminde yer alması durumunda, ithalatçı ülke konsolosluğundan alınacak boş fatura formunun yine konsolosluga tasdik ettirilerek ticari fatura biçiminde kullanılan belgedir. Konsolosluk faturasının amacı, malın menşeyinin belirlenmesinin yanı sıra cari fiyatlar ile kontrolünü de sağlamak, dumping yapılmasını engelleyerek döviz kaçırılmasını engellemektir (Yarbaşı, Gürtan 2012: 75).

2.1.3.5. Veteriner Hekim Sertifikası ve Bitki Sağlık Sertifikası

Tarım İl Müdürlüğü tarafından tanzim edilen, gıda maddeleri ve hayvansal ürünlerin mikropsuz ve sağlıklı olduğunu gösteren sertifikadır. Ayrıca gümrük giriş ve varış yerlerinde veteriner hekim tarafından kontrol edilir (Kaya 2011: 43).

2.1.3.6. Uygunluk Belgesi

Dış Ticaret Teknik Düzenlemeler ve Standardizasyon Yönetmeliği, 31 Aralık 2003 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğe ek olarak hazırlanan liste kapsamındaki malların ithalinde TSE tarafından standartlara uygunluğunun yani insan, bitki ve hayvan sağlığı açısından zararlı bir etki taşımadığının belirtilmesidir.

2.1.3.7. Helal Belgesi (Halal Certificate)

İslam ülkelerine yapılan hayvansal ürün ihracında, hayvan kesimlerinin İslami kurallara uygun olduğunu ispatlayan belgedir. Bu belge ihracatçının bulunduğu il müftülüğü tarafından düzenlenir (Gürsoy 2015: 12).

2.1.3.8. Koşer Belgesi (Kosher Certificate)

Bazı gıda ürünleriyle ilgili olarak, Musevi dininin geçerli olduğu ülkelere yapılacak gıda maddeleri ihracatında, ihraç mallarının Musevi dini kurallarına göre hazırlandığını gösteren belgedir (Yarbaşı, Gürtan 2012: 82).

2.1.4. Sevk (Taşıma) Belgeleri (Transport Documents – Bill of Lading)

Taşıma belgeleri, ihracata konu olan malların tüketiciye ve ithalatçıya, kara, deniz, hava ve demir yolu araçları ile taşınması sonucu teslim eden ve teslim alan arasında düzenlenen sözleşme ve belgelerdir.

2.1.4.1. Konşimento (Bill of Lading)

6102 Sayılı TTK Md. 1228’de söz konusu belge “*Konşimento, bir taşıma sözleşmesinin yapıldığını ispatlayan, eşyanın taşıyan tarafından teslim alındığını veya gemiye yüklendiğini gösteren ve taşıyanın eşyayı, ancak onun ibrazı karşılığında teslimle yükümlü olduğu senettir*” şeklinde tanımlamıştır (TTK. Md. 1228).

2.1.4.2. Kara Yolu Konşimentosu (Roadway Bill CMR)

Kamyon veya tır ile yapılan taşımlarda taşıyıcı tarafından “Taşıma Senedi” (CMR) düzenlenir. Bu senet kara nakil vasıtaları ile yapılan nakliyatlarda nakliyat şirketlerince düzenlenir (Gürsoy 2015: 9).

2.1.4.3. Deniz Konşimentosu (Marine Bill of Lading)

Malın yükleme limanından, boşaltma limanına kadar taşınacağı kayıt edilir. Yalnızca deniz konşimentosu malın mülkiyetini temsil ederken, diğer konşimentolar malın mülkiyetini temsil etmez (Tümay 1986: 73).

2.1.4.4. Havayolu Konşimentosu (Air Waybill)

İhracata konu olan malların havayolunca taşınması üzerine teslim alındığı gösteren taşıma makbuzudur. Nama düzenlenir ve ciro edilemezler, bu nedenle kıymetli evrak değildir. On iki nüsha olarak düzenlenir, bunlardan üç orijinal dokuz kopya şeklindedir. Bu belgeler genelde alıcı adına düzenlenir ancak ödeme şekline bağlı olarak banka adına da düzenlenmesi gerekebilir ve banka ödemeyi ya da poliçeyi aldığı anda malların çekilebilmesi için gerekli talimatları verir (Yarbaşı, Gürtan 2012: 90).

Bu belgede bulunması gereken bilgiler:

- Göndericinin adı, soyadı ve ticari unvanının,
- Alıcının adı, soyadı veya ticaret unvanının,
- Mal cinsinin,
- Yükleme ve boşaltma yerlerinin,
- Havayolu şirketlerinin isminin ve sefer numarasının,
- Düzenlenme tarihinin,

- Havayolu şirketinin mührünün ve yetkili imzalarının,
- Akreditifte başka beyanlar istenilmişse, bu beyanların bulunması gerekir.

2.1.4.5. Demiryolu Konşimentosu (Railway Bill)

Demiryolu Hamule senedi olarak da bilinen demiryolu konşimentosu, malların demiryolu ile taşınmasına ilişkin uluslararası anlaşmalar gereğince belirlenen bir belgedir.

Belge tam dolu vagonlar (Full Load) için düzenlenebilir, vagonu doldurmayan mallar için söz konusu malların bir taşıma komisyoncusuna teslimi ve komisyoncunun vagonu doldurması ile düzenlenmesi beklenir (Yarbaşı, Gürtan 2012: 92).

Belgede bulunması gereken bilgiler;

- Göndericinin adı, soyadı veya ticari unvanı,
- Alıcının adı, soyadı veya ticari unvanı,
- Mal cinsi,
- Düzenlenme tarihi,
- Yükleme ve boşaltma yerleri,
- Vagon numarası,
- Düzenleyen demiryollarının mührü ve yetkili imzalarıdır.

2.1.5. Sigorta Belgeleri (Insurance Documents)

Sigorta belgeleri, malların riskler karşısında sigorta edildiğinin kanıtını gösteren belgelerdir. En yaygın olarak kullanılan sigorta poliçesidir.

- **Sigorta Poliçesi (Insurance Policy):** Sigorta belgeleri, malın deniz, kara ve havayolu ile taşınmasında uğrayabileceği risklere karşı korunması için sigortalı ve sigortacı arasında yapılan ve akdin şartlarını gösteren belgeye sigorta poliçesi denir (Canbaz vd. 2009)
- **Sigorta Sertifikası (Insurance Certificate):** Hazırlanmış bulunan sigorta poliçesine dayanarak ve onun hükümlerine gönderimde bulunarak belirli seferdeki her bir mal partisi için tanzim olunan belgedir.

- **Geçici Sigorta Poliçesi (Floating Policy):** Sigortacının riski kabulünden poliçenin tanzimine kadar geçecek müddet için tanzim ettiği geçici belgedir. Flotan Sigorta olarak da adlandırılır.

2.1.6. Finansman Belgeleri (Financial Documents)

Finansman belgeleri, ihracatçının ithalatçıya sattığı malların bedelinin tahsilatı konusunda alacaklının kendini garantiye almak üzere düzenlemiş olduğu belgeler dış ticarete finansman belgeleri olarak adlandırılmaktadır (Yarbaşı ve Gürtan 2012, 98).

- **Police (Draft – Bill of Exchange):** Belli bir miktar parayı, belirli bir vadede, üçüncü şahsa ödenmesi için alacaklının borçluya verdiği kayıtsız ve şartsız yazılı bir ödeme bir ödeme emridir.
- **Bono (Promissory Note):** Ciro edilebilen, borçlunun alacaklısına hitaben düzenlediği bir ödeme vaadidir. Vadesinde hamili tarafından genellikle bankalar aracılığıyla borçlusuna ödeme için ibraz edilir (Tomanbay 2001: 112).

2.1.7. A.T.A. Karneleri (Ata Carnet)

1961 tarihli Brüksel İşbirliği Konseyi tarafından imzalanan A.T.A. sözleşmesi, taraf ülkelerin başka bir belgeye gerek kalmaksızın, eşyanın 1 yıl süreyle ithalat ve ihracatını sağlayan gümrük belgesidir. Uluslararası ticareti arttırarak, eşyaların geçici olarak vergiden muaf edilmesini sağlamak amacıyla düzenlenmiştir (Sağlam, Başar 2015: 90).

2.2. Dış Ticaret İşlemlerinde Teslim Şekilleri

Dış ticaretin en önemli unsurlarında biri, firmaların dış ticaret sürecinde izleyecekleri teslim şeklinin belirlenmesidir. Çünkü ihracatçı firmanın ithalatçı firmaya vereceği fiyattan tutun ithalatçı ülkelerdeki gümrükleme masraflarına kadar geniş bir yelpazeyi barındıran bir yapıdır (Özken, Yılmaz 2011: 63).

Uluslararası ticaretin önemli unsurlarından olan teslim şekillerinin her ülkede farklı yorumlanıp hem zaman hem de para kaybına neden olmaması için bu terimin standarda bağlanması düşünülerek çalışmalar yapılmıştır. Bunlarında en önemlisi “Incoterms” dir.

“INCOTERMS” 1936’da Uluslararası Ticaret Odası tarafından yayınlanan, dış ticaret işlemlerindeki anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak ve böylece alıcı ve satıcının gereksiz para ve zaman harcamasını önleyerek alım-satım işlemlerine bazı kurallar getirmiştir. 2010 yılında tekrar gözden geçirilerek 27 Eylül 2010 tarihinde Incoterms revizyonu yayınlanmıştır (Özalp 2007: 5).

INCOTERMS dış ticarete kullanılan, evrenselen olarak standartlaştırılmış sözleşme terimleridir. Müzakereye konu olan bu terimler, ürünün taşınmasının hangi kısmının hangi tarafın yükleneceğini gösterir.

“INCOTERMS 2010” ; 01.01.2011 aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi gruplara ayrılarak uygulanmaya başlanmıştır.

Tablo 2. INCOTERMS 2010

INCOTERMS 2010			
Kısa Tanımı	İngilizce Açılımı	Türkçe Açılımı	Kullanıldığı Taşımacılık Türü
EXW	<u>Ex Works</u>	Fabrikada Teslim	Karayolu, havayolu, demiryolu, çok araçlı taşımacılık
FCA	<u>Free Carrier</u>	Taşıma Vasıtasının Yanında Teslim	Karayolu, havayolu, demiryolu, çok araçlı taşımacılık
CPT	<u>Carriage Paid To</u>	..... Kadar Navlun Ödenmiş	Karayolu, havayolu, demiryolu, çok araçlı taşımacılık
CIP	<u>Carriage And Insurance Paid To</u>	..... Kadar Navlun Ödenmiş	Karayolu, havayolu, demiryolu, çok araçlı taşımacılık
DAT	<u>Delivered At Terminal</u>	Terminalde Tesli	Karayolu, havayolu, demiryolu, çok araçlı taşımacılık
DAP	<u>Delivered At Place</u>	Belirlenen Noktada Teslim	Karayolu, havayolu, demiryolu, çok araçlı taşımacılık
DDP	<u>Delivered Duty Paid</u>	Gümrük Vergileri Ödenmiş Olarak Teslim	Karayolu, havayolu, demiryolu, çok araçlı taşımacılık
SADECE DENİZ ve İÇ SUYOLUNU KAPSAYAN KURALLAR			
Kısa Tanımı	İngilizce Açılımı	Türkçe Açılımı	Kullanıldığı Taşımacılık Türü
FAS	<u>Free Alongside Ship</u>	Geminin Yanında Teslim	Denizyolu, iç su yolu
FOB	<u>Free On Board</u>	Gemiye Yükleyerek Teslim	Denizyolu, iç su yolu
CFR	<u>Cost And Freight</u>	Mal Bedeli ve	Denizyolu, iç su yolu
CIF	<u>Cost Insurance And Freight</u>	Navlun Ödenmiş Olarak	Denizyolu, iç su yolu

Kaynak: (Gürsoy 2015, 15)

INCOTERMS' in amacı, alıcı ile satıcı arasında yapılan sözleşmelerde kolaylık sağlamaktır. Alıcı ile satıcı arasındaki sözleşmelerde kullanılır, taşıyıcı ile olan sözleşmelerde ise hukuki bir anlam ifade etmez. Dolayısıyla bu terimlerin sözleşmede kullanılması zorunlu değildir. Fakat bu terimlerin kullanılması hukuki zemin açısından son derece önemlidir. Bu kurallar çerçevesinde hazırlanan sözleşmelerde malların hangi taşıma yolu ile taşınacağını, nakliye ve sigortanın kimin tarafından ödeneceğini, malın satıcı tarafından nerede teslim edileceği gibi konular belirlenmiş olur. Bu taşıma şekillerinde 11 adet terim vardır (Sağlam, Başar 2015: 40).

2.2.1. Tüm Taşıma Türlerini Kapsayan Kurallar

2.2.1.1. EXW İşyerinde Teslim (Ex Works)

Bu teslim şeklinde ihracatçı firma malları kendi mahallinde (işyerinde, fabrikada, depoda, vb.) hazırlar. Malları ithalatçıya teslim eder. Alıcı ihracat gümrüklenme işlemlerini kendisi yapar. Bu teslim şeklinde alıcının, satıcı ülkesindeki yerel bir alıcıdan pek de farkı yoktur (Gürsoy 2015: 15).

2.2.1.2. FCA Taşıyıcıya Masrafsız (Free Carrier)

Satıcı firmanın(ihracatçının) gümrük işlemlerinin tamamlayarak ülkesinde belirlenen herhangi bir yerde alıcı firmaya (ithalatçıya) teslim etmesidir. Dolayısıyla bundan sonraki süreçte masraf ve riskler ithalatçı firmaya aittir (Yılmaz, Özken 2013: 107).

2.2.1.3. CPT Taşıma Ödenmiş (Carriage Paid To)

Bu teslim şeklinde satıcı, malın belirlenen varış yerine taşınması için gerekli navlunu ödemelidir. Fakat mal bedeline sigorta bedeli dahil edilmediği için malın kaybı ve hasarına ilişkin rizikolar ile birlikte malın taşıyıcıya tesliminden başlayarak doğabilecek ek masraflar, malların taşıyıcının gözetimine verilmesinden itibaren alıcıdan satıcıya geçer (Yarbaşı, Gürtan 2012: 115).

2.2.1.4. CIP Taşıma ve Sigorta Ödenmiş (Carriage and Insured Paid To)

Satıcının malları belirlenen bir yere teslim etmesi ve taşıma masraflarını ödemek zorunda olduğu teslim şeklidir (www.mevzuat.net).

2.2.1.4. DAT Terminalde Teslim (Delivered At Terminal)

İhracatçının (satıcının) malları belirlenen varma yerine, araçtan boşaltılmış bir şekilde malları teslim ettiği taşıma şeklidir. Eğer alıcı malların bütün riskinin satıcının üstlenmesini isterse, DAP veya DDP tercih edilmelidir (Sağlam, Başar 2015: 48).

2.2.1.5. DAP Belirlenen Yerde Teslim (Delivered At Place)

İhracatçının malları belirlenen varma yerine (limana, iskeleye, gümrük noktasına, havalimanına) kadar taşınmasıdır. Mallar taşıma aracından boşaltılmadan alıcıya teslim edilir. Taşıma yerine kadar oluşan bütün masraflar satıcıya aittir. Teslim yerinden sonraki, tüm gümrük işlemleri, masrafları, gümrükte doğan vergi, resim ve harçlar alıcıya aittir (Gürsoy 2015: 17).

2.2.1.6. DDP Gümrük Vergileri Ödenmiş Olarak Teslim (Delivered Duty Paid)

Satıcı açısından en riskli teslim şeklidir. Çünkü satıcı teslim yükümlülüğünü, alıcı ülkede belirlenen yerde, ithalat gümrükleme işlemleri ve vergileri ödedikten sonra yerine getirir. Böylece tüm sürecin maliyeti ve riski satıcı üzerindedir (Yılmaz, Özken 2013: 109).

2.2.2. Sadece Deniz ve İç Su Yolu Taşımalarında Kullanılan Teslim Şekilleri

2.2.2.1. FAS Gemi Doğrultusunda Masrafsız Teslim (Free Alongside Ship)

Satıcının malların yükleme limanında, alıcı tarafından seçilen gemi doğrultusunda teslim etmesini ifade eden teslim şeklidir. Malın tesliminden itibaren tüm risk ve masraflar alıcıya geçer. İhracat belgelerini alıcı düzenler, ihracat kontrollerini ve gümrük işlemlerini alıcı yaptırır.

2.2.2.2. FOB Gemide Masrafsız Teslim (Free On Board)

Sadece deniz taşımacılığında kullanılabilen bu teslim şeklinde, satıcının malları ihracat için gümrüklemesi ve alıcı tarafından belirlenen yerde ve tarihte,

gemiye yüklemesi gerekmektedir. Bu süreçte ortaya çıkan bütün masraflar ve hasarlar satıcıya aittir (Kaya 2011: 76).

2.2.2.3. CFR Masraflar ve Navlun Dahil Teslim (Cost and Freight)

Kara, hava ve demir yolu taşımacılığında kullanılabilen bu yöntemde, ihracatçı malı belirlenen tarihte gemiye yükler. Bu sıra ortaya çıkan liman ve navlun masrafları ihracatçıya, sigorta primi ithalatçıya aittir (Akat 2001: 190).

2.2.2.4. CIF Masraflar Sigorta ve Navlun Dahil Teslim (Cost Insurance and Freight)

Bu teslim şeklinde, mallar gemide teslim edilir, malların belirlenen varma limanına getirilmesi için ihracatçı tarafından taşıma sözleşmesi ve yolculuk esnasında oluşabilecek hasar ve ziyana ilişkin sigorta sözleşmesi yapılmaktadır. Yapılan sözleşme gereği ortaya çıkan sigorta primi, navlun ve yükleme masrafları satıcıya aittir. Mallar gemiye yüklendikten sonra alıcıya bildirilir ve bundan sonra oluşan navlun ve sigorta primi dışındaki masraflar ve risk alıcıya aittir (Sağlam, Başar 2015: 56).

2.3. Dış Ticaret İşlemlerinde Kullanılan Ödeme Şekilleri

Dış ticarete, alıcı ile satıcının farklı ülkelerde bulunmaları, ülkelerin farklı ekonomik sistemlere sahip oluşu ve piyasa yapılarının farklılıkları gibi sebeplerden dolayı, alıcı ve satıcı (ithalatçı-ihracatçı) arasında yapılan sözleşmesinde, mal bedelinin ödenme şeklinin açıkça belirtilmesi gerekmektedir(Sağlam, Başar 2015: 57).

Dış ticaret işlemlerinde mal bedelleri konvertibl dövizlerle, uluslararası işlem yapan bankalar aracılığıyla ödenmektedir. Mal bedelinin ödenmesini sağlayan çeşitli uluslararası ödeme şekilleri bulunmaktadır. Bu seçeneklerden hangisinin kullanılacağı taraflar arasında yapılacak pazarlık ve varılacak anlaşma sonucunda sonuçlanmaktadır (Sağlam, Başar 2015: 57).

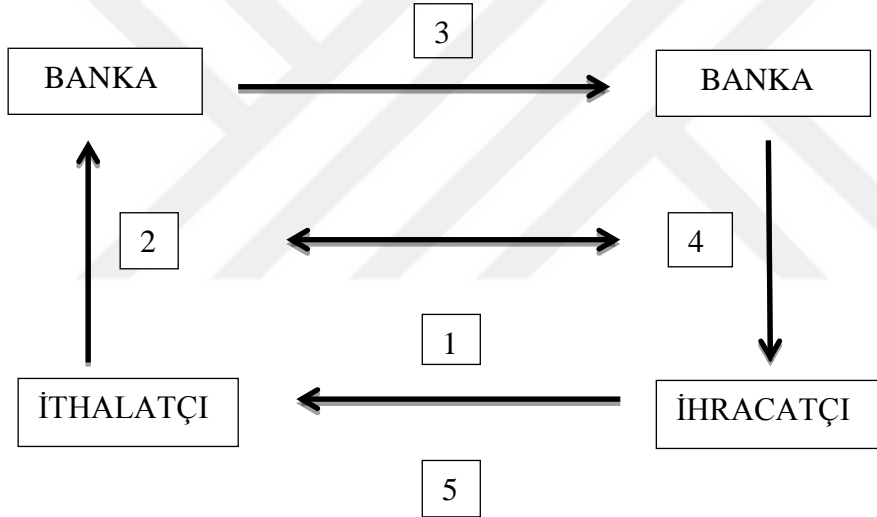
Dış ticaret işlemlerindeki ödeme araçları başlıca beş grupta toplanır;

- Havale
- Çek
- Nakit

- Takas
- Kredi kartıdır.

2.3.1. Peşin Ödeme (Cash Payment/Advance Payment)

Alıcı tarafından mal sevkiyatı gerçekleşmeden önce malın bedelinin ödenmesidir. İthalatçı tarafından riskli bir ödeme şeklidir. Malın sevkiyatı ya da malın istenilen özelliklerde sevkiyatı ihracatçının tasarrufundadır. Bu sebeple göndermiş olduğu mal bedelinin karşılığında ilgili malın gelmesi için, şartlı havale yapılması, çok iyi tanınan ve malı göndereceğinden emin olunan ihracatçılara havale yapılması gibi önlemler alınmalıdır. Peşin ödemelerde ihracat 18 ay içinde gerçekleştirilmelidir (Yarbaşı, Gürtan 2012: 118).

Şekil 1. Peşin Ödeme

Peşin ödeme işlemleri aşamaları;

1. İthalatçı ile ihracatçı aralarında bir ticari anlaşma yaparlar,
2. Mal bedelinin ithalatçı tarafından ihracatçının bankasına transfer edilmek üzere kendi bankasına ödemesi,
3. İthalatçının bankası tarafından bedelin ihracatçının bankasına transferi,
4. İhracatçının bankasının mal bedelini ihracatçıya ya da hesabına transferi,
5. İhracatçının bedeli ödenmiş olan malı ithalatçıya sevketmesi.

Peşin ödemler üç şekilde gerçekleştirilebilir.

- Havale
- Prefinansman
- Red Klaus'lu Akreditif

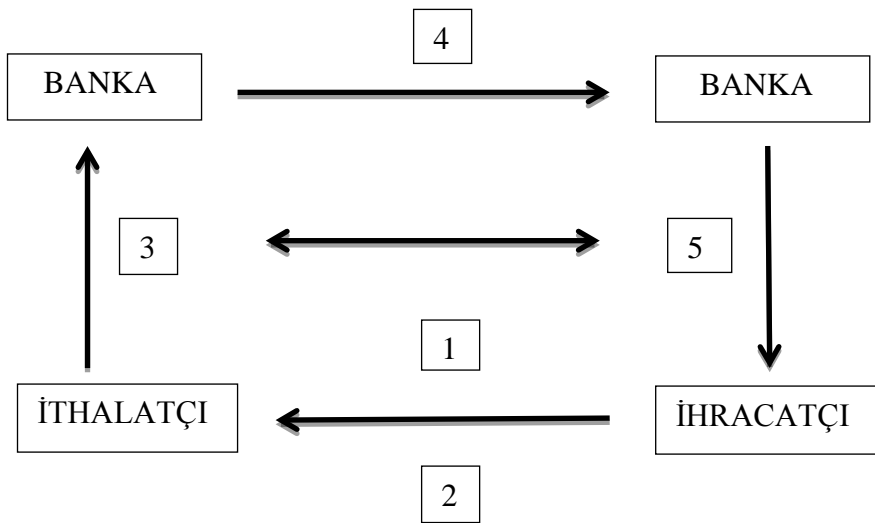
Havale: Alıcı işletme, satıcı adına belirlenen bir tutarın ödenmesi için talimat verir ve mal bedeli alıcının bankası tarafından satıcının ülkesindeki bankaya transfer edilir. Daha sonra ihracatçı malları ihracatçıya gönderir.

Prefinansman: ithalatçının ihracatçıyı ihraç öncesi finanse etmesi anlamına gelir. İhracatçının bankası, ihracatçıya kefil olarak, malların gelmemesi durumunda, anaparayı alıcıya geri ödemek zorundadır (Sağlam, Başar 2015: 58).

Red Klaus'lu Akreditif: Bir akreditifte kırmızı renkte yazılmış ve ihraç olunacak malın satın alınması ile yükleme masraflarının karşılanması amacıyla ihracatçıya, aracı bankanın avans mahiyetinde peşin ödemede bulunma yetkisi veren bir şarttır (Ataman, Sumer 2006: 15).

2.3.2. Mal Mukabili Ödeme (Cash Against Goods)

Mal mukabili ödeme, ihracatçı için içermiş olduğu riskler bakımından tamamen peşin ödeme şeklinden farklıdır. İthalatçı firmanın malı teslim aldıktan sonra mal bedelini, ihracatçı firmaya ödeme yükümlülüğünü başlatan ödeme şeklidir. İthalatçı firma için cazip, risksiz bir ödeme şeklidir (Gürsoy 2015: 13).

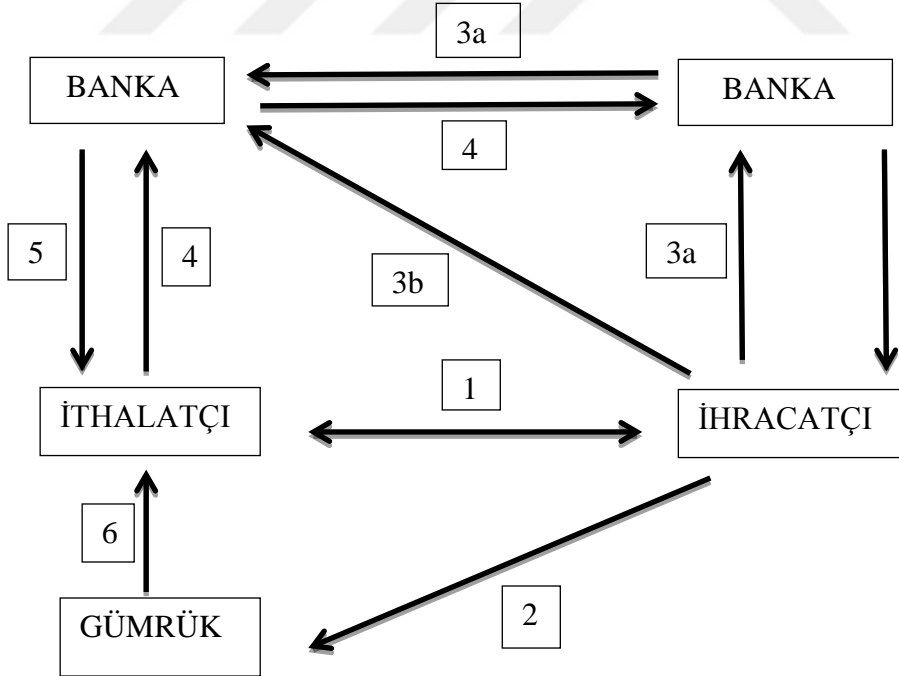
Şekil 2. Mal Mukabili Ödeme

Mal mukabili ödeme işlemi aşamaları;

1. İki firma aralarında satış anlaşması yaparlar.
2. İhracatçı firma malı gönderir.
3. Malın bedeli ithalatçı firma tarafından ihracatçının bankasına gönderilmek üzere bankasına ödenir.
4. İhracatçının bankası mal bedelini ihracatçıya ödemek üzere bankasına gönderir.
5. İhracatçının bankası malın bedelini ihracatçıya öder.

2.3.3. Vesaik Mukabili Ödeme (Documentary Collections)

Bu ödeme şekli, her iki taraf içinde makul ölçülerde olan risk ve primin minimum düzeyde olduğu, ama her koşulda ihracatçı açısından az da olsa risk primi barındırmaktadır. İhracat bedelini, ithalatçının bankasının ödemesi karşılığında belgeler ithalatçıya teslim edilir. İthalatçı aldığı belgeler ile malı gümrükten çekme hakkına sahip olur. Bu ödeme şekline “belge karşılığı ödeme şekli de” denir (Gürsoy 2015: 13).

Şekil 3. Vesaik Mukabili Ödeme

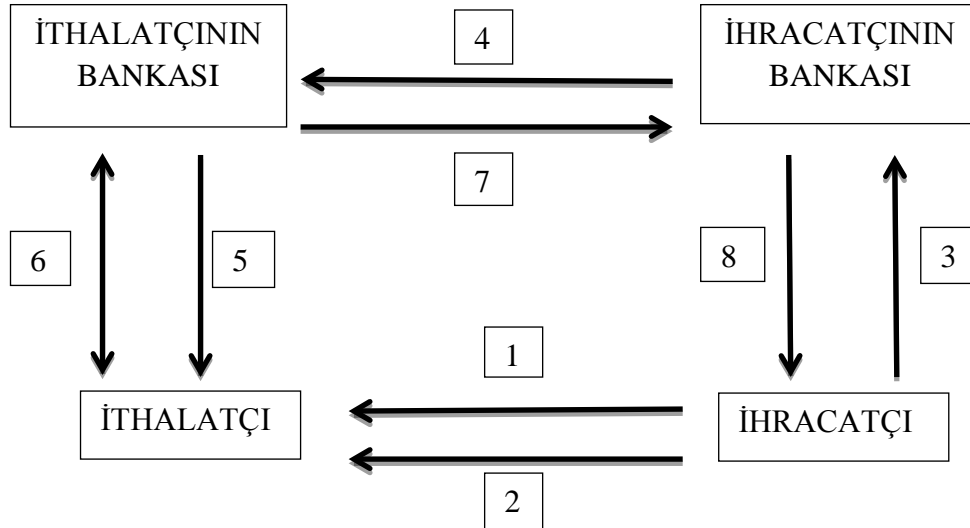
Vesaik Mukabili ödeme işlemi aşamaları;

1. Firmalar arasında sözleşme yapılır.
2. Satıcı firma malları gönderir, mallar alıcının gümrüğüne girer.
3. Belgeler ihracat bankası aracılığı ile veya doğrudan ithalatçı bankaya gelir.
4. İthalatçı firma kendi bankasına mal bedelini öder, mal bedeli transfer olur.
5. İthalatçı firma bankadan belgeleri alır.
6. İthalatçı firma malı gümrükten çeker.

Vesaik mukabili ödeme ile ilgili uluslararası kurallar Uluslararası Ticaret Odasının Tahsil Vesikaları Hakkında Yeknesak Kurallar-1995 Revizyonu adlı 522 nolu broşüründe açıklanmıştır.

2.3.4. Kabul Kredili Ödeme (Acceptance Credit)

Satıcı, malları sevk etmeye müteakip alıcı firma adına vadeli bir poliçe düzenler ve bu poliçeye mallar ile ilgili belgeleri ekleyerek bankasına teslim eder. İlgili banka, söz konusu poliçe ve belgeleri, alıcının ülkesindeki muhabirine gönderir. Muhabir banka, poliçe ve belgeleri alıcının kabulüne sunar, alıcı bu poliçeyi kabul ettiği takdirde, poliçenin arkası “kabul edilmiştir” ibaresini yazarak imzalar ve muhabir bankada malları temsil eden belgeler alıcıya temsil olunur, kabul edilen poliçe ise tekrara satıcıya gönderilir.

Şekil 4. Kabul Kredili Ödeme

Kabul kredili ödeme işlemi aşamaları;

1. İki firma 60 günlük poliçe karşılığında kabul kredi ödeme şeklinde verilen teklif karşılığı anlaşılır.
2. İhracatçı firma malları ithalatçı firmaya gönderir.
3. Belgeler (poliçe + diğer vesaikler) ihracatçı bankaya, ithalatçı bankaya gönderilmesi için teslim edilir.
4. İhracatçı banka belgeleri ithalatçı bankaya gönderir.
5. İthalatçı banka gönderilen poliçeyi ithalatçıya kabul etmesi için ibrazda bulunur.
6. İthalatçı gelen poliçeyi kabul eder ve imzalar bunun karşılığında da belgeleri ithalatçı bankadan teslim alır.
7. İthalatçının bankası, ithalatçı tarafından kabul edilen ve imzalanan poliçeyi ihracatçıya gönderir.
8. 60 gün sonunda ödeme vergisi geldiğinde, teklif değeri firmaya ödenir.

2.3.5. Akreditifli Ödeme (Letter Of Credit)

Akreditif, alıcı talimatına dayanarak bir bankanın, belli bir vade dahilinde, belirli belgeler karşılığında, belli bir tutara kadar ve öngörülen şartların yerine getirilmesi kaydıyla, ödeme yapacağını satıcıya karşı yazılı olarak taahhüt etmesidir. Bu ödeme şeklini önemli kılan, bankanın ödemeyi taahhüt altına almasıdır (Toksöz, Arslan ve Töremiş 2003).

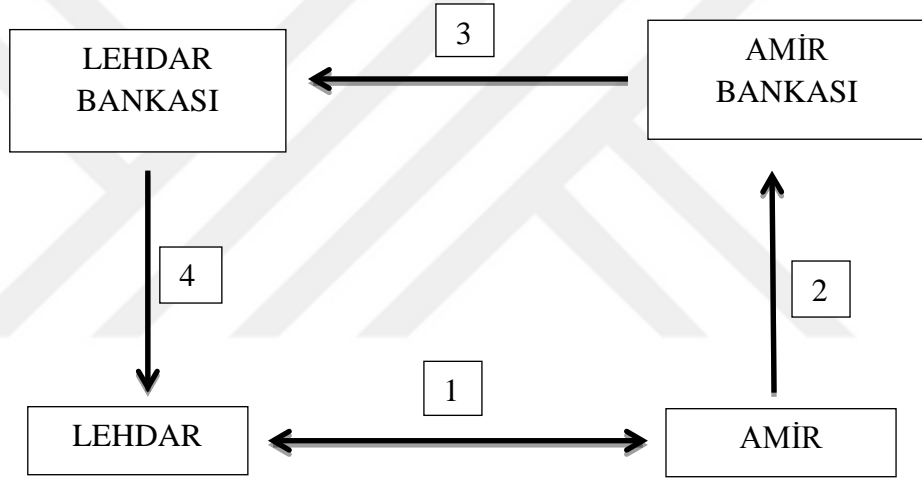
Alıcı sipariş ettiği malı belirtilen süre içinde, istediği kalite ve durumda eline geçmesine ve mal bedelini de malı teslim aldıktan sonra ödemek ister. Satıcı ise, mal bedelinin ödeneğinden emin olmak ister. Bu çıkar çatışması neticesinde akreditif sistemi ortaya çıkmıştır. Alıcı ve satıcıya ek olarak bankaların itibarları da devreye sokulmak suretiyle çözüm getirilmiştir (Sağlam, Başar 2015: 68).

Akreditif tarafları; amir, lehdar, amir bankası ve ihbar bankasıdır.

- **Amir:** ihracatçı ile satım sözleşmesi yaptıktan sonra sözleşmeye uygun gerekli talimatları sağlayıp, banka ile akreditif açılması konusunda mutabakata varan ve akreditif açılma talimatını vererek işlemi başlatan taraftır (Sağlam, Başar 2015: 70).

- **Lehdar (akreditif alacaklısı):** Lehine akreditif açılan, ihraç ettiği malın bedelini akreditif şartlarına uygun olarak ibraz ettiği vesaik karşılığında aracı bankadan tahsil veya düzenlediği poliçenin kabulünü aracı banka kanalı ile temin eden taraftır (Ataman, Sumer 2006: 20).
- **Amir Banka:** Amirden akreditif açılma teklifini aldıktan sonra bu teklifi değerlendiren, gerekli teminatları alan ve amirden aldığı talimata uygun olarak akreditif metnini hazırlayan ve lehdara ibraz edilmek üzere gönderen asli olarak taahhüt altına giren taraftır (Sağlam, Başar 2015: 70).
- **İhbar Bankası:** Akreditif alacaklısı ile akreditif bankasının aynı ülkede bulunmaması durumunda devreye giren bankadır.

Şekil 5. Akreditif Açılış Süreci

Akreditif ödeme işlemi aşamaları;

1. İhracatçı firma ithalatçı firmaya teklif geçer ve vermiş olduğu teklife göre kendisine akreditif açmasını talep eder. İthalatçı firma koşulları kabul eder ve süreç başlar.
2. İthalatçı yani amir kendisine gelen teklif doğrultusunda bankasına akreditif açma talimatı verir.
3. Amir talimatına göre açılan akreditifi amir banka, lehdar bankaya ibraz için gönderir.

4. Lehdar banka gelen akreditifi lehtara bildirir. Lehdar gelen akreditifi inceler eğer teklife göre hazırlanmış ise sürece başlanır yok eğer tekliften farklı maddeler varsa amire değişiklik talebinde bulunur.

2.4. Dış Ticarete Kambiyo Mevzuatı

Türkiye’de kambiyo ile ilgili işlemler “Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Kanun” ve bu kanuna bağlı olarak yayınlanmış “Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar”, “32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (2008-32/34)” ve “TCMB Genelgesi” çerçevesinde yürütülür. 32 Sayılı Karar esastır. 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ ve TCMB Genelgesi düzenleyici ve uygulamayı yönlendirici niteliktedir. 32 Sayılı Karar, *“Türk parasının kıymetini korumak amacıyla, Türk paralar karşısındaki değerinin belirlenmesine, döviz ve dövizi temsil eden belgelere (menkul değerler ve diğer sermaye piyasası araçları dahil) ithal ve ihracına ilişkin tüm işlemler ile dövizlerin tasarruf ve idaresine, Türk parası ve Türk parasını temsil eden belgelerin (menkul değerler ve diğer sermaye piyasası araçları dahil) ithal ve ihracına, kıymetli maden, taş ve eşyalara ilişkin işlemlere, ihracata, ithalata, özelliği olan ihracat ve ithalata, görünmeyen işlemlere, sermaye hareketlerine ilişkin kambiyo işlemlerine ait düzenleyici ve sınırlayıcı esasları tayin ve tespit eder”*. (Kaya, Sümer ve Sevim 2013: 42).

İhracat ve ithalat işlemlerinde mal bedelinin alıcı ile satıcı arasındaki sözleşmelere uygun şekilde T.L ve döviz olarak ödenmesi, uluslararası nakliyat, bankacılık, sigortacılık, dışarıya yapılan hizmetler ve diğer görünmeyen işlemlerle ilgili yurt dışına döviz transferi ve tahsisi kambiyo mevzuatındaki usul ve esaslara göre yapılmalıdır (Gürsoy 2015: 18).

2.4.1. İhracat Bedelinin Tahsilinde Kambiyo Mevzuatı

İhracatçı ile ithalatçı arasındaki sözleşmeye, uluslararası bankacılık teamüllerine (öteden beri gelen davranış) göre ve firmaların talebine göre döviz olarak ya da Türk Lirası olarak tahsil edilir (Gürsoy 2015: 19).

İhracat bedelleri aşağıdaki şekillerde tahsis edilebilir;

- Bankalar aracılığıyla havale şeklinde,
- İthalatçı, ihracatçı kişilerle efektif olarak,

- Çek olarak,
- Kredi kartıyla,
- İhracat bedeli; Türkiye'deki bankalarca, yurt dışındaki banklar ile gerçek, tüzel kişilere açılan kredilerden karşılanabilir.

2.4.2. İthalat Bedelinin Tahsilinde Kambiyo Mevzuatı

İthal edilen mal ve hizmet bedelleri, alıcı ile satıcı arasındaki sözleşmeye ve uluslararası kurallar ile bankacılık teamüllerine göre bankacılık aracılığıyla döviz veya Türk Lirası olarak ödenir. Dış ticaret mevzuatına göre, ithal edilen ve gümrüğe gelen malların ithalat faturasındaki transfere esas değeri, ithalat gümrük beyannamesinde yazılı ithalat mal bedelini geçemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DIŞ TİCARET İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

3.1. Uluslararası Ticaret İşlemlerinde Muhasebenin Önemi

Uluslararası ticaret, bir ülkenin ithalat ve ihracat işlemlerinin toplamıyla ifade edilir. Uluslararası ticaret ödemeler dengesi unsurudur. Ödemeler dengesi açık vermeyen ülke, ekonomik açıdan güçlü ülkedir. Ödemeler dengesinin açık vermemesi için ihracatın ithalattan fazla olması gerekir (Kaya 2011: 201).

Türkiye’de yerleşik işletmelerin, diğer ülkelerdeki işletmelerle olan ilişkileri geliştikçe; kambiyo mevzuatı ihracat yönetmeliği ve işlemleri, uluslararası teslim şekilleri, ödeme şekilleri, gümrük mevzuatı ve diğer ödeme şekilleri önem kazanmaktadır. Bundan dolayı, tek düzen hesap planına uyumlu, ithalat ihracat kayıt sürecinin gerçekleştirilmesi için dış ticaret ile ilgili muhasebe işlemlerinin, muhasebenin temel ilke ve kavramlarına, muhasebe standartlarına uygun yapılması gerekir (Gürsoy 2015: 27).

3.1.2. Uluslararası Ticaret Muhasebesi İçin Gerekli Ön Bilgiler

Dış ticaret muhasebesi alanında görev alacak ve muhasebe kayıtlarının yapacak personelin ve meslek mensuplarının,

- İthâlat ve ihracat yönetmeliğini,
- Kambiyo mevzuatını,
- Dış ticarete kullanılan teslim şekillerini,
- Dış ticarete yer alan ödeme şekillerini,
- Dış ticarete kullanılan belgelerin özelliklerini, taşınması gereken esasları,

düzenlenme yerini ve şekillerini,

- Tek düzen hesap planında yer alan ve dış ticaret ile ilgili özellik arz eden hesapların işleyişini,

- İthâlat ve ihracat dosyalarının kapatılma, orjinallerinin saklanma süre ve koşullarının bilinmesi gerekir (Kaya 2011: 202).

3.1.3. Uluslararası Ticarete Hesap Planı

Hesap planları, işletmenin ihtiyaç duyacağı bilgiler doğrultusunda ve işletmenin faaliyet alanına göre hazırlanır. Bu hazırlamadan kastedilen 26.12.1992 tarihi ve 21.447 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve daha sonra çıkarılmış olan tebliğler doğrultusunda düzenlenen Tekdüzen Hesap Planı çerçevesinde yardımcı hesapların (alt hesapların) belirlenmesidir. Bu bölümde yer alan uygulamalar Tekdüzen Hesap Planı çerçevesinde en son değişiklikler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Bu kapsamda Uluslararası ticaret alanında faaliyette bulunmayı planlayan işletmeler, cari dönemin başında hesap planı düzenlerken ithalat ve ihracatta kullanılan hesaplar için yardımcı hesaplar oluşturması gerekir. Dönem içinde işlem görmüş hesaplara, işlemin akışını bozan yardımcı hesaplara ilave etmek zordur. Dolayısıyla aynı dönem içinde ilerleyen aylarda ithalat ve ihracat işlemlerinde kullanılacak hesaplar için yardımcı boş kod verilmesi, kullanıcıya rahat hareket etme imkânı verir (Sağlam ve Başar 2015: 108).

Uluslararası ticaret işlemlerinde kullanılan; hesaplar ve yardımcı hesapları, bilanço hesapları, gelir tablosu hesapları ve maliyet hesapları aşağıda verilmiştir.

“100.KASA HS.

100.01..... ₺ Kasası

100.02..... Yabancı Para Kasası

100.02.01... Yabancı Para Dolar Kasası (... Dolar x... Lira)

100.02.02... Yabancı Para Euro Kasası (... Euro x...Lira)

101. ALINAN ÇEKLER HS.

101.01..... TL. Alınan Çekler

101.02... ....Yabancı Paralı Alınan Çekler (YPAÇ)

101.02.01....Y.P.A.Ç.Dolar Cinsinden Çekler

101.02.01.01.....Portföydeki Y.P.A.Çekler (...Dolar x... TL)

101.02.01.002...Tahsildeki Y.P.A.Çekler (...Dolar x... TL)

101.02.01.03.....*Teminattaki Y.P.A. Çekler (...Dolar x... TL)*

102.BANKALAR

102.01..... *Xxx Bankası*

102.01.01..... *TL. Mevduat Hesapları*

102.01.01.01..... *Ticari Mevduat Hesapları*

102.01.02..... *Yabancı Paralı Hesaplar*

102.01.02.01.....*Y.P. Döviz Tevdiat Hesabı*

102.01.02.01.01.....*Y.P.D.T. Dolar Hs.- Yurt İçi (.. Dolar x ..TL)*

102.01.02.01.01.02.....*Y.P.D.T. Dolar Hs.- İhracat (..Dolar x ..TL)*

102.01.02.01.02.....*Y.P.D.T. Euro Hs. (...Euro x ..TL)*

120.ALICILAR HESABI

120.01.....*Yurt İçi Alıcılar Hesabı*

120.02.....*Yurt Dışı Alıcılar Hs.*

120.02.01.....*Uzakdoğu Ülkeler Alıcılar*

120.02.02.....*Avrupa Kıtası Alıcılar*

120.02.03.....*Asya Kıtası Alıcılar*

120.02.04..... *Serbest Bölge Alıcılar*

120.02.09.....*Yurt Dışında Bırakılan İhracat Mal Bedeli*

120.02.09.01.....*Y.D.B.İ.M. Bedeli-Dolar*

120.02.09.01.01... *Yurt Dışı Şubede Bırakılan İhracat Bedeli-Almanya*

120.02.09.02..... *Y.D.B.İ.M. Bedeli-Euro*

121.ALACAK SENETLERİ

121.01.....*₺ Alacak Senetleri*

121.02.....*Yabancı Para Alacak Senetleri (YPAS)*

121.02.01.....*Y.P.A. Senetleri – Dolar*

121.02.01.01.....Portföydeki Y.P.A. Senetleri
121.02.01.02.....Tahsildeki Y.P.A. Senetleri
121.02.01.03.....Teminattaki Y.P.A. Senetleri
121.02.01.04..... Protestolu Y.P.A. Senetleri
121.02.01.05..... İskonto Ettirilen Y.P.A. Senetleri
121.02.02..... Y.P.A. Senetleri – Euro

321.BORÇ SENETLERİ

321.01..... ₺ Borç Senetleri
321.02..... Yabancı Para Borç Senetleri
321.02.01.....Dolar Cinsinden Borç Senetleri
321.02.01.01. XYZW.- İtalyan Firması Senetleri
321.02.02..... Euro Cinsinden Borç Senetleri

127.DİĞER TİCARİ ALACAKLAR

127.01..... Yurt İçi Diğer Alacaklar
127.02..... Yurt Dışı Diğer Alacaklar
127.02.01..... Yurt İçi Diğer Alacaklar – Dolar
127.02.01.01..... Yurt Dışı Protestolu Senetlerden Alacaklar – Kanada

150. İLK MADDE VE MALZEME

150.01..... Yurt İçinden Satın Alınan İlk Madde Malzeme
150.01.01..... Yurt İçi Üretim Verilecek İ.M.M.
150.01.02..... Yurt Dışı Üretime Verilecek İ.M.M.
150.01.02.01.... Yurt Dışı Üretime Verilecek xxxx. Malı İ.M.M.
150.02..... İthâl Edilen İ.M.M.
150.03..... Dahilde İşlem İle İthâl Edilen İ.M.M.

151. YARI MAMULLER – ÜRETİM

151.01..... Yurt İçi Mamul Üretiminde Verilecek Y.M. Üretim

151.02..... Yurt Dışı Mamul Üretiminde Verilecek Y.M. Üretim

151.02.01..... Yurt Dışı Üretime Verilecek xxx Parti Y.M. Üretim

151.03..... Hariçte İşleme Verilen Y.M. Üretim

152. MAMULLER

152.01..... Yurt İçi Üretim – Mamulleri

152.02..... Yurt Dışı Satış Üretim – Mamulleri

152.02.01.....Yurt Dışı Satış Üretim – xxxx Parti Mamulleri

152.02.01.01..Yurt Dışı Satış Üretim – xxxx Malı

152.02.01.09. Yurt Dışı Konsinye Satışa Sevk Edilen Üretim-xxxxx Malı

153. TİCARİ MALLAR

153.01..... Yurt İçi Satın Alınan Ticari Mallar

153.02..... İhraç Kaydıyla Satın Alınan Ticari Mallar

153.02.01. İhraç Kaydıyla Satın Alınan xxxx Ticari Malları

153.03..... İthâl Edilen Ticari Mallar

157. DİĞER STOKLAR

157.01

157.02.....Konsinye Mallar

157.03.....Gümrüğe Gönderilen Mallar

159. VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI HS.

159.01.....Verilen Yurt İçi Sipariş Avansları

159.02.....Verilen Yurt Dışı Sipariş Avansları

159.02.01..... AB Ülkeleri

159.02.01.01.....X şirketi

159.02.01.01.....Y şirketi
159.02.02.....ABD Ülkeleri
159.03.....Açılan Akreditifler
159.03.01.....Akreditif Karşılıkları Dosya No: 1
159.03.01.01.....Akreditif Karşılıkları
159.03.01.02.....Akreditif Giderleri
159.03.01.02.01..Nakliye Gideri
159.03.01.02.02..Sigorta Gideri
159.03.01.02.03..Gümrük Gideri
159.03.01.02.04..Banka Gideri
159.03.01.02.05..Vergi ve Harçlar
159.03.01.02.06..Antrepo Giderleri
159.03.01.02.07..Antrepo Gideri
159.03.01.02.08..Kredi Giderleri
159 .04.....Kur Farkları Gider

340. ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI

340.01..... Yurt İçi Alınan Sipariş Avansları (YİASA)
340.02..... Yurt Dışı Alınan Sipariş Avansları (YDASA)
340.02.01..... Yurt Dışı AS. Avansları-Dolar
340.02.01.01.... Y.D.A...S.A. Dolar-XVYZW-Kanada
340.02.02..... Y.D.A..S.A. Euro

190. DEVREDEN KDV

190.01..... Önceki Dönemden Devreden KDV
190.01.01..... Ocak Ayından Devreden KDV

191. İNDİRİLECEK K.D.V.

191.01..... Alış KDV

191.01.01..... Üretim-Alış KDV

191.01.01.01... Yurt İçi-Üretim-Alış KDV

191.01.01.02... Yurt Dışı-Üretim-Alış KDV

191.01.02..... Ticari Mal-Alış KDV

191.01.02.01.... Yurt İçi Ticari Mal-Alış KDV

191.01.03..... Hizmet-Alış KDV

191.02..... Amortisman Tabi İktisadi Kıymet(A.T.İ.K.) -Alış KDV

191.09..... Satış İade KDV

391. HESAPLANAN K.D.V.

391.01..... Satış KDV

391.01.01..... Mamul Satış KDV

391.01.01.01..... Yurt İçi Mamul Satış KDV

391.01.01.02..... Yurt Dışı İhraç Kaydıyla Mamul Satış KDV

391.01.02..... Ticari Mal Satış KDV

391.01.02.01..... Yurt İçi Ticari Mal Satış KDV

391.01.02.02..... Yurt Dışı İhraç Kaydıyla Ticari Mal Satış KDV

391.01.03..... Hizmet Satış KDV

391.02..... A.T.İ.K. Satış KDV

391.09..... Alış İade KDV

392. DİĞER KDV

392.01..... Ertelenen KDV

392.01.01... Teşvikli Yatırımda Ertelenen KDV

392.02..... Tecil Edilen KDV

392.02.01... İhraç Kaydıyla Satışta Tecil Edilen KDV

253. TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR

253.01.01.Baskı Makinesi-Üretim.D.N.:0301

254. TAŞITLAR

254.01.01.Genel Yönetim Aracı-Xxx. Marka-16.yy.016

255. DEMİRBAŞLAR

255.01.01.Genel Yönetim Bilgisayarları-D.N:0701

300. BANKA KREDİLERİ

300.01..... X Bankası Kredileri

300.01.01..... .TL. Kredileri

300.01.02..... .Yabancı Para Cinsinden Krediler

300.01.02.01..... .Dolar(\$) Krediler

300.01.02.01.01... Xx Bankası Krediler-Dolar

300.01.02.02..... Euro Krediler

300.02.....Exim Bank Krediler

300.02.01..... Xx Bankası-Exim Bank Kredisi

320. SATICILAR HS.

320.01..... Yurt İçi Satıcılar

320.02..... Yurt Dışı Satıcılar

320.02.01..... Vadeli Akreditifli Satıcılar

320.02.01.01... Yurt Dışı Satıcı WXYVZ-Almanya

601.YURT DIŞI SATIŞLAR

601.01..... Yurt Dışı Ocak Ayı Satışları

601.01.01..... Yurt Dışı Ocak Ayı Mal ve Hizmet Satışı

601.01.01.01.... Yurt Dışı Ocak Ayı xx Malı Satışı

601.01.02..... İhracat-Kur Farkları

601.01.02.01..... İhracat Bedeli-Kur Farkları

601.01.02.02..... İhracat Bedeli Değerleme-Kur Farkları

601.02..... Yurt Dışı Şubat Ayı Satışları

610. SATIŞ İADELERİ (-)

610.01..... Yurt İçi Satış İadeleri

610.02..... Yurt Dışı Satış İadeleri

610.02.01... Yurt Dışına İhraç Edilen Mamullerin İadeler

610.02.02... Yurt Dışına İhraç Edilen Ticari Mallardan İadeler

611. SATIŞ İSKONTOLARI (-)

611.01..... Yurt İçi Satış İskontoları

611.02..... Yurt Dışı Satış İskontoları

611.02.01.... Yurt Dışı Miktar İskontoları

611.02.02..... Yurt Dışı Tutar İskontoları

612. DİĞER İNDİRİMLER (-)

612.01..... Yurt İçi Satıştan Diğer İndirimler

612.02..... Yurt Dışı Satıştan Diğer İndirimler

612.02.01.... İhracat Kur Farkı İndirimi

612.02.02.... Değerlemeden Doğan İhracat Kur Farkı İndirimi

620. SATILAN MAMULMALİYETİ(-)

620.01..... Yurt İçi Satılan Mamul Maliyeti

620.02..... Yurt Dışı Satılan Mamul Maliyeti

620.02.01. Yurt Dışına Satılan xxx Parti Mamul Maliyeti

620.02.02. Yurt Dışına Satılan xyz Parti Mamul Maliyeti

620.03..... Yurt Dışında İade Gelen Satılan xxx Mamul Maliyeti

621. SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ(-)

621.01 ..... Yurt İçi Satılan Ticari Mallar Maliyeti

621.02..... Yurt Dışı Satılan Ticari Mallar Maliyeti

621.02.01.. Yurt Dışına Satılan xxx Ticari Mallar Maliyeti

621.02.02.. Yurt Dışına Satılan xyz Ticari Mallar Maliyeti

621.03..... Yurt Dışında İade Gelen Satılan xxx Ticari Mallar Maliyeti

646. KAMBIYO KÂRI

646.01..... Yabancı Para Kasasında Kambiyo Karı

646.01.01.. Y.P.K. Dolar Hesapları Kambiyo Kârı

646.02..... Döviz Tevdiat Hesaplarından Kambiyo Karı

646.02.01... D.T. Hs. Dolar Hesapları Kambiyo Kârı

646.02.02... D.T. Hs. Euro Hesapları Kambiyo Karı

646.03..... Değerlemelerden Doğan Kambiyo Kârı

656. KAMBIYO ZARARI (-)

656.01..... Yabancı Para Kasasında Kambiyo Zararı

656.01.01.... Y.P.K. Dolar Hesapları Kambiyo Zararı

656.02..... Döviz Tevdiat Hesaplarından Kambiyo Zararı

656.02.01.... D.T. Hs. Dolar Hesapları Kambiyo Zararı

656.02.02.... D.T. Hs. Euro Hesapları Kambiyo Zararı

656.03..... Değerlemelerden Kambiyo Zararı

760. PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ

760.01..... Yurt İçi Pazarlama Giderleri

760.02..... Yurt Dışı Pazarlama Giderleri

760.02.01..... İhracat P.S.D. Giderleri

760.02.01.01..... Navlun Giderleri

760.02.01.02..... *Banka Giderleri*
760.02.01.03..... *Sigorta Giderleri*
760.02.01.04..... *Gümrük Komisyoncusu Ücretleri*
760.02.01.05..... *Vergi-Resim-Harç Giderleri*
760.02.02..... *Fuar ve Sergileri Katılım Giderleri*
760.02.03..... *Yurt Dışı Mağaza Giderleri*
760.02.04..... *Konsinye Satış Giderleri*
760.02.05..... *Reklamasyon Giderleri*
760.02.09..... *Yurt Dışı Memur-Ücret Giderleri*

770. GENEL YÖNETİM GİDERLERİ

770.01..... *Yurt İçi Genel Yönetim Giderleri*
770.02..... *Yurt Dışı Genel Yönetim Giderleri*
770.02.01..... *İhracat G.Y.G. Giderleri*
770.02.01.01..... *Yurt Dışı Personel Ücreti Giderleri*
770.02.01.02..... *Yurt Dışı Diğer Giderleri*

780. FİNANSMAN GİDERLERİ

780.01..... *Yurt İçi Finansman Giderleri*
780.02..... *Yurt Dışı Finansman Giderleri*
780.02.01..... *Kısa Vadeli Yurt Dışı Finansman Giderleri (KVYDFG)*
780.02.01.01..... *K.V.Y.D.F.G. Banka Kredisi Faizleri*
780.02.01.02..... *K.V.Y.D.F.G. Banka Kredisi Faizleri*
780.02.01.03..... *K.V.Y.D.F.G. İhracat Dövizli Kredi Faizleri*
780.02.01.04..... *K.V.Y.D.F.G. Exim Bank Kredisi Faizleri*
780.02.02..... *K.V.Y.D.F.G. Yurt Dışı Bank Kredisi Faizleri*

780.02.03..... Uzun Vadeli Yurt Dışı Finansman Giderleri

780.02.03.01..... İhracat Banka Masrafları

780.02.03.02..... D.A.B. Belgesi Masrafları

780.02.03.03..... Banka Havale Masrafları

780.02.04..... Akreditif Masrafları”

3.2. İhracat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

3.2.1. İhracat ve İhracatçı

İhracat: Bir malın, eşyanın veya değer, yürürlükte olan Gümrük Mevzuatı ile İhracat mevzuatına uygun şekilde Türkiye sınırları dışına çıkarılması ya da Müsteşarlıkça kabul edilecek sair çıkış ve işlemler olarak tanımlanabilir (Sağlam ve Başar 2015, 19).

İhracatçı: “İhraç edeceği mala göre ilgili İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine üye olan, vergi numarasına sahip gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişilik statüsüne sahip gerçek ve ya tüzel kişiler ile tüzel kişilik statüsüne sahip olmamakla birlikte yürürlükteki mevzuat hükümlerine istinaden hukuki tasarruf yapma yetkisi tanınan ortaklıklardır” (06.06.2006-26190 Resmi Gazete).

3.2.2. İhracat Çeşitleri

a) Ön İzne Bağlı İhracat: İhracı uluslararası anlaşma, kanun, kararname ve ilgili sair mevzuat uyarınca belli bir merciin ön iznine bağlı malların ihracatında, ilgili mercilerden ön izin alındıktan sonra ihracat mevzuatı hükümleri uygulanmak suretiyle yapılmaktadır (www.tesk.org.tr).

b) Kayda Bağlı İhracat: “İhracı kayda bağlı mallar, Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayımlanacak Tebliğ ile belirlenir. Kayda Bağlı Mallar listesi kapsamındaki malların ihracatından önce gümrük beyannamelerinin İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince kayda alınması gerekir. İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince kayda alınmış gümrük beyannamesinin gümrük idarelerine sunulma süresi, İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğinin onay tarihinden itibaren uzatılmamak üzere otuz gündür. Ancak, ülkemiz ihraç ürünlerine miktar kısıtlaması uygulayan ülkelere yapılan, kısıtlama kapsamındaki malın ihracına ait kayıt

meşruhatı düşülerek onaylanmış gümrük beyannamelerinin gümrük idarelerine sunulma süresi, otuz günden daha kısa veya daha uzun olarak Dış Ticaret Müsteşarlığınca belirlenebilir” (12/7/2008-26934 Resmi Gazete).

c) Konsinye İhracat: “Kesin satışı daha sonra yapılmak üzere yurt dışındaki alıcılara, komisyonculara, ihracatçının yurt dışındaki şube veya temsilciliklerine mal gönderilmesidir. Konsinye ihracat başvuruları ilgili İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine yapılır. Madde ve/veya ülke politikası açısından Dış Ticaret Müsteşarlığınca getirilebilecek düzenlemeler kapsamındaki mallarla ilgili konsinye ihraç talepleri; Müsteşarlığın görüşü alındıktan sonra, bunun dışında kalan mallara ilişkin talepler ise doğrudan İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince sonuçlandırılır. İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince konsinye olarak onaylanmış gümrük beyannamelerinin otuz gün içinde gümrük idarelerine sunulması gerekir. İhracatçılar, konsinye olarak gönderilen malların kesin satışının yapılmasından sonraki otuz gün içinde durumu, kendileri tarafından düzenlenmiş kesin satış faturası veya örneği ve gerekli diğer belgeler ile birlikte izni veren İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine bildirir. Konsinye olarak gönderilen malın ihraç tarihinden itibaren bir yıl içinde kesin satışının yapılması gerekir. Bu süre, haklı ve zorunlu nedenlere istinaden müracaat edilmesi halinde, izni veren İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince iki yıl daha uzatılabilir. Konsinye olarak gönderilen malın, konsinye ihraç izin süresi içinde satılamaması halinde, malın gümrük mevzuatı çerçevesinde yurda getirilmesi gerekir” (12/7/2008-26934 Resmi Gazete).

d) Yurt Dışı Fuar ve Sergilere Katılım Yoluyla İhracat: “Uluslararası ticari fuarlara ve sergilere, gerek ülkemizi temsilen ulusal düzeyde gerekse bireysel olarak katılacak işletme ve kuruluşlarca yurt dışına gönderilecek bedelli veya bedelsiz mallar ile yurt dışında düzenlenecek bilim, sanat, kültür ve tanıtım amaçlı fuar/sergi, konferans, seminer gibi etkinliklere kişi veya kuruluşlarca gönderilecek bedelli veya bedelsiz malların yurt dışına çıkışıyla yapılan işlemler bu kapsamda değerlendirilir” (12/7/2008-26934 Resmi Gazete).

e) İthal Edilmiş Malın İhracı: Gümrük mevzuatı çerçevesinde serbest dolaşıma girmiş yeni veya kullanılmış malın ihracı genel esaslar çerçevesinde yapılır. Ancak, ihracatın desteklenmesine yönelik mevzuat, yatırım mevzuatı ile gümrük

mevzuatının mahrecine iade hükümleri saklıdır. Türkiye'ye yasal olarak ithal edilmiş ve ithalatla ilgili vergileri ödenmiş olan eşyalar ihraç edilirken bunlar için Menşe Şahadetnamesi verilmez. Ancak, AB ülkeleri veya Türkiye'nin Serbest Ticaret Anlaşması imzalamış olduğu ülkelere yapılan ihracatlar da, ATR veya EUR.1 Belgesi düzenlenerek gümrük idarelerine vize ettirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, ihracat esnasında, malların ithal edildiğini gösteren belgelerle bunların vergilerinin ödenmiş olduğunu gösteren belgelerin gümrük idarelerine ibraz edilmesi gerekmektedir (www.tesk.org.tr).

f) Serbest Bölgelere Yapılacak İhracat: Serbest bölgelere yapılacak ihracat, ihracat mevzuatı hükümlerine tabidir. Ancak, Dahilde İşleme Rejimi, KDV uygulamaları ve Türkiye İhracat Kredi Bankası uygulamalarına dair mevzuat hükümleri saklıdır. Yurtdışına e-ticaret kapsamındaki mal ihracıyla ilgili işlemler, dış ticaret ve gümrük mevzuatı hükümlerine tabidir.

g) Transit Ticaret: Serbest bölgelerde veya yurt dışında bir firmadan ya da antrepodan satın alınan malın, ülkemiz üzerinde transit olarak veya doğrudan doğruya yurt dışında veya serbest bölgede yerleşik bir işletme ya da antrepoya satılmasını ifade eder. İthalat ve ihracat yapılması yasaklanmış ülkelerle transit ticaret yapılamaz (Sağlam, Başar 2015: 128).

h) Bedelsiz İhracat: Mal satışı karşılığında yurt dışından bir ödeme alınmaksızın yurt dışına mal çıkarılmasıdır.

Bedelsiz olarak ihraç edilebilecek mallar (www.ihracatrehberim.com);

- Gerçek veya tüzel kişiler tarafından götürülen veya gönderilen hediyeler, miktarı ticari teamüllere uygun numuneler ile reklam ve tanıtım malları, yeniden kullanıma veya geri dönüşüme konu ithal edilmiş mal ve ambalaj malzemeleri,
- Daha önce usulüne uygun olarak ihraç edilmiş malların bedelsiz gönderilmesi ticari örf ve adetlere uygun parçaları, fireleri ile garantili olarak ihraç edilen malların garanti süresi içinde yenilenmesi gereken parçaları,
- Yabancı misyon mensuplarının, Türkiye'de çalışan yabancıların, yurt dışına hane nakli suretiyle gidecek Türk vatandaşlarının, daimi veya geçici görevle yurt dışına giden kamu görevlilerinin, bu durumlarının ilgili mercilerce

belgelenmesi şartıyla, beraberlerinde götürecekleri, gönderecekleri veya adlarına gönderilecek mal ve taşıtlar,

- Yurt dışında yerleşik tüzel kişiler, yabancı turistler ve yurt dışında ikamet eden Türk vatandaşlarının beraberlerinde götürecekleri, gönderecekleri veya adlarına gönderilecek mal ve taşıtlar,
- Kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ve üniversitelerin; görevleri veya anlaşmaları gereği gönderecekleri mal ve taşıtlar,
- Savaş, deprem, sel, salgın hastalık, kıtlık ve benzeri afet durumlarında; kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler, üniversiteler, Kızılay ile kamu yararına çalışan dernek ve vakıfların gönderecekleri insani yardım malzemeleri.

i) Offset Yoluyla İhracat: Kamu kuruluşları tarafından açılan uluslararası ihaleler çerçevesinde, ihaleyi kazanan işletme veya kuruluş tarafından, Türkiye'de üretilen malların, gelir ve giderleri Türkiye'de kaydedilen yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinin ve diğer hizmetlerin yeni alıcılara ihracatı veya mevcut alıcılara yönelik ihracat artışı ile taahhüt gereğince Türkiye'nin mevcut ihracat potansiyelinin geliştirilmesine yönelik Müsteşarlıkça onaylanan diğer işlemleri ifade eder (Sağlam, Başar 2015: 130).

j) Sınır Ticareti Kapsamında İhracat: Sınır Ticareti Doğu ve Güney Doğu sınır illerinin ihtiyaçlarının bir kısmını komşu ülkelerden ithalat yoluyla daha düşük maliyetle karşılanması ve bu illerimizden ihracatın artırılması ile adı geçen sınır illerine ekonomik ve ticari canlılık getirmesini amaçlayan ticari işlemlerdir. Bu illerde en az iki yıldır yerleşik olarak faaliyet gösteren esnaf ve tacirlere ilgili Sınır Ticaret Merkezinde mağaza kiralama ve ihracat/ ithalat yapma yetkisi sağlayan Sınır Ticareti Belgesi ilgili Valilikler tarafından verilir. Ancak, bu belge ile Türk menşeli ürün ihracatı yapılabilir (Yarbaşı, Gürtan 2012: 40).

k) “e-ticaret” Yoluyla İhracat: *“Uzaktan iletişim araçlarıyla başka bir ülkeye yönelik olarak gerçekleştirilen mesafeli mal satışlarıdır”* (12/7/2008-26934 Resmi Gazete).

3.2.3. İhracat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

3.2.3.1. İhracatta Tek Düzen Hesap Planı

Tekdüzen hesap planı, ihracat işlemlerinde işletmenin yapısına göre yardımcı hesapları ile birlikte düzenlenmesi, muhasebe standartlarının ayrıca iç ve dış denetimin sağlanması için gereklidir. (Gürsoy 2015: 35)

3.2.3.1.1. İhracat İşlemlerinde Kullanılan Bilanço Hesapları

102 Bankalar:

102.01 .....A Bankası

102.01.01 .....A Bankası ₺ Mevduat Hesabı

102.01.02 .....A Bankası Yabancı Paralı Vadesiz Hesaplar

102.01.02.01 ...A Bankası Döviz Tevdiat Hesabı

İhracat bedeli olarak Yurt dışından bankaya para havale geldiğinde, bu bedel önce “ Döviz Tevdiat Hesaplarında” izlenir, havale geldiğinde ilgili (120) hesap karşılığında, 102 bankalar hesabına borç tarafına kayıt yapılır (Gürsoy 2015: 37).

120 Alıcılar:

120.01 .....Yurt İçi Alıcılar

120.02 .....Yurt Dışı Alıcılar

120.02.01 ...AB Üyesi Alıcılar

Bu hesap yurt içi ve yurt dışı satışlar yapan işletmelerin senetsiz alacaklarının izlendiği hesaptır. Fiili ihracat gerçekleştiğinde döviz cinsinden 120 alıcılar hesabı borçlandırılır, 601 yurt dışı satışlar hesabı alacaklandırılır (Gürsoy 2015: 37).

3.2.3.1.2. İhracat İşlemlerinde Kullanılan Gelir Tablosu Hesapları

601 Yurt Dışı Satışlar:

601.01 .....Yurt Dışı Mal ve Hizmet Satışları

601.01.01 .....Yurt Dışı Mal Satışları

601.01.01.01....XX Almanya Firmasına Mal satışları

601.01.02.....Yurt Dışı Hizmet Satışları

İşletmenin yurt dışında yaptığı mal ve hizmet ihraç tutarının izlendiği hesaptır. Yurt dışına satış yapıldığından 120 alıcılar hesabı karşılığında, satış tutarı bu hesaba alacak kaydedilir. Bu hesap dönem sonunda “690 Dönem Kârı veya Zararı” hesabına aktarılarak kapatılır (Gürsoy 2015: 38).

610 Satış İadeleri (-):

610.01.....Yurt İçi Satış İadeleri

610.02.....Yurt Dışı Satış İadeleri

610.02.01...Yurt Dışına İhraç Edilen Mamullerden İadeler

610.02.02...Yurt Dışına İhraç Edilen Mallardan İadeler

Yurt içi ve yurt dışı alıcıların işletmeye iade ettikleri malların izlendiği hesaptır. Cari dönemde iade edilen mal stok hesabında izlenir. Bu hesap dönem sonunda “690 Dönem Kârı veya Zararı” hesabına aktarılarak kapatılır (Gürsoy 2015: 38).

612 Diğer İndirimler (-):

612.01.....Yurt İçi Satıştan Diğer İndirimler

612.02.....Yurt Dışı Satıştan Diğer İndirimler

612.02.11.....İhracat Kur Farkından İndirimler

Cari dönemde işletmenin elinde olmayan olumsuz kur farklılıkları veya brüt satışı eksilten işlemlerin izlendiği hesaptır. Bu hesap dönem sonunda “690 Dönem Kârı veya Zararı” hesabına aktarılarak kapatılır (Gürsoy 2015: 39).

646 Kambiyo Kârı:

646.01.....Yabancı Para Kasasından Kambiyo Kârı

646.02.....Döviz Tevdiat Hesabından Kambiyo Kârı

646.02.01.....D.T.Hs. Dolar Hesapları Kambiyo Kârı

646.02.02.....D.T.Hs. Euro Hesapları Kambiyo Kârı

Cari dönemden sonra, ihracat bedelinin tahsilinde ortaya çıkan olumlu kur farklılıklarının izlendiği hesaptır. 646 dönem sonunda “690 Dönem Kârı veya Zararı” hesabına aktarılarak kapatılır. (Gürsoy 2015: 39)

656 Kambiyo Zararı:

656.01..... Yabancı Para Kasasından Kambiyo Zararı

656.02..... D.T.Hs. Kasasından Kambiyo Zararı

656.02.01..... D.T.Hs. Dolar Hesapları Kambiyo Zararı

656.02.02..... D.T.Hs. Euro Hesapları Kambiyo Zararı

Cari dönemden sonra, ihracat bedelinin tahsilinde ortaya çıkan olumsuz kur farklılıklarının izlendiği hesaptır. 646 dönem sonunda “690 Dönem Kârı veya Zararı” hesabına aktarılarak kapatılır.

3.2.3.1.3. İhracat İşlemlerinde Kullanılan Maliyet Hesapları

760 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri:

760.01.....Yurt İçi Pazarlama Gideri

760.02.....Yurt Dışı Pazarlama Gideri

İşletmenin mallarını yurt dışındaki alıcısına kadar, hatta tüketiciye teslimine kadar ortaya çıkan giderler ve lojistik hizmetleri bu hesaba borç kaydedilir.

780 Finansman Giderleri:

780.01.....Yurt İçi Finansman Giderleri

780.02.....Yurt Dışı Finansman Giderleri

780.02.01.....K.V.Y.D Finansman Giderleri

780.02.01.01...K.V.Y.D.F.G Banka Kredisi Faizleri

780.02.01.02...K.V.Y.D.F.G İhracat Dövizli Kredi Faizleri

780.02.01.03...K.V.Y.D.F.G Eximbank Kredisi Faizleri

İşletmeler dış ticaret işlemleri sırasında, yurt içi ve yurt dışı finans kurumlarından ya da prefinansman yoluyla kredi kullanırlar. İhraç kredilerinin vade sonunda oluşan faiz giderleri bu hesaba borç kaydedilir (Gürsoy 2015: 39).

3.2.3.1.4. Fiili İhracat, Fiili İhracat Tarihi

Fiili İhracat: İhracata konu olan malların, gümrük idaresi tarafından, ihraç gümrük beyannamesinin bütün işlemleri tamamlanarak Türkiye gümrük bölgesini terk (yurt dışı) edilidir (Gürsoy 2015: 40).

Fiili İhracat Tarihi: İhraç edilen malın Türkiye'den çıkıp sınır gümrük idaresi tarafından beyan edildiği tarihtir (Gürsoy 2015: 40).

3.2.3.1.5. İhracatta Muhasebe Kaydı Öncesi Yapılması Gereken İşlemler

İhraca söz konusu olan ihraç dosyası, ihracat departmanı tarafından hazırlanıp muhasebe departmanına gönderilir. Muhasebe departmanı bu dosyayı kontrol ederek aşağıdaki bilgi ve belgelerin doğruluğunu inceler (Gürsoy 2015: 41).

- Sözleşme ya da proforma fatura var mı?
- İhraç faturası var mı?
- Üç (3) no'lu GÇB var mı?
- G.Ç.B'de döviz miktarı, cari işletme bilgileri, fiili ihracat tarihi, teşviklerle ilgili şerh bilgileri, araç plakaları kontrolü ve ihracatın özelliğine göre diğer kontroller yapıldı mı?
- Fiili ihracat tarihi VEDOP'da ilan edilmiş mi?
- Proforma ve ticari fatura bilgileri ile G.Ç.B bilgileri doğru mu?
- Teslim ve ödeme şekilleri Proforma ile uyumlu mu?
- Navlun ve sigorta belgeleri teslim şekline uyumlu mu?
- Belgesiz gider var mı?
- İhracatın özelliğine göre bulanması gereken belgeler var mı?
- Banka işlemleri ile ilgili belgeler var mı?
- VUK, KDV kanunu, Gümrük Kanunu ve Kambiyo Mevzuatı yönünden evraklar tam mı?
- Yüklenen KDV tutarı çıkarılmış mı?
- Risk Analizi için SMYİB (sahte ve muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge) taraması yapılmış mı?

Yukardaki kontroller yapıldıktan sonra muhasebeleştirilme süreci başlar.

3.2.3.2. İhracat İşlemleri Muhasebe Kaydı

İhracat işlemleri, ihracat çeşidi, şekli ve özelliklerine göre farklı şekillerde uygulanmaktadır. Bu uygulamalar belge ve diğer işlemlere göre değişiklik gösterebilir. Burada ihracat muhasebe kaydı, mal ihracatında muhasebe kaydı ve hizmet ihracatında muhasebe kaydı olarak olmak üzere iki bölümde örnek uygulamalar ile işlenecektir.

3.2.3.2.1. Mal İhracatında Muhasebe Kaydı

Mal ihracatında muhasebe kaydı, gümrük beyannamesi bilgilerinden faydalanarak yapılmaktadır. Gümrük beyannamesi döviz miktarı ile fiili ihracat tarihindeki döviz kuru çarpılarak mal ihracatı hasılat tutarı elde edilerek muhasebe departmanı tarafından kontrol edilerek muhasebe kaydı yapılır. (Gürsoy 2015: 42)

ÖRNEK: Dem Anonim Şirketi ile, Expo Portekiz şirketi arasında 100.000 dolarlık mal ihracatı ile ilgili sözleşme yapılmıştır. İhraç mallarının faturası 15.05.201X tarihinde Expo Portekiz şirketine düzenlenip, mallar gümrüğe sevk edilmiştir. İhraç için 111213EXX4442 no'lu Gümrük Çıkış Beyannamesinin (GÇB) işlemleri 28.05.201X tarihinde tamamlanmış olup, 3 no'lu Gümrük Beyannamesi nüshası ihracatçı firmaya teslim edilmiştir.

GÇB'nin fiili ihracat tarihi 01.06.201X dir. T.C Merkez Bankası döviz alış kuru; 1 Dolar = 2,5500 ₺ dir.

İhracatın teslim şekli FOB, ödeme şekli vadeli Akreditif'tir.

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	01.06.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 <i>120.02.02.01</i>	Alıcılar Hs. <i>Expo, Portekiz (100.000×2,5500)</i>	255.000	
601 <i>601.09.08.01</i>	Yurt Dışı Satışlar <i>X Malı İhracatı</i>		255.000
TOPLAM		255.000	255.000
Açıklama	<i>111213EXX4442 nolu G.Ç.B ile yapılan ihraç kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

- Fatura düzenleme tarihi 15.05.201X tarihidir, fakat muhasebe kaydı bu tarih üzerinden yapılmaz. Kayıt Fiili ihracat tarihi olan 01.06.201X tarihinde muhasebe kaydı yapılır.
- Muhasebe kaydında dikkate alınacak döviz kuru, fiili ihracat tarihindeki T.C Merkez Bankası alış kurudur.
- İhraç hasılatı, GÇB'deki döviz miktarı ile fiili ihracat tarihindeki döviz kuru çarpılarak hesaplanır.
- İhracatta KDV istisnası vardır(KDV. Md.11). Dolayısıyla ihracatçı işletmelerde, ihracat yevmiye kaydında “601 Yurt Dışı Satışlar” hesabına ihraç bedeli kadar (2.5500×100.000) alacak kaydedilir.
- İhracatın KDV beyannamesinde beyan edilmesi gereken ay, fiili ihracatın ait olduğu aydır.

3.2.3.2.2. Hizmet İhracatında Muhasebe Kaydı

Hizmet ihracatında gümrük beyannamesi yer almaz. Hizmet bedeli karşılığında alıcıya fatura düzenlenir ve muhasebe kaydı bu fatura bilgileri üzerinden yapılır. Hizmet ihracatı tazminat tutarı, faturadaki döviz miktarı ile fatura tarihindeki döviz alış kuru çarpılarak hesaplanır. (Gürsoy 2015: 45)

ÖRNEK: Dem Anonim Şirketinin daha önceden Fransa Expo şirketine sattığı 3 boyutlu yazıcılara tamir, bakım ve onarım hizmeti vermiştir. Hizmet satış karşılığında 20.08.201X tarihinde, 20.000 dolar tutarında fatura düzenlenmiştir. (Faturadaki döviz alış kuru; 1 dolar = 2,3000 ₺'dir.)

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	20.08.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 120.02.02.01	ALICILAR HS. Expo, Fransa	46.000	
601 601.01.02	YURT DIŞI SATIŞLAR Yurt dışı hizmet satışları		46.000
TOPLAM		46.000	46.000
Açıklama	A-1888442 no 'lu fatura ile hizmet ihraç kaydı. Dosya No:58		

- Hizmet ihracatı ile mal ihracatı arasındaki fark, hizmet ihracatında muhasebe kaydı fatura tarihi esas alınarak, mal ihracatında ise GÇB'nin fiili ihracat tarihi esas alınarak yapılır.
- Hizmet faturasında Katma Değer Vergisi istisnası vardır. KDV yer almaz. (KDV.Uy.Gn.tbğ.II.A.2.1)
- Hizmet ihracatında, satış hasılatı, KDV beyanı ve “Ba Formu” beyanı hizmet faturasının düzenlendiği döneme aittir. (Gürsoy 2015: 47)

3.2.3.3. İhracat Bedelinin Tahsili

İşletmenin ihracat bedeli, mal ihracatı ise GÇB'nin fiili ihracat tarihindeki döviz alış kurundan, hizmet ihracatında ise fatura tarihindeki döviz alış kurundan hesaplanır. İhraç bedelinin yurdu geldiği günkü döviz kuru, bu tarihteki kurdan büyük ya da küçük olabilir. Tahsil tarihindeki kur fiili ihraçta tarihindeki kurdan büyük ise olumlu fark, küçük ise olumsuz kur farkı oluşur. (Gürsoy 2015: 47)

3.2.3.3.1. İharacat Bedelinin Tahsilinde Olumlu Kur Farkı

İşletme ihraca söz konusu olan malların ihraç bedelini tahsil ettiğinde, yurt dışı alıcı cari hesabı ile bankaya gelen havale arasındaki olumlu kur farkı, cari dönemdeki ihracat ile ilgiliyse “601 Yurt Dışı Satışlar” hesabına alacak kaydedilir. Cari döneme ait değil ise “646 Kambiyo Kârı” hesabına alacak kaydedilir.

ÖRNEK: 01.06.201X tarihli ve 1 dolar = 2,5500 ₺'den kayıtlı, 100.000 dolarlık Expo İtalyan şirketinden olan ihracat bedeli, 20.08.201X tarihinde dolar olarak banak hesabına havale edilmiştir. Tahsilat yapıldığı tarihte 1 dolar = 2,6500 ₺'dir.

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	20.08.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 102.02.02.01	BANKALAR HS. <i>X bankası dolar hesabı</i>	265.000	
120 120.02.03.01	ALICILAR HS. <i>Expo, İtalya</i>		255.000
601 601.08.02.01	YURT DIŞI ALICILAR <i>İhracat kur farkı geliri</i>		10.000
TOPLAM		265.000	265.000
Açıklama	<i>İhraç bedelinin banka döviz tevdiat hesaplarına kaydı. Dosya No:58</i>		

3.2.3.3.2. İhracat Bedelinin Tahsilinde Olumsuz Kur Farkı

İşletme ihraca söz konusu olan malların ihrac bedelini tahsil ettiğinde, yurt dışı alıcı cari hesabı ile bankaya gelen havale arasındaki olumsuz kur farkı, cari dönemdeki ihracat ile ilgiliyse “612 Diğer İndirimler” hesabına borç kaydedilir. Cari döneme ait değil ise “656 Kambiyo Zararı” hesabına borç kaydedilir.

ÖRNEK: Bir önceki örnek soru üzerinden gidecek olursak tahsilatın yapıldığı tarihte 1 dolar = 2,2000 ₺ olduğunu varsayarsak;

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	20.08.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 102.02.02.01	BANKALAR HS. <i>X bankası dolar hesabı</i>	185.000	
612 612.09.02.01	DİĞER İNDİRİMLER <i>İhracat kur farkı gideri</i>	35.000	
120 120.02.02.01	ALICILAR HS: <i>Expo, İtalya</i>		220.000
TOPLAM		220.000	220.000
Açıklama	<i>İhrac bedelinin banka döviz tevdiat hesaplarına kaydı. Dosya No:58</i>		

3.2.3.4. İhracatta Yurt İçi ve Yurt Dışı Komisyon ve Lojistik Giderleri

“İhracat ile ilgili olarak yurt dışındaki fuar giderleri, komisyonculara yapılan ödemeler, yurt dışındaki komisyoncunun hizmeti yurt dışında vermesinden ve Türkiye’deki firmanın bu hizmetten yurt dışında yararlanmış olmasından dolayı, KDV ‘ne tabi değildir. Bu giderin geçerli belgelerle tevsik (belgelemek, ispatlamak) edilmesi gerekir” (KDV Gen.Uyg.Tb.II.A.6).

ÖRNEK: Yıldız Anonim Şirketi 26.09.201X tarihinde yapılan gül ihracatı için gümrük müşavirliği şirketinden hizmet bedeli KDV hariç 2000 ₺ olan gümrük müşavirliği hizmeti satın almıştır. 30.09.201X tarihinli, hizmet faturası, fatura bedeli açık hesap olarak işlenmiştir.

YILDIZ AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	30.09.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
760 760.05.04.01	PAZARLAMA SATIŞ DAĞITIM GİD. <i>İhracat yurt içi gümrük komisyon gideri</i>	2000	
191 191.01.100	İNDİRİLECEK KDV <i>Alış KDV</i>	360	
320 320.01.05	SATICILAR HS. <i>Gümrük müşavirliği şirketi</i>		2.360
TOPLAM		2.360	2.360
Açıklama	<i>Dosya no: 58</i>		

3.2.3.5. İhracat İşlemlerinde Götürü Gider

“İhracat yapan işletmeler, yurt dışında inşaat, onarım, montaj ve taşımacılık faaliyetleri bulunan firmalar, yurt dışında döviz olarak elde ettikleri hasılatın binde 5’ine kadar bedelsiz giderlerin götürü gider hesaplar ve bu gideri verginin matrahından indirebilir” (GVK.Md. 40/1).

3.2.4. İhracatta Ödeme Şekillerinin Muhasebeleştirilmesi

3.2.4.1. Peşin Ödeme İhracat İşlemleri

İhracatçı tarafından mal bedelinin ödendikten sonra, ihracata konu olan malların gönderildiği ödeme şeklidir. Bu ödeme şeklinde aşağıdaki süreç izlenir (Sağlam ve Başar 2015, 148).

- İşletmeler (ihracatçı-ithalatçı) aralarında sözleşme yapar.
- İthalatçı işletme ya direk olarak ya da bankası aracılığı ile ihracatçının bankasına ödeme yapar.
- Ödemeyi alan ihracatçı işletme malları ithalatçı işletmeye gönderir.
- İthalatçı, ilgili peşin ödeme beyanı ile malları gümrükten çeker.
- İhracatçı mal bedelini peşin olarak tahsil ettiğinde, ihracatın gerçekleşmesi aşamasına kadar tahsil edilen tutarı avans hesaplarında izler.

ÖRNEK: Dem Anonim Şirketi 05.05.201X tarihinde 100.000 Euro değerinde bir sipariş almış ve mal bedelinin bankaya yatırmıştır. 20.05.201X tarihinde fiili ihracat GÇB ile ihraç tamamlanmıştır. Bu sipariş avansından banka 500 ₺ masraf kesmiştir.(1 Euro = 3,000₺)

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	05.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 102.02.03	BANKALAR X bankası Euro Hs.	300.000	
340 340.02.02	ALINAN SİP. ve AVANS. X firma siparişi		300.000
TOPLAM		300.000	300.000
Açıklama	Yurt dışı sipari kaydı.		Dosya No:58

Alınan sipariş ve avanstan banka 500 ₺ masraf kesmiştir.

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	05.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
760	PAZARLAMA SAT. VE DAĞ. GİD.	500	
102 102.02.01.01	BANKALAR HS. X bankası hs.		500
TOPLAM		500	500
Açıklama	Banka masrafları kaydı		Dosya No:58

Alınan sipariş ve avansına ait ihracatın siparişi tamamlanıp yurt dışına gönderildiğinde;

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	20.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 120.02.02.01	ALICILAR X Firması	300.000	
601 601.01 01..	YURT DIŞI SATIŞLAR X ürün ihracı		300.000
TOPLAM		300.000	300.000
Açıklama	.... nolu fatura, İhr. Güm. Beyannamesi ile yapılan İhr. kaydı.		Dosya No:58

Mala ait ihracat gerçekleştiğinde ; (1 EURO = 3,00 ₺)

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	20.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
340 340.02.02	ALINAN SİP. ve AVANS. X Firma siparişi	300.000	
120 120.02.02.01	ALICILAR X Firması		300.000
TOPLAM		300.000	300.000
Açıklama	Alınan Sipariş Avansının kapatılması		Dosya No: 58

1 EURO = 3,10 ₺ olursa;

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	20.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
340 340.02.02 102	ALINAN SİP. ve AVANS. <i>X Firma siparişi</i> BANKALAR	300.000 10.000	
120 120.02.02.01	ALICILAR <i>X Firması</i>		300.000
601 601.01.01	YURT DIŞI SATIŞLAR <i>İhracat kur farkı geliri</i>		10.000
TOPLAM		310.000	310.000
Açıklama	<i>Alınan Sipariş Avansının kapatılması</i>		<i>Dosya No: 58</i>

3.2.4.2. Mal Mukabili Ödemeli İhracat İşlemleri

Mal mukabili ödeme peşin ödemenin aksine ithalatçı malı gümrükten teslim aldıktan sonra ödeme yapmaktadır. Bu ödeme şeklinde aşağıdaki süreç izlenir. (Sağlam, Başar 2015: 154)

- İşletmeler (ihracatçı-ithalatçı) aralarında sözleşme yapılır.
- İhracatçı malı ithalatçının ülkesine gönderir.
- İhracatçı belgeleri doğrudan ya da bankası aracılığı ile ithalatçıya gönderir.
- İthalatçı malı gümrükten çekip mal bedelini ihracatçıya transfer eder.
- İthalatçı işletme mal bedelini vadesinde nakit olarak ihracatçının göndermiş olduğu poliçeyi kabul ederse, kabul kredili mal mukabili ödeme şekline dönüşür.

ÖRNEK: Yıldız AŞ yurt dışı alıcı Smil Fransız firmasına 100.000 dolarlık bilgisayar yedek parçası ihraç etmiştir. İhraç faturası 19.06.201X tarihinde Fransız firması adına düzenlenmiş, mallar gümrüğe sevk edilmiştir. İhracatçının gümrük çıkış beyannamesinin fiili ihracat tarihi 10.07.201X'dir. İhracatın teslim şekli "FOB" ödeme şekli "mal mukabili" 'dir. Fiili ihracat tarihindeki döviz kuru, 1 dolar = 2,3000 ₺'dir. İhracat bedeli 15.11.201X tarihinde tahsil edilmiştir. İşlem günü döviz alış kuru 2,4000 ₺'dir. Sivas'tan gümrüğe 2.000 ₺ taşıma, 360 ₺ KDV olmak üzere toplam 2360 ₺ nakliye gideri A nakliyat şirketine ödenmiştir.

YILDIZ AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.07.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
760 191	PAZARLAMA SATIŞ GİDERİ İNDİRİLECEK KDV	2.000 360	
336	DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR		2.360
TOPLAM		2.360	2.360
Açıklama	Yurt içi nakliye ve lojistik gider kaydı.		Dosya No: 58

YILDIZ AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.07.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR	230.000	
601	YURT DIŞI SATIŞLAR		230.000
TOPLAM		230.000	230.000
Açıklama	Bilgisayar yedek parça ihrac kaydı.		Dosya No: 58

YILDIZ AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	15.11.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102	BANKALAR	240.000	
120 601	ALICILAR YURT DIŞI SATIŞLAR		230.000 10.000
TOPLAM		240.000	240.000
Açıklama	İhracat bedelinin tahsil kaydı.		Dosya No: 58

3.2.4.3. Vesaik Mukabili Ödeme İhracat İşlemleri

Mal İhracatçı tarafından gönderildiğinde, ithalatçıya ulaşmadan henüz yoldayken, ihracatçının malın gönderildiğine ilişkin belgelerin ithalatçıya ulaşmasına ve müteakip ödemenin yapılması yöntemidir. Ödeme poliçe kabulü şeklinde olursa “Kabul Kredili Vesaik Mukabili Ödeme” olur (Sağlam, Başar 2015: 165).

ÖRNEK: Yıldız AŞ ile İtalya’daki Delta Şirketi 100.000 dolarlık fındık ihracatının vesaik mukabili ödenmesi şeklinde anlaşmışlardır. 15.02.201X tarihinde fındıkların fiili ihracatı Haydarpaşa Gümrüğünden yapılmıştır(1 dolar = 2,1000 ₺).

İhracat bedeli 15.03.201X tarihinde X Bankası tarafından tahsil edilmiştir(1 DOLAR = 2,0000) İhracatla ilgili Geçer Gümrük Müşavirliğine 360 ₺'si KDV olmak üzere toplamda 2.360 ₺ ödenmiştir.

YILDIZ AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	15.02.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 120.02.02.07	ALICILAR Yurt dışı İtalya Delta şirketi	210.000	
601	YURT DIŞI SATIŞLAR		210.000
TOPLAM		210.000	210.000
Açıklama	0058 nolu Delta firması fındık ihracatı kaydı.		Dosya No: 58

YILDIZ AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	15.03.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
612 102 102.02.06.01	SATIŞ İNDİRİMLERİ BANKALAR X Bankası vadesiz tevdiat hesabı	10.000 200.000	
120	ALICILAR		210.000
TOPLAM		210.000	210.000
Açıklama	Delta AŞ'nin ihracat bedelinin bankaya transfer kaydı.		Dosya No: 58

YILDIZ AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	15.02.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
760 191	PAZARLAMA SATIŞ DAĞ. GİD. İNDİRILECEK KDV	2.000 360	
103	VER. ÇEK VE ÖD. EMİR.		2.360
TOPLAM		2.360	2.360
Açıklama	Gümrük Müşavirliğine yapılan ödemenin kaydı.		Dosya No: 58

3.2.4.4. Akreditifli Ödeme İhracat İşlemleri

Akreditifli ödeme yönteminde ihracatçı ile ithalatçı arasındaki para alışverişinde köprü görevi gören bankadır.

Akreditif; ithalatçının talimatlarıyla bir bankanın, belirli bir süre içinde, belirli bir miktarda paranın, belirli belirlenen belgeler karşılığında ön görülen şartların

yerine getirilmesi kaydıyla, ihracat bedelini ödeyeceğini veya ihracatçı tarafından keşide edilen poliçeleri kabul ya da iştirah edeceğini ihracatçı firmaya karşı yazılı olarak taahhüt etmesidir (Sağlam, Başar 2015: 169).

ÖRNEK: Dem AŞ yurt dışı alıcısı olan Loss Fransız şirketine 100.000 dolarlık mal ihracatı yapmıştır. İhracatın teslim şekli FOB, ödeme şekli ise “Vadeli Akreditif” tir. Fiili ihracat tarihi 05.11.201X’dir(1 dolar = 2,50 ₺). İhracat bedelinin tamamı 27.11.201X tarihinde tahsil edilmiştir(1 dolar = 2,60 ₺).

Banka ekstresinde 50 dolarlık muhabir banka kesintisi yapıldığı tespit edilmiştir.

İhracatla ilgili olarak 1.000 ₺ banka masrafı işletmenin aynı bankadaki ticari mevduat hesabından ödenmiştir.

İhraç kaydı;

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	05.11.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 120.02.02	ALICILAR Loss Fransa	250.000	
601 601.08.04	YURT DIŞI SATIŞLAR X malı ihracatı		250.000
TOPLAM		250.000	250.000
Açıklama	Akreditifli X malı İhracat kaydı		Dosya No: 58

İhracat bedelinin tahsili ve muhabir banka masrafı;

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	27.11.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 102.02.02.06	BANKALAR X bankası dolar hesabı	259.870	
780 780.04.03	FİNANSMAN GİDERLERİ Muhabir banka masrafı	130	
120 120.02.02	ALICILAR Loss Fransa		250.000
601 601.04.02	YURT DIŞI SATIŞLAR İhracat kur farkı geliri		10.000
TOPLAM		260.000	260.000
Açıklama	İhracat bedellerinin tahsil kaydı		Dosya No: 58

Banka masrafı;

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	27.11.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
760 760.06.02	PAZARLAMA SAT. DAĞ GİD. <i>İhracat bedeli banka masrafları</i>	1.000	
102 102.02.04	BANKALAR <i>X bank ticari mevduat hesabı</i>		1.000
TOPLAM		1.000	1.000
Açıklama	<i>İhracat bedel tahsilinin banka masrafları kaydı</i>		<i>Dosya No: 58</i>

3.2.4.5. Kabul Kredili Ödeme Şeklinde İhracat

İthalat işlemlerinin, ihracatçı işletme tarafından keşide edilen poliçeyi kabul ederek malları gümrükten çekmesine imkân sağlayan ödeme şeklidir (Sağlam, Başar 2015: 173).

ÖRNEK: Dem AŞ 04.08.201X tarihinde yurt dışı Star firmasına 100.000 dolarlık ihracat yapmış ve karşılığında bir bono almıştır.(1 dolar = 2.90 ₺)

DEMİR AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	04.08.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 120.05.02.01	ALICILAR <i>Star Firması</i>	290.000	
601 601.05.04	YURT DIŞI SATIŞLAR <i>X malı ihracatı</i>		290.000
TOPLAM		290.000	290.000
Açıklama	<i>Kabul kredili X malı İhracat kaydı</i>		<i>Dosya No: 58</i>

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	04.08.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
121 121.02	ALACAK SENETLERİ <i>Yabancı Alacak Senetleri</i>	290.000	
120	ALICILAR		290.000
TOPLAM		290.000	290.000
Açıklama	<i>Portföydeki senetlerin kaydı</i>		<i>Dosya No: 58</i>

1 ay sonra tahsilat yapılmıştır(1 dolar = 2,95₺);

DEMİR AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	04.09.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 102.02.02.06	BANKALAR X bankası	295.000	
121 121.06.02	ALACAK SENETLERİ Yabancı paralı alacak senetler		290.000
601 601.04.02	YURT DIŞI SATIŞLAR İhracat kur farkı geliri		5.000
TOPLAM		295.000	295.000
Açıklama		Dosya No: 58	

20 gün sonra tahsilat yapıldığında 1 dolar 2,85 ₺ olsaydı;

DEMİR AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	24.08.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 102.02.02.06	BANKALAR X bankası	285.000	
612 612.09.02	DİĞER İNDİRİMLER Kur farkı giderleri	5.000	
121 121.03.01	ALACAK SENETLERİ Yabancı paralı alacak senetleri		290.000
TOPLAM		290.000	290.000
Açıklama		Dosya No: 58	

3.2.4.6. Konsinye Satış Şeklinde İhracat

Konsinye satış diğer adıyla emaneten satış, malın asıl satıcısı tarafından satılması kaydıyla konsinyatöre gönderilmesi olarak tanımlanmaktadır (Akışık 2002).

İthalatçının mal bedelini ürünün satışı gerçekleştiğinde kısım kısım ödenmesi şeklindedir. Satış işlemine aracı olan dağıtım kanalı üyesine konsinyatör denilmektedir (Kaya 2011: 168).

ÖRNEK:

1) Dem AŞ adet maliyeti 100 ₺ olan araç yedek parçalarını 100 Euro'dan satılmak üzere yurt dışı alıcı Wall firmasına 01.02.201X tarihinde 1.000 adet sevkiyatı gerçekleştirmiştir(1 Euro = 3₺).

2) 13.02.201X tarihinde Konsinyatör Wall firması yedek parçalardan 100 tanesinin satıldığını Dem AŞ'ye bildirmiştir. Bunun üzerine Dem AŞ satılan yedek parçalar için fatura düzenlemiştir(1 Euro = 3₺).

3) Sözleşme gereği konsinye satışa aracılık eden Wall firması her koltuk satışından 10 Euro olmak üzere 100 tanesinde 1.000 Euro'luk(1 Euro = 3 ₺) komisyon bedeli faturası düzenlenmiştir. Dem AŞ' de Halk Bankasında bulunan döviz hesabından fatura bedelini transfer etmiştir.

4) 27.02.201X tarihinde 5.000 Euro'luk satış faturası düzenlenen yedek parçaların bedeli Halk Bankasına hesabına gelmiştir(Euro = 3,20 ₺). Dem AŞ bankaya gelen tutarın döviz tevdiat hesabına aktarılması talimatını vermiştir. Banka 50 Euro işlem ücreti keserek bakiyeyi hesaba işlemiştir.

1) DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	01.02.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
152 152.03.01	MAMÜLLER <i>Yurt dışı konsinye mamüller</i>	300.000	
152 152.02.01	MAMÜLLER <i>Stoktaki mamüller</i>		300.000
TOPLAM		300.000	300.000
Açıklama	<i>Wall firmasına konsinye satış sevkiyatı gerçekleştiren yedek parçaların stok çıkış kaydı (1.000x100 Euro=100.000Euro x 3=300.000)</i>		<i>Dosya No:58</i>

2) DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	13.02.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 120.03.02.01	ALICILAR <i>Yurt dışı alıcı Wall firması</i>	30.000	
601 601.03.01	YURT DIŞI ALICILAR <i>Wall Firması yedek parça satışı</i>		30.000
TOPLAM		30.000	30.000
Açıklama	<i>100Euro x 100 yedek parça x 3 = 30.000</i>		<i>Dosya No:58</i>

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	13.02.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
620 620.03.02.02	SATILAN MAMÜLLER MALİYETİ Wall firması	10.000	
152 152.03.01	MAMÜLLER Yurt dışı konsinye mamüller		10.000
TOPLAM		10.000	10.000
Açıklama	Konsinye sevkiyatının maliyet hesaplarına devir kaydı 100 x 100 = 10.000		Dosya No:58

3) DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	13.02.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
760 760.08.02	PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞ. GİDERLERİ Konsinye satış komisyon giderleri	3.000	
102 102.03.02	BANKALAR Halk bankası döviz tevdiat hesabı		3.000
TOPLAM		3.000	3.000
Açıklama	Wall firmasına ödenen komisyonun kaydı. 100 adet x10 Euro'dan x 3=3.000		Dosya No:58

4) DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	27.02.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 102.03.02	BANKALAR Halk bankası hs.	31.840	
760 760.08.02	PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞ. GİDERLERİ Banka işlemleri gideri	160	
120 120.03.02.01	ALICILAR Yurt dışı alıcı Wall firması		30.000
601 601.03.01	YURT DIŞI SATIŞLAR İhracat kur farkı geliri		2.000
TOPLAM		32.000	32.000
Açıklama	Konsinye satış bedeli, Halk bankasının 50 Euro komisyon kesintisi ve kur gelir farkının kaydı.		Dosya No:58

3.2.4.7. Açık Hesap Ödeme Şeklinde İhracat

İhracatçı işletmenin malı göndermesinden sonra, vade (30-60-90-150 gün) bitimine kadar, ithalatçı işletme tarafından ödeme vadi veya garantisi veren, belge vermeksizin teminata bağlanan ödeme şeklidir (MEGEB 2008: 40).

ÖRNEK: Yıldız AŞ yurt dışı alıcı Expo Fransız şirketine 100.000 dolarlık hasta yatağı ihracatı yapmıştır. Fiili ihracat 04.02.201X tarihinde gerçekleşmiştir. İhracat ödeme şekli “açık hesap” dır(1 dolar = 3,5 ₺).

YILDIZ AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	04.02.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 120.04.02.01	ALICILAR Expo, Fransa	350.000	
601 601.08.03	YURT DIŞI SATIŞLAR Hasta yatağı ihracı		350.000
TOPLAM		350.000	350.000
Açıklama	İhracat kaydı.		Dosya No:58

İhraç bedelinin tahsili 30 gün sonra gerçekleşmiştir(1 dolar = 3,6 ₺);

YILDIZ AŞ			
Fiş Tarihi	03.03.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 102.04.02	BANKALAR X bank hs.	360.000	
120 601 601.03.02	ALICILAR YURT DIŞI ALICILAR İhracat kur farkı geliri		350.000 10.000
TOPLAM		360.000	360.000
Açıklama	İhracat bedelinin tahsil kaydı.		Dosya No:58

3.2.5. İhracatta Satış İadeleri ve Vergi İşlemleri

İhracat işlemlerinde, fiili ihracat tarihinden sonra, yurt dışına gönderilen malların; sözleşmede belirlenen şartlara uygun olmaması, kırık veya bozuk gelmesi gibi sebeplerden dolayı geri iade edilebilir. İadeye söz konusu olan bu mallar muhasebe ve vergi yasaları yönünden farklı uygulamalara tabi tutulur. Bu iadelerden bazıları, cari dönemde (ihraç döneminde) geri gelirken bazıları, cari dönem sonrasında iade edilmektedir (Gürsoy 2015: 74).

a) İhraç Edilen Malın Cari Dönemde Geri Gelmesi

Fiili ihraç döneminde geri iade edilen mallar “610 Satış İadeleri” hesabına borç, ilgili ödeme hesabına alacak kaydedilir. Bu malların yurda girişi, gümrük

kanunu ve Katma Değer Vergisi kanunu yönünden özellik arz ettiği için her iki kanun açısından ayrı ayrı işlenir.

aa) Gümrük Kanuna Göre İhraç Olan Malın Geri Gelmesi

Yurt dışına ihraç edilen bir mal, fiili ihracat tarihinden itibaren üç yıl içinde şekli değişmeden yurda geri gelmesi halinde ve beyan sahibinin talebi üzerine, ithalat vergilerinden muaf tutulur (Güm.K.Md.168,169,170).

ab) KDV Kanununa Göre İhraç Olan Malın Geri Gelmesi

İhracatçı işletme geri iade edilen mallarla ilgi KDV iadesinden faydalanmamış ise bu malları KDV'siz olarak gümrükten çekebilir.

“KDV iadesinden faydalanmış ise malın KDV'sini ödemesi ya da teminat göstermesi gerekir” (KDV.Gn.Uyg.Tbğ. II/A 1.1.3).

“İhracatçı geri gelen malı yurt içinde sattığında veya malı satın aldığı firmaya iade ettiğinde KDV hesaplaması gerekir” (KDV.Gn.Uyg.Tbğ. II/A 2.4).

ÖRNEK: Dem AŞ'nin daha önceden ihraç edilmiş ve ihraç tarihinde 1 dolar 3,30 ₺ olan 200.000 dolarlık malların %10'u yurt dışı firması tarafından 10.06.201X tarihinde iade edilmiştir. İade edildiği gün döviz kuru 1 dolar 3,40 ₺'dir.

İade gelen malların şekli değişmemiş olup, İhracatçı bu malın KDV iadesinden faydalanmamıştır.

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.06.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
610	SATIŞ İADELERİ	68.000	
120	ALICILAR		66.000
601	YURT DIŞI SATIŞLAR		2.000
TOPLAM		68.000	68.000
Açıklama	<i>Yurt dışı satıştan iade gelen malların kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

ÖRNEK: Bir önceki örneğimizden yola çıkacak olursak, iade gelen mallar üzerinden 12.240 ₺ KDV hesaplandığını ve bankadan ödendiğini varsayalım;

DEM AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.06.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
610 191	SATIŞ İADELERİ İNDİRİLECEK KDV	68.000 12.240	
120	ALICILAR		66.000
601	YURT DIŞI SATIŞLAR		2.000
102	BANKALAR		12.240
TOPLAM		80.240	80.240
Açıklama	<i>Yurt dışı satıştan iade gelen malların kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

b) İhraç Edilen Malın Cari Dönemden Sonra Geri Gelmesi

İhracatçı firmanın gönderdiği mallar, fiili ihracatın gerçekleştiği yıldan sonraki yıllarda geri iade edilebilir. Böyle bir durumda ise muhasebe uygulamaları genel tebliğ, muhasebe standartları, vergi yasaları ve dönemsellik ilkesi gereğince satış iadeleri “610 Satış İadeleri” hesabı yerine stok hesaplarına (150,152,153 gibi) kullanılması gerekmektedir (Gürsoy 2015: 76).

3.2.6. İhracatta Dönem Sonu İşlemleri

3.2.6.1. Yurt Dışı Alacakların Dönem Sonu Değerleme İşlemi

Yurt dışı alacakların dönem sonu işlemi;

İşletmenin aktifinde dönem sonunda (bilanço gününde) yabancı para cinsinden kayıtlı bulunan senetli ve senetsiz alacaklar borsa rayici ile değerlendirilir (VUK.Md. 280-4369. sy.K.7.fk.).

Cari dönemde ihracatla ilgili olan ya da döviz cinsinden olan senetli ve senetsiz alacağın kayıtlı değeri ile bilanço değeri arasındaki kur farkı (Gürsoy 2015: 76);

- Olumlu ise “601 YURT DIŞI SATIŞLAR” hesabına alacak
- Olumsuz ise “612 DİĞER İNDİRİMLER” hesabına borç kaydedilir.

Eğer cari dönemden sonra tahsil edilen alacağın kur farkı;

- Olumlu ise “646 KAMBIYO KÂRLARI” hesabına alacak
- Olumsuz ise “656 KAMBIYO ZARARLARI” hesabına borç kaydedilir.

ÖRNEK: Yıldız AŞ'nin 10.11.201X tarihi itibariyle 1 dolar 2,20 ₺'den kayıtlı 200.000 dolarlık yurt dışı alacağı bulunmaktadır. 31.12.201X TCMB döviz kuru 1 dolar 2,40 ₺ 'dir. İhracata ait alacağın bilanço günü değerlendirme işlemi;

$$31.12.201X \text{ tarihli tutar } 200.000 \$ \times 2,40 = 480.000 ₺$$

$$10.11.201X \text{ tarihli tutar } 200.000 \$ \times 2,20 = 440.000 ₺$$

$$\text{Kur farkı} = 40.000 ₺$$

YILDIZ AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	31.12.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR	40.000	
601	YURT DIŞI SATIŞLAR		40.000
TOPLAM		40.000	40.000
Açıklama	<i>Dönem sonu, yurt dışı senetsiz alacakların değerlendirme kaydı. Dosya No:58</i>		

B	120 ALICILAR	A	B	601 YURT DIŞI SATIŞLAR	A
	440.000			440.000	
	40.000			40.000	

Aynı soru üzerinden 31.12.201X tarihinde TCMB döviz kurunun 1 dolar 2,10 ₺ olması durumunda;

YILDIZ AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	31.12.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
612	DiĞER İNDİRİMLER	20.000	
120	ALICILAR		20.000
TOPLAM		20.000	20.000
Açıklama			

B	120 ALICILAR	A
440.000		20.000

B	601 YURT DIŞI SATIŞLAR	A
		440.000

B	612 DİĞER İNDİRİMLER	A
20.000		

3.2.6.2. Değerleme İŞlemi Yapılmış Yurt Dışı Alacağın Tahsili

Önceki dönemde değerlemeye tabi tutulmuŐ olan yurt dışı alacakların devam eden dönemde tahsil edildiğinde oluşan olumlu kur farkı “646 Kambiyo Karları” hesabına alacak, olumsuz ise “656 Kambiyo Zararları” hesabına borç kaydedilir.

ÖRNEK: 27.11.2015 tarihli ihracat ile ilgili Expo İtalyan Şirketinden olan 2,20đ’den kayıtlı 200.000đ’lık yurt dışı alacak bedeli 31.12.2015 tarihinde, dönem sonunda değerlemeye tabi tutulmuŐtur. Değerleme (31.12.2015) günü 1 Dolar = 2,40đ’dir.

Söz konusu ihracat bedelinin tamamı 22.01.2016 tarihinde ödenmiştir. Döviz kuru 1 Dolar = 2,50đ’dir.

$$2,50 \times 200.000 = 500.000đ$$

$$2,40 \times 200.000 = 480.000đ$$

22.01.2016 tarihinde oluşan kur farkı 20.000đ’dir.

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	22.01.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102	BANKALAR	500.000	
120	ALICILAR		480.000
646	KAMBIYO KARLARI		20.000
TOPLAM		500.000	500.000
Açıklama	<i>Yurt dışı alacağın tahsili ve banka devir kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

22.01.2016 tarihinde 1 Dolar = 2,30₺ olması halinde

$$2,30 \times 200.000 = 460.000$$

$$2,40 \times 200.000 = 480.000$$

22.01.2016 tarihinde oluşan kur farkı – (20.000)

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	22.01.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 656	BANKALAR KAMBİYO ZARARLARI	460.000 20.000	
120	ALICILAR		480.000
TOPLAM		480.000	480.000
Açıklama	<i>Yurt dışı alacağın tahsili ve banka devir kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

3.3. İthalat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

İthalat, başka bir ifadeyle dışa alım, herhangi bir ülkenin başka ülkelerde üretilen malları satın alma işlemidir. İhracatın karşıtı olan ve aynı zamanda ihracatla birlikte bir ülkenin dış ticaret dengesini oluşturur (Sağlam, Başar 2015. 359).

3.3.1. Peşin İthalat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

İthalatçı firmanın ithal edeceği mal bedelini ithalat gerçekleşmeden peşin olarak ödemesidir. Yapılan bu ödeme 159 no'lu hesaba borç, 102 no'lu hesaba alacak kaydedilir (MEGEP 2008).

ÖRNEK: Yıldız AŞ mal ithalatı için 40.000\$ havale yaptırmıştır.(1 dolar = 2,50₺) Bu ithalat işlemleri sırasında oluşan diğer masraflar;

- Fatura Bedeli $40.000 \times 2,50 = 100.000₺$
- Gümrük Vergi ve Damga Vergisi 8.000₺
- Banka Komisyonu 2.000₺
- Gümrük Komisyonu 5.000₺
- Nakliye ve Sigorta Bedeli 6.000₺
- TSE Faturası 3.000₺
- Gözetim Şirket Faturası 2.000₺
- Ekspertiz Ücreti 2.000₺
- Kaynak Kullanım Destekleme Fonu 5.000₺' dir. Kayıt;

Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	133.000	
159.01	Fatura bedeli	(100.000)	
159.02	Gümrük ver. Ve Damga ver.	(8.000)	
159.03	Banka komisyonu	(2.000)	
159.04	Gümrük komisyonu	(5.000)	
159.05	Nakliye ve sigorta bedeli	(6.000)	
159.06	TSE faturası	(3.000)	
159.07	Göz. Şir. faturası	(2.000)	
159.08	Ekspertiz ücreti	(2.000)	
159.09	KKF	(5.000)	
102	BANKALAR		133.000
TOPLAM		133.000	133.000
Açıklama	<i>Dosya No:58</i>		

İthalat maliyeti x tarihli GB gereği yapılması gereken kayıt;

Yıldız AŞ	Mahsup Fişi		
Fiş Tarihi	XX.XX.XXXX		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
153	TİCARİ MALLAR	133.000	
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI		133.000
159.01	Fatura bedeli		(100.000)
159.02	Gümrük ver. Ve Damga ver.		(8.000)
159.03	Banka komisyonu		(2.000)
159.04	Gümrük komisyonu		(5.000)
159.05	Nakliye ve sigorta bedeli		(6.000)
159.06	TSE faturası		(3.000)
159.07	Göz. Şir. faturası		(2.000)
159.08	Ekspertiz ücreti		(2.000)
159.09	KKF		(5.000)
TOPLAM		133.000	133.000
Açıklama	<i>Dosya No:58</i>		

ÖRNEK: Yıldız AŞ Fransa'dan 100.000\$'lık hammadde ithalatını peşin havale yoluyla gerçekleştirmiştir. 15.05.201X tarihinde şubesine talimat vererek 100.000\$'lık mal bedelini ihracatçının bankasına havale etmiştir. Havale masrafı olarak 500₺ alınmıştır. 1 Dolar = 2,80₺ teslim şekli FOB'tur.

Yıldız AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	15.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159 159.02.01 159.02.02	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI Fatura bedeli Havale masrafı	280.500 280.000 500	
102	BANKALAR		280.500
TOPLAM		280.500	280.500
Açıklama	Peşin ödemeli ithalat kaydı.		Dosya No:58

28.05.201X tarihinde mallar gümrükten teslim alınmıştır. Gümrük Beyannamesi ile birlikte ihracatçı işletmenin faturası da teslim alınmıştır. Beyanname üzerindeki kur 2,850₺'dir.

Yıldız AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	28.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
150 150.01 150.02 150.03	İLK MADDE VE MALZEME Fatura bedeli Kur farkı Masraflar	285.500 280.000 5.000 500	
159 159.02.01 159.02.02	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLAR Fatura bedeli Masraflar		280.500 280.000 500
646	KAMBİYO KÂRI		5.000
TOPLAM		285.500	285.500
Açıklama	Mal alım faturası kaydı		Dosya no:58

ÖRNEK: Dem AŞ Almanya'daki Alfa firmasından ithalat yapmaktadır.

1. Dem AŞ 15.05.201X tarihinde ithal edeceği mallar için 30.000\$ transfer etmiştir.(1 Dolar = 3,00₺)
2. 18.05.201X tarihinde Dem AŞ 2.000₺ tutarındaki banka masraflarını ödemiştir.
3. 20.05.201X tarihinde 1.000₺ tutarındaki sigorta bedeli hesaplara kredili olarak kaydedilmiştir.
4. 22.02.201X tarihinde 1.500₺ taşıma şirketine navlun bedeli kasadan ödenmiştir.
5. 23.05.201X tarihinde 1.500₺ KKDF (kaynak kullanımı destekleme fonu) primi banka hesabından ödenmiştir.

6. 24.05.201X tarihinde Dem AŞ 10.000₺ + 1.800₺ KDV'lik çeşitli ithalat giderlerini kasasından ödemiştir.
7. Almanya'dan ithal edilen ticari malın maliyeti 107.800₺'dir. Dem AŞ'nin yevmiye kayıtları;

1) Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	15.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159 159.03.02	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI <i>İthalat sipariş avansları</i>	90.000	
102	BANKALAR		90.000
TOPLAM		90.000	90.000
Açıklama	<i>Almanya'daki Alfa firmasına mal bedeli transferi kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

2) Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	18.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	2.000	
102	BANKALAR		2.000
TOPLAM		2.000	2.000
Açıklama	<i>Banka masraflarının ödenmesi kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

3) Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	20.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	1.000	
320	SATICILAR		1.000
TOPLAM		1.000	1.000
Açıklama	<i>Sigorta masraflarının kredili ödenmesi kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

4) Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	22.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	1.500	
100	KASA		1.500
TOPLAM		1.500	1.500
Açıklama	Navlun faturasının ödenmesi kaydı.		Dosya No:58

5) Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	23.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	1.500	
102	BANKALAR		1.500
TOPLAM		1.500	1.500
Açıklama	KKDF'nin bankadan ödenmesi kaydı.		Dosya No:58

6) Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	24.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	10.000	
191	İNDİRİLECEK KDV	1.800	
100	KASA		11.800
TOPLAM		11.800	11.800
Açıklama	KDV'nin peşin ödenmesinin kaydı.		Dosya No:58

7) Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	26.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
153	TİCARİ MALLAR	107.800	
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI		107.800
TOPLAM		107.800	107.800
Açıklama	İthalatı gerçekleşen malın devir kaydı.		Dosya No:58

3.3.2. Mal Mukabili İthalat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

ÖRNEK: Yıldız AŞ 10.02.201X tarihinde mal mukabili ödeme şekline göre anlaşmış olduğu Almanya Alfa firmasından hammaddelerini gümrükten çekmiştir. Fatura bedeli 20.000\$'dır. Beyanname üzerindeki döviz kuru 2,50₺'dir.

Yıldız AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.02.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
150 150.01	İLK MADDE VE MALZEME Fatura Bedeli	50.000	
320	SATICILAR		50.000
TOPLAM		50.000	50.000
Açıklama	Malın gümrükten çekilmesi		Dosya No:58

Mal mukabili ödeme şekline göre 20.02.201X tarihinde teslim almış olduğu mallar için 20.000 \$ ödeme yapılmıştır. Havale masraf 600₺dir, döviz kuru 2.60 ₺'dir.

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	20.02.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
320 770 150 150.05.01	SATICILAR GENEL YÖNETİM GİDERİ İLK MADDE VE MALZEME Kur farkı gideri	50.000 600 2.000	
102	BANKALAR		52.600
TOPLAM		52.600	52.600
Açıklama	Mal mukabili ödeme işleminin kaydı		Dosya No:58

3.3.3 Vesaik Mukabili İthalat İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi

ÖRNEK: 10.02.201X tarihinde İspanya'dan 30.000\$ karşılığı mal siparişi için 20.000\$ ödenmiştir(1 dolar = 2,50₺). Ayrıca 5000₺ ithalat masrafları için ödeme yapılmıştır. 15.02.201X mal işletmeye gelmiştir.(1 Dolar = 2,80)

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.02.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159 159.03.08	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI <i>X malı</i>	50.000	
102 102.02.01	BANKALAR <i>X Bankası dolar hesabı</i>		50.000
TOPLAM		50.000	50.000
Açıklama	<i>Dosya No:58</i>		

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.02.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	5.000	
102	BANKALAR		5.000
TOPLAM		5.000	5.000
Açıklama	<i>İthalat masraflarının ödenmesi</i> <i>Dosya No:58</i>		

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	15.02.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
153	TİCARİ MALLAR	83.000	
159	VERİLEN SİP. AVANSLARI		55.000
320	SATICILAR		28.000
TOPLAM		83.000	83.000
Açıklama	<i>Dosya No:58</i>		

3.3.4 Akreditifli İthalat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

ÖRNEK: Dem A.Ş 05.03.201X tarihinde Akreditifli işlemi açmak için banka hesabından 1000 ₺ ödemiştir.

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	05.03.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	1000	
102	BANKALAR		1000
TOPLAM		1000	1000
Açıklama	Akreditif masrafinın ödenmesi		Dosya No:58

07.03.201X tarihinde yurt dışındaki satıcıya mal ithali için 5000 Euro ödenecektir. (1 Euro = 3,50₺)

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	07.03.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	17.500	
320	SATICILAR		17.500
TOPLAM		17.500	17.500
Açıklama	.		Dosya No:58

Bu ithalata ait çeşitli akreditif masrafları olarak 800 ₺ + 144 KDV peşin ödenmiştir.

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	07.03.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	800	
191	İNDİRİLECEK KDV	144	
100	KASA		944
TOPLAM		944	944
Açıklama			Dosya No:58

Mal bedelinin transfer edildiği tarihte Euro kuru 3,60 olduğu için 500£ kur farkı ortaya çıkmıştır.

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
320 159	SATICILAR VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	17.500 500	
102	BANKALAR		18.000
TOPLAM		18.000	18.000
Açıklama	<i>Mal bedelinin transferi ve kur farkı</i>		<i>Dosya No:58</i>

18.03.201X tarihinde mal gümrükten çekilmiştir.

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	18.03.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
153	TİCARİ MALLAR	18.000	
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI		18.000
TOPLAM		18.000	18.000
Açıklama	<i>İthal edilen malın stoklara kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

İthal edilen mal bedelinin transferinden önce satılmış ise oluşan kur farkları “159” nolu hesaba değil “656” nolu hesaba borç kaydedilir.

3.3.5. Görüldüğüne Ödemeli Akreditifli İthalat

Akreditifli işlerde eğer akreditif bedeli peşin olarak ödenmişse transfer bedeli ve her türlü ithalat giderleri 159 nolu hesaba borç, 100 veya 102 nolu hesaplara alacak kaydedilir (Kaya 2011: 260).

ÖRNEK: Dem AŞ 03.10.201X tarihinde ithalat bedeli olan 10.000\$ bankadan, 1000£ masrafı ise kasadan ödenmiştir. (1 \$ = 3.50)

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	03.10.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	1000	
100	KASA		1000
TOPLAM		1000	1000
Açıklama	<i>Akreditifin nakden ödenmesi</i>		<i>Dosya No:58</i>

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	03.10.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	35.000	
102	BANKALAR		35.000
TOPLAM		35.000	35.000
Açıklama	Dosya No:58		

İthalat fiilen tamamlandığında, ithalata konu olan ticari mal ise 153 nolu hesaba, ilk madde ve malzeme ise 150 nolu hesaba devredilerek kapatılır.

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
153	TİCARİ MALLAR	36.000	
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI		36.000
TOPLAM		36.000	36.000
Açıklama	Malın gümrükten çekilmesi Dosya No:58		

ÖRNEK: Dem AŞ, Almanya’da Alfa firması ile 19.06.201X tarihinde 100.000\$ tutarında, deri kumaş için akreditifli ithalat sözleşmesi imzalamıştır.

1) Halk Bankasına %50 karşılık yatırarak finansmanlı akreditif açılması konusunda anlaşma sağlanmıştır.(1\$=3₺)Halk Bankası karşılık tutarı ile akreditif gideri olan 2000₺ yi işletmenin vadesiz mevduat hesabından çektiğini ve akreditifin açıldığını Dem AŞ ye 25.06.201X tarihinde bildirmiştir

2) 30.06.201X tarihinde vesaikler Halk Bankası’ndan alınmış verilen avanslar ilgili stok hesabına devredilmiştir.

3) Akreditif bakiyesininin 1500 ₺’lik faizi 30.06.201X tarihinde Kuveyttürk’te bulunan vadesiz mevduat hesabından cep şube aracılığı ile transfer edilmiştir.

4) Deri kumaşlar gümrükten çekilirken 2000₺ + KDV ödenmiştir.

5) 1000₺ + KDV Can Nakliyata ödenmiştir.

1) Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	25.06.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159 159.04 159.04.01 159.04.01.01	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI Açılan akreditifler Akreditif karşılıkları Akreditif gideri	302.000	
102 300	BANKALAR BANKA KREDİLERİ		152.000 150.000
TOPLAM		302.000	302.000
Açıklama	Halk bankasında akreditif hesabı açma kaydı.		Dosya No:58

2) Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	30.06.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
153 159	TİCARİ MALLAR VERİLEN SİP. AVANSLARI	302.000	302.000
TOPLAM		302.000	302.000
Açıklama	Vesaiklerin teslim alındıktan sonra 159 nolu hesabın Bakiyesinin ilgili stok hesabına devredilmesinin kaydı.		Dosya No:58

3) Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	30.06.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
300 153 102	BANKA KREDİLERİ TİCARİ MALLAR BANKALAR	150.000 1.500	151.500
TOPLAM		151.500	151.500
Açıklama	Dosya No:58		

4) Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	01.07.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
153 191 100	TİCARİ MALLAR İNDİRİLECEK KDV KASA	2.000 360	2.360
TOPLAM		2.360	2.360
Açıklama	Dosya No:58		

5) Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	01.07.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
153 191	TİCARİ MALLAR İNDİRİLECEK KDV	1.000 180	
100	KASA		1.180
TOPLAM		1.180	1.180
Açıklama	Dosya No:58		

3.3.6. Kabul Kredili İthalat İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi

ÖRNEK: Dem AŞ 12.10.201X tarihinde ithal edeceği mal bedeli için 20.000 Euro tutarındaki poliçesi satıcı firma tarafından kabul edilmiştir. (1 Euro = 3.50₺)

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	12.10.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	70.000	
321	BORÇ SENETLERİ		70.000
TOPLAM		70.000	70.000
Açıklama	Dosya No:58		

Yılsonunda vadesi gelmemiş yabancı para cinsinden borç senetleri yıl sonu döviz satış kuru ile değerlendirilir (Maliye Bakanlığı Yayınlar). Ortaya çıkan eğer olumlu kur farkı ise “646” hesaba olumsuz ise “656” hesabına kaydedilerek muhasebeleştirilir. Eğer poliçenin vadesi geldiyse ithalatçı işletme poliçe bedelini yurtdışındaki işletmeye transfer eder. Böylelikle “321” numaralı hesaba alacak bakiyesi kadar borç kaydedilir. Ayrıca poliçe bedelinin muhasebeleştirildiği tarihteki döviz satış kuru ile transfer tarihi arasındaki fark kadar “159” numaralı hesaba borç kaydı yapılır. Transfer edilen toplam tutar ise “102” numaralı hesaba alacak kaydedilir (Sağlam, Başar 2015: 434).

- İşletmeye ait poliçe bedeli ödenmesinde Euro kuru 3,60₺ olduğunda 2000₺ kur farkı ortaya çıkmıştır.

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
321 159	BORÇ SENETLERİ VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	70.000 2.000	
102	BANKALAR		72.000
TOPLAM		72.000	72.000
Açıklama		Dosya No:58	

Mal ithalatı gerçekleştiğinde;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
153 159	TİCARİ MALLAR VERİLEN SİP. AVANSLARI	72.000	
			72.000
TOPLAM		72.000	72.000
Açıklama		Dosya No:58	

Bu örnekte şayet ithalatı tamamlanmayan mal iç piyasada satılmış ise sonradan ortaya çıkan kur farkı;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
321 656	BORÇ SENETLERİ KAMBİYO ZARARLARI	70.000 2.000	
102	BANKALAR		72.000
TOPLAM		72.000	72.000
Açıklama		Dosya No:58	

ÖRNEK: Dem AŞ'nin önceden ithal edilerek satılan mallara ait yıl sonu itibariyle ödenmeyen 30.000 Euro tutarındaki poliçe bedeli, işlem tarihi kuru 3,00₺ olup, dönem sonu kuru ise 3,10₺'dir. Oluşan kur farkı aşağıdaki gibi muhasebeleştirilir.

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
656 321	KAMBİYO ZARARLARI BORÇ SENETLERİ	3.000	
			3.000
TOPLAM		3.000	3.000
Açıklama		Dosya No:58	

Şimdide aynı örnekte dönem sonu kurunun 2,90₺ olduğunu varsayalım;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
321	BORÇ SENETLERİ	3.000	
646	KAMBİYO KÂRLARI		3.000
TOPLAM		3.000	3.000
Açıklama	Dosya No:58		

Kabul kredili ithalatta, ithalatın konusu ticari mal değil duran varlık ise hesabın kapatılmasında 159 numaralı hesap yerine 259 numaralı hesabın kullanılması gerekir.

ÖRNEK: Dem AŞ'nin ithal edeceği makine bedeli 20.000\$ tutarındaki poliçe satıcı tarafından kabul edilmiştir.(\$=3.50₺)

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
259	VERİLEN AVANSLAR	70.000	
321	BORÇ SENETLERİ		70.000
TOPLAM		70.000	70.000
Açıklama	Dosya No:58		

3.3.7. İthal Bedellerinin Mal ve Hizmet İhracı Bedelleriyle Mahsuben Ödenmesi ve Özel Takası

İşletmelerin karşılıklı mal ve hizmet ihraç ve ithalinde bulunmaları durumunda, bunların bedelleri para hareketi söz konusu olmaksızın, bir kısmı ya da tamamı birbiriyle takas edilebilmektedir. Bu ticarete ilişkin tebliğ, Dış Ticaret Müsteşarlığınca (2006,4) yayınlanmıştır. Buna göre “*Takas veya bağlı muamele taleplerine ilişkin başvurular, ithalatçı ile yapılan sözleşmenin aslı ve yeminli tercümen tarafından yapılan Türkçe çevirisi ve ekteklere Takas veya Bağlı Muamele başvuru formu ile birlikte ihracatçı birlikleri Genel Sekreterliğine yapılır.*” Eğer ihracat izin verilmiş ise ihracat işlemlere ilişkin yazının 30 (otuz) gün içinde gümrük idarelerine sunulması gerekir (Sağlam, Başar 2015: 438).

3.3.8. İthalat Bedellerinin İhracat Bedelleri ile Mahsuben Ödenmesi

ÖRNEK: Dem AŞ yurt dışı satıcı olan Alfa işletmesi ile ihracat ve ithalat yapmaktadır. Şirket 300.000₺ maliyetli malı 100.000 Euro'ya ihraç etmiştir.(Euro=3.00₺)

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR	300.000	
601	YURT DIŞI SATIŞLAR		300.000
TOPLAM		300.000	300.000
Açıklama		Dosya No:58	

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
621	SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ	200.000	
153	TİCARİ MALLAR		200.000
TOPLAM		200.000	200.000
Açıklama		Dosya No:58	

Dem AŞ yurtdışındaki Alfa şirketinden 70.000 Euro tutarında mal ithal etmiştir. Masraflar için 20.000 ₺ ve ithalata ait 39.000 ₺'de KDV ödemiştir. (Euro=3.10₺)

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
153	TİCARİ MALLAR	237.000	
191	İNDİRİLECEK KDV	39.000	
102	BANKALAR		59.000
320	SATICILAR		217.000
TOPLAM		276.000	276.000
Açıklama		Dosya No:58	

Daha sonra iki şirketin ithalat bedelinin ihracat bedelleri ile mahsuben ödenmesinde;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
320	SATICILAR	217.000	
120	ALICILAR		217.000
TOPLAM		217.000	217.000
Açıklama	<i>Dosya No:58</i>		

3.3.9. Komisyonculuk Bedellerinin İthalat Bedelinden Mahsubu

İthalat işlemleri sırasında harici yapılan komisyonculuk ticari vekillik, ticaret işleri tellallığı, acentalık, simsarlık, distribütörlük vb. hizmetler karşılığı bedeller faturada gösterilmek kaydıyla ya da ihracatçının talimatı üzerine transfer edilecek mali bedel mahsuben tahsil edilerek ödenir.

ÖRNEK: Dem AŞ yurtdışındaki Smile işletmesi ile ihracat ve ithalat yapmaktadır. Şirket 5000\$ değerinde yurtdışındaki şirkete komisyon faturası kesmiştir.(\$=2,90₺)

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR	14.500	
601	YURT DIŞI SATIŞLAR		14.500
TOPLAM		14.500	14.500
Açıklama	<i>Dosya No:58</i>		

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
622	SATILAN HİZMET MALİYETİ		
741	HİZMET MALİYETİ YANSITMA		
TOPLAM			
Açıklama	<i>Dosya No:58</i>		

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. DIŞ TİCARET İŞLEMLERİNDE KATMA DEĞER VERGİSİ

Türkiye’de ticari, zirai, sınai faaliyetler ve serbest meslek kapsamında yapılan teslim ve hizmetler, mal ve hizmet ithalatı ve diğer faaliyetlerden doğan (KDV. Kn Md. 1) hizmetler Katma Değer Vergisine tabidir. Fakat mal ve hizmet ihracında KDV istisnası uygulanır (Gürsoy 2015: 111).

4.1. İhracat İşlemlerinde KDV

Dış ticaret işlemlerinde değişime konu olan mallarda dolaylı vergileme hakkı ithalatçı ülkeye aittir. Daha açık bir ifadeyle ülkemizde üretilen mal veya hizmet başka ülkede tüketiliyorsa vergi üreten işletmeye değil tüketen (ithalatçı) işletmeye yansır (Gürsoy 2015: 111).

Ülkemizde ihracat yapan işletmeler tamamen KDV’den arındırılmıştır. Bunun sebebi ise ihracata teşvik etmektir.

4.1.1. KDV Kanununda İhracat İstisnası

İhracatçı işletmeler ihracat ile ilgili yurt içinde mal ve hizmet alımı nedeniyle ödedikleri vergi şartların oluşması halinde iade talep edebilirler.

İhracat işlemlerinde KDV istisnasının geçerli olabilmesi için KDV kanununda belirtilen vergiden istisna edilmiş işlemlerle ilgili olması gerekir.

“Bu işlemler ve istisnalar;

- *Mal ve Hizmet İhracatı İstisnası*
- *Yolcu Beraberi Eşya İhracatı ve Bavul Ticareti İstisnası*
- *İhraç Kayıtlı Satış İstisnası*
- *Transit Taşımacılık İstisnası*
- *Diplomatik Temsilcilik, Konsolosluk İstisnasıdır.”*

4.1.2. KDV İadesinin Doğması ve Yüklenilen KDV

4.1.2.1. KDV İadesinin Doğması

“ $391 < 190+191=190$ olduğu durumda devreden KDV çıkmıştır. İhracatçı işletmeye bu durumda KDV iadesi talep hakkı doğar.”

“ $391 > 190+191=360$ olduğu durumda ise ödenecek vergi bulunduğu için KDV iadesi yapılamaz.”

4.1.2.2. Yüklenilen KDV

a) İmalatçı İhracatçı İşletmelerde Yüklenilen KDV

İhracatçı işletmenin, ihraç ürünün üretiminde kullanılan girdilerin KDV’si yüklenilen KDV olmaktadır.

ÖRNEK: İmalatçı Dem AŞ 100.000 ₺’lik porselen tabak ihraç edecektir. Porselen üretimi için KDV hariç 30.000 ₺’lik ilk madde malzeme, 5.000 ₺’lik yardımcı malzeme, 1.000 ₺’lik temizlik malzemesi, 3.000 ₺’lik enerji olmak üzere 39.000₺’lik giderle ilgili satın alma yapmıştır.

$39.000 \times 0,18 = 7.020$ liralık KDV’yi ödemiştir. 100.000₺’lik ihraç malı için 7.020 liralık yüklenilen KDV tutarı olmuştur. Şartların oluşması halinde KDV tutarı iade talep edilebilir.

b) Aracı İhracatçı İşlemlerde Yüklenilen KDV

İhraç edeceği malları yurtiçinden ya da yurtdışından alıp üzerinde herhangi bir oynama yapmadan ihraç eden işletmelerdir. İhraç etmek üzere aldığı mallara ödediği KDV indirilecek KDV olarak izlenirken iade işlemlerinde yüklenilen KDV olarak adlandırılır (Gürsoy 2015: 115).

4.1.3 Üretici İhracatçı İşlemlerde KDV

Bu konu ihracatta yüklenilen KDV’nin vergi idaresinden tahsili ve ihracatta yüklenilen KDV’nin hesaplanan KDV’den mahsub olmak üzere iki başlık altında anlatılacaktır.

4.1.3.1. İhracatta Yüklenen KDV’nin Vergi İdaresinden Tahsili

ÖRNEK: Dem AŞ zeytinyağı imalatı ve ihracatı yapmaktadır. Dem AŞ’nin Temmuz 201X ayına ait finansal olaylar;

a) İşletmenin Temmuz ayı satışları 300.000 ₺’dir. 200.000₺’si yurt dışı satışı kalan 100.000₺’ ise yurt içinedir.

b) Temmuz ayı alışlarının toplamı 150.000₺’dir. Bu alışların 70.000₺’lik kısmı yurtiçi satışların üretiminde kullanılmıştır. 80.000 ₺’lik kısmı ise yurtdışı

üretiminde kullanılmıştır.(150.000₺'nin 100.000₺'si ilk madde malzeme geri kalan 50.000₺'si ise genel üretim gideridir)

c) İşletmenin Haziran ayında devreden KDV tutarı 20.000₺'dir.

d) Alış ve satışlar açık hesap yapıp genel KDV oranı %18'dir.

Temmuz ayı KDV bilgileri;

Devreden KDV.....20.000

Temmuz dönemine ait hesaplanan KDV.....18.000

$$100.000 \times 0,18 = 18.000$$

200.000 x % = İhracatta KDV istisnasına sahiptir.

Temmuz dönemine ait indirilen KDV.....27.000

$$Yurt \text{ içi} \text{ üretim} = 70.000 \times 0,18 = 12.600$$

$$Yurt \text{ dışı} \text{ üretim} = 80.000 \times 0,18 = 14.400$$

201X Temmuz ayı KDV hesaplarının tasnifi;

Haziran 201X dönemi devreden KDV..... 20.000

İndirilecek KDV (150.000x0,18) + 27.000

Toplam indirilecek KDV.....47.000

Hesaplanan KDV (100x0,18) - 18.000

Ağustos dönemine devredilmesi gereken KDV.....29.000

İhracat nedeniyle yüklenen KDV - 14.400

Ağustos dönemine devredilecek KDV.....14.600

İşletmenin Temmuz ayı ödenecek vergisi çıkmamış, devredilen KDV tutarı olmuştur (15.000)

İşletme 14.000₺ tutarında vergi idaresinden KDV tahsil etmek üzere alacaklı duruma gelmiştir. İşletme isterse bu tutarı talep etmeyip sonraki döneme devredebilir.

Temmuz 201X Yevmiye Kayıtları

Temmuz ayı ihracat kaydı;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR	200.000	
601	YURT DIŞI SATIŞLAR		200.000
TOPLAM		200.000	200.000
Açıklama	Dosya No:58		

Temmuz ayı yurt içi mal satış kaydı;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR	118.000	
600	YURT İÇİ SATIŞLAR		100.000
391	HESAPLANAN KDV		18.000
TOPLAM		118.000	118.000
Açıklama	Dosya No:58		

Temmuz ayı alışlar yevmiye kaydı;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
150	İLK MADDE MALZEME	100.000	
730	GENEL ÜRETİM GİDERLERİ	50.000	
191	İNDİRİLECEK KDV	27.000	
320	SATICILAR		177.000
TOPLAM		177.000	177.000
Açıklama	Dosya No:58		

Temmuz ayı KDV hesaplarının mahsubu;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	31.07.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
391	HESAPLANAN KDV	18.000	
190	DEVREDEN KDV (Temmuz ayında devreden)	29.000	
190	DEVREDEN KDV (Ağustos ayı)		20.000
191	İNDİRİLECEK KDV		27.000
TOPLAM		47.000	47.000
Açıklama	Dosya No:58		

İade edilecek KDV hesap devir kaydı;

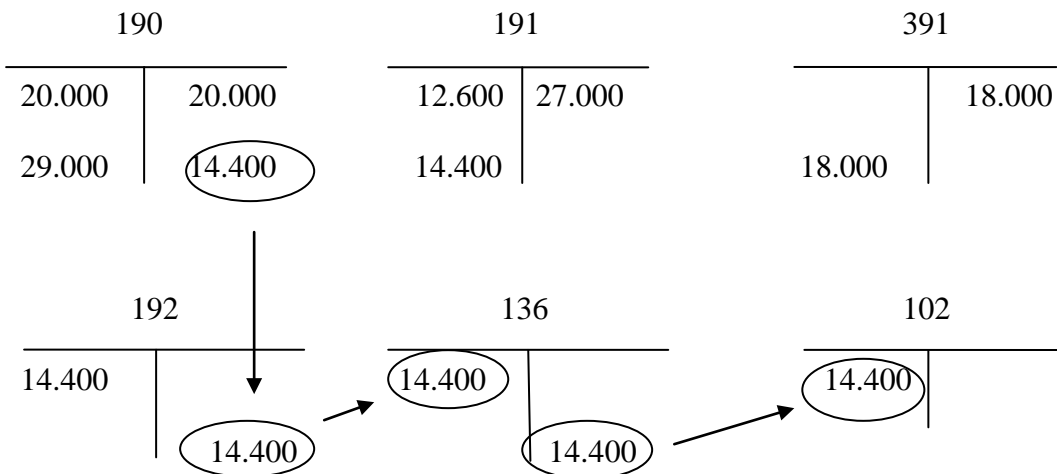
Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
192	DİĞER KDV	14.400	
190	DEVREDEN KDV		14.400
TOPLAM		14.400	14.400
Açıklama	Dosya No:58		

Vergi dairesine iade edilecek KDV belgeleri olumlu teyit alındığında yapılacak kayıt;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	14.400	
192	DİĞER KDV		14.400
TOPLAM		14.400	14.400
Açıklama	Dosya No:58		

Ödenecek olan 14.400 değerindeki tutar vergi dairesinden bankaya havale yapıldığında;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102	BANKALAR	14.400	
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		14.400
TOPLAM		14.400	14.400
Açıklama	Dosya No:58		

4.1.3.2 İhracatta Yüklenilen KDV'nin Hesaplanan KDV'den Mahsubu

(391>191+190)

ÖRNEK: Yıldız AŞ beyaz eşya imalatı ve ihracatı yapmaktadır. 201X Eylül ayına ait finansal olaylar;

a) Eylül ayında işletmenin satışlarının toplamı 500.000 ₺'dir. Satışların 200.000 ₺'lik kısmı yurt dışına ihracat satışı, geri kalan 300.000 ₺'lik kısmı ise yurt içi satışlardır.

b) Eylül ayı alımlarının toplamı 250.000 ₺'dir. Alımların 170.000 ₺'lik kısmı yurt içi satış üretiminde, 80.000 ₺'lik kısmı yurt dışı satışların üretiminde kullanılan alımlardır(250.000₺'lik alımların 200.000₺'si ilk madde malzeme, 50.000₺'si ise genel üretim gideridir).

c) İşletmenin Ağustos ayında devreden KDV'si yoktur.

d) Alış-satışlar açık hesap yapıp, KDV'si % 18'dir.

1-) Eylül ayı KDV tutarları;

Eylül ayına ait hesaplanan KDV.....54.000

200.000 KDV istisnasına tabidir.

300.000 x 0,1 = 54.000₺

Eylül dönemine ait indirilecek KDV.....45.000

Yurt içi üretim 170.000 x 0,18 = 30.600

Yurt dışı üretim 80.000 x 0,18 = 14.400

2-) Eylül ayı KDV hesaplarının tasnifi;

Hesaplanan KDV 54.000₺

İndirilecek KDV 45.000₺

Ödenmesi gereken 9.000₺

Eylül Ayı İhracat Kaydı;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR	200.000	
601	YURT DIŞI SATIŞLAR		200.000
TOPLAM		200.000	200.000
Açıklama		Dosya No:58	

Eylül Ayı Yurtiçi Satışlar Kaydı;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR	354.000	
600	YURT İÇİ SATIŞLAR		300.000
391	HESAPLANAN KDV		54.000
TOPLAM		354.000	354.000
Açıklama		Dosya No:58	

Eylül Ayı Mal ve Hizmet Alış Kaydı;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
150	İLK MADDE MALZEME	200.000	
730	GENEL ÜRETİM GİDERLERİ	50.000	
191	İNDİRİLECEK KDV	45.000	
320	SATICILAR		295.000
TOPLAM		295.000	295.000
Açıklama		Dosya No:58	

Eylül Ayı KDV Hesaplarının Mahsubu Kaydı;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
391	HESAPLANAN KDV	54.000	
191	İNDİRİLECEK KDV		45.000
360	ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR		9.000
TOPLAM		54.000	54.000
Açıklama		Dosya No:58	

4.2. İthalat İşlemlerinde KDV

3065 sayılı kanunun 1. Maddesinin 2. Bendinde, “her türlü mal ve hizmet ithalatının KDV'nin konusuna girdiği, ithalatın kamu sektörü, özel sektör veya herhangi bir gerçek veya tüzel kişi tarafından yapılmasının veya herhangi bir şekli ve surette gerçekleştirilmesinin, özellik taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın vergiye tabidir” ifadesi kullanılmıştır.

İthalatta vergiden istisna olan bazı uygulamalarda bulunmaktadır. Aşağıdaki maddeler mal ve hizmet ithalatı sırasında katma değer vergisi istisnasına tabidir: (KDV.K.Md. 16/1)

- “Yurt içinde teslimleri katma değer vergisinden istisna edilen mal ve hizmetlerin ithalinde KDV yer almaz.
- Geçici ihracat ve hariçte işleme rejimleri ile geri gelen eşyaya ilişkin hükümleri kapsamında gümrük vergisinden muaf ve müstesna olan eşyanın ithalinde KDV uygulanmaz.
- Transit ve gümrük antrepo rejimleri ile geçici depolama ve serbest bölge hükümlerinin uygulandığı mallara KDV uygulanmaz.
- Gümrük kanununa göre geri gelen eşyanın dışarda bir işleme tabi tutulması veya asli kısmına bir ilave yapılması halinde eşyanın kazandığı değer farkı istisnaya dahil değildir (KDV.K.Md. 16/2).
- Gümrük Vergisinden muaf olarak ithal edilen eşyalar, KDV'den istisna edilmiştir.
- İhraç edilen eşyanın geri gelmesi durumunda eğer KDV iadesinden yararlanılmış ise, gümrüğe geri gelen mal için gümrükte KDV öder, ya da teminat göstermek suretiyle malı ithal eder. KDV iadesinde yararlanmamış ise, geri gelen malı KDV ödemeksizin ithal eder (KDV.K.Md. 16/2).
- Gümrük kanunundaki transit ve gümrük antrepo rejimleri ile geçici depolama ve serbest bölge hükümlerinin uygulandığı malların ithali vergiden istisna edilmiştir (KDV.K.Md. 16/1-c)
- KDV Kanununun 13. Maddesinde yer alan; araç, petrol arama, kıymetli maden, ulusal güvenlik ve yatırımlara ilişkin istisnalar ile KDV Kanununun 17. Maddesinde yer alan; kültür ve eğitim amacı taşıyan istisnalar, sosyal amaç

taşıyan istisnalar, askeri amaç taşıyan istisnalar ve diğer istisna kapsamında adı geçen mal ve hizmetlerin yurt içindeki teslimleri vergiden istisnadır.”

4.2.1. İthalatta Özel Tüketim Vergisi, Gümrük Vergisi ve Katma Değer Vergisi Matrah ve Tutarının Hesaplanması

İthalatta KDV Matrahına ulaşabilmek için; Gümrük Vergisi ve Özel Tüketim Vergisinin tutarının ve matrahının, gümrüğe kadar yapılan tüm giderlerin belgelerinin ibraz edilmesi gerekir (Gürsoy 2015: 135).

ÖRNEK: İthal edilen ürün bedeli 200.000₺, diğer giderler ise 20.000₺’dir.

Gümrük Vergisi Matrah ve Tutarı: CIF Bedeli + Diğer bedeller

Gümrük Vergisi Oranı %5 olduğu kabul edilirse;

G.V. Matrahı: $200.000 + 20.000 = 220.000₺$

G.V. Tutarı: $220.000 \times 0,05 = 11.000₺$

Ö.T.V. Matrahı: $200.000 + 20.000 + 11.000 = 231.000₺$

Özel Tüketim Vergisi Oranının %10 olduğu kabul edilirse;

Ö.T.V. Tutarı: $231.000 \times 0,10 = 23.100₺$

KDV Matrahı: $200.000 + 20.000 + 11.000 + 23.100 = 254.100$

KDV Tutarı: $254.100 \times 0,18 = 45.738₺$ olarak hesaplanır.

4.3. İhraç Kayıtlı Satışlar

Bir imalatçı işletmenin ürettiği malı doğrudan yurt dışına satmayıp, ihracatta uzmanlaşmış bir işletmeye veya kuruma ihraç edilmek üzere satmasıdır.

“3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'na 20.06.1986 gün 3297 sayılı kanunla 11. maddenin 1.fikrasına C bendi eklenerek, ihraç edilmek şartıyla imalatçılar tarafından kendilerine teslim edilen mallara ait Katma Değer Vergisi, ihracatçılar tarafından ödenmeyecek. Ancak mükelleflerce tahsil edilmeyen fakat ilgili dönem Katma Değer Vergisi beyannamesinde beyan edilecek olan bu Katma Değer Vergisi, vergi dairesince tarh ve tahakkuk ettirilerek tecil olunur. Daha sonra kambiyo mevzuatı gereği, malların ihracından sonra gerekli şartların yerine getirilmesi koşuluyla terkin olunur” diye tanımlanmıştır.

4.3.1. Tecil-Terkin Uygulanacak Teslimler

ÖRNEK: Dem AŞ, ihraç kaydıyla satış bağlantısı kurduğu 3000 adet gömleğin, 2000 adedini bizzat üretmiş, 1000 adedini de piyasadan satın almıştır. 10.06.201X tarihinde tanesini 20 dolardan (1 dolar= 2,50₺) ihraç kaydıyla ihracatçıya teslim ettiği 3000 adet gömleğin, imalatçısı olduğu 2000 adet için tecil-terkin işlemi uygulanacak, kalan 1000 adet için bu uygulamadan yararlanılamayacaktır. Çünkü bizzat imal etmeyip hazır alınmıştır. Bu satışın yevmiye kaydı aşağıdaki gibi olmalıdır.

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.06.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR DİĞER KDV	159.000	
192		18.000	
600	YURT İÇİ SATIŞLAR HESAPLANAN KDV		150.000
391			27.000
TOPLAM		177.000	177.000
Açıklama	Dosya No:58		

Bizzat imal edilmeyip hazır alınan 1000 adet gömleği ham ve yardımcı maddelerini sağlayarak işin organizasyonunu ve riskini üstlenerek başka firmalara fason ücret karşılığı yaptırırsa tecil-terkin uygulamasından yararlanır.

ÖRNEK: Pantolon imalatı yapan ve bu ürünü kapsayan sanayi sicil belgesi bulunan Yıldız AŞ, tanesini 10 dolardan (1 dolar = 2,50₺) 10.000 adet pantolonu ihraç kayıtlı satmak üzere sipariş almıştır. Yapılan sözleşmeye göre 1 ay içerisinde yetişmesi gereken pantolonların 5.000 adedini kendi işletmesinde üretmekte, kalan 5.000 adedini ise gerekli ham ve yardımcı maddeleri sağlayıp işin riskini ve organizasyonunu üstlenerek başka bir işletmeye fason ücret karşılığı imal ettirmektedir.

Yıldız AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.06.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR	250.000	
192	DİĞER KDV	45.000	
600	YURT İÇİ SSATIŞLAR		250.000
391	HESAPLANAN KDV		45.000
TOPLAM		295.000	295.000
Açıklama	Dosya No:58		

4.3.1.1.Tecil-Terkin Uygulama Kapsamına Giren Mallar

4.3.1.1.1. Nihai Mallar

İmalatçı işletmelerin, ihrac kaydı ile satışını yaptığı malın, ihrac edilen nihai mamül ile aynı olması gerekmektedir (Sağlam, Başar 2015: 201).

ÖRNEK: Dem AŞ, iplik imalatçısı Yıldız AŞ'den pamuk ipliği almaktadır. Bu iplikleri kumaş haline getirerek 100.000 dolara yurt dışına ihrac edilmiştir(1 dolar = 2₺).

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR	136.000	
600	YURT İÇİ SSATIŞLAR		100.000
391	HESAPLANAN KDV		36.000
TOPLAM		136.000	136.000
Açıklama	Dosya No:58		

Bu kayıтта tecil-terkin uygulamasından yararlanılamaz. Bunun sebebi ihrac edilen nihai mal pamuk ipliği olmayıp kumaş olmasıdır.

ÖRNEK: Dem AŞ, 10.05.201X tarihinde %18 KDV'li 200.000₺ tutarlı hammadde satın almıştır. 25.05.201X tarihinde üretilen malın bir kısmı ihrac kaydıyla (KDV hariç) 250.000₺ ye ihracatçı işletmeye satılmıştır. Kalan mal (KDV hariç) 50.000₺'ye yurt içi işletmecisi olan Yıldız AŞ'ye satılmıştır.

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
150 191	İLK MADDE MALZEME İNRİLECEK KDV	200.000 36.000	
320	SATICILAR		236.000
TOPLAM		236.000	236.000
Açıklama	Dosya No:58		

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	25.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 192	ALICILAR DİĞER KDV	250.000 45.000	
600 391	YURT İÇİ SATIŞLAR HESAPLANAN KDV		250.000 45.000
TOPLAM		295.000	295.000
Açıklama	Dosya No:58		

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	25.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR	59.000	
600 391	YURT İÇİ SATIŞLAR HESAPLANAN KDV		50.000 9.000
TOPLAM		59.000	59.000
Açıklama	Dosya No:58		

Bu örneğin KDV hesaplarında tutarı incelersek;

Hesaplanan KDV.....54.000

İndirilecek KDV 81.000

İhraç kayıtlı teslim KDV'si.....45.000

Tecil edilecek KDV.....27.000

Mayıs sonu KDV kayıtları;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	31.05.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
391 192	HESAPLANAN KDV DİĞER KDV	54.000 27.000	
191	İNDİRİLECEK KDV		81.000
TOPLAM		81.000	81.000
Açıklama	Dosya No:58		

İade işleminin yapılması halinde;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	16.06.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	27.000	
192 192.01	DİĞER KDV İade edilebilir KDV		27.000
TOPLAM		27.000	27.000
Açıklama	Dosya No:58		

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	18.06.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102	BANKALAR	27.000	
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		27.000
TOPLAM		27.000	27.000
Açıklama	Dosya No:58		

4.3.1.1.2. İhraç Malının Eklenti veya Ayrılmaz Parçaları ile Ambalaj Malzemeleri

“İhracatçı, ihraç kaydıyla aldığı malı imalatçının teslim ettiği şekilde ihraç etmelidir. İhraç kayıtlı teslim edilen malın eklentisi veya ayrılmaz parçası niteliğindeki mallar ile ihraç malı için ambalaj maddesi veya malzemesi olarak kullanılan malların 3065 sayılı Kanununun (11/1-c) maddesi kapsamında teslimi mümkündür. Ancak, bu malların tesliminde tecil-terkin uygulanabilmesi için, asıl malın 3065 sayılı Kanununun (11/1-c) maddesi kapsamında tecil-terkin uygulanarak

satın alınması ve yurtdışındaki müşteri adına düzenlenen faturada ve gümrük beyannamesinde asıl malla birlikte bu nitelikteki malların da yer alması gerekir.”

ÖRNEK: Dem AŞ yurt dışı müşterisinin siparişi üzerine (A) fabrikasından ihraç kaydıyla teslim aldığı traktöre (B) fabrikası tarafından ihraç kaydıyla aldığı kasa monte edilmiştir. Dem AŞ'nin yurt dışı müşterisi adına düzenlediği faturada traktör ile kasanın ayrı ayrı gösterilmesi ve gümrük beyannamesinde belirtilen şekilde ve imalatçı ad ve unvanı ile yer alması halinde, söz konusu kanunun (11/1-c) maddesi kapsamında işlem görmesi mümkündür. Traktör kasayla beraber 100.000 dolara satılmıştır(1 dolar = 2,5₺).

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 192	ALICILAR DİĞER KDV	250.000 45.000	
600 391	YURT İÇİ SATIŞLAR HESAPLANAN KDV		250.000 45.000
TOPLAM		295.000	295.000
Açıklama	Dosya No:58		

4.3.1.2. İhracat İçin Ek Süre Verilmesi

İhraç kayıtlı teslimlerde, teslim alınan malın teslim tarihini takip eden ayın başından itibaren üçüncü ayın sonuna kadar mücbir sebepler veya beklenmedik durumlar sonucunda gerçekleşmemesi halinde ek süre talep edebilmektedirler. Ek süre taleplerini üç aylık sürenin sonundan itibaren 15 gün içinde ilgili vergi dairesine ya da defterdarlığa verilecek dilekçe ile istenmektedir.

ÖRNEK: Dem AŞ, 10.10.201X tarihinde Yıldız AŞ'ye 200.000₺ değerindeki tekstil makinelerini ihraç kaydı ile satmıştır.

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.10.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 192	ALICILAR DİĞER KDV	200.000 36.000	
600 391	YURT İÇİ SSATIŞLAR HESAPLANAN KDV		200.000 36.000
TOPLAM		236.000	236.000
Açıklama	Dosya No:58		

Yıldız AŞ, mücbir sebeplerden dolayı ihracatı gerçekleştiremeyerek ek süre isteyerek daha sonra ihracatı gerçekleştirmiştir.

Terkin edilen KDV'nin kaydı;

Yıldız AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
391	HESAPLANAN KDV	36.000	
392	DIĞER KDV		36.000
TOPLAM		36.000	36.000
Açıklama	<i>Dosya No:58</i>		

Yıldız AŞ, istediği ek süre içinde de ihracatı gerçekleştiremez ise ihraç kayıtlı satış artık yurt içi satışa dönüşür. Bu durumda faturasındaki KDV ile birlikte 500₺ gecikme zammını ödemektedir. İmalatçı işletme ödediği vergi için ihracatçı Yıldız AŞ'ye rücu etmiş, Yıldız AŞ'de KDV ödemedi satın aldığı ancak süresinde ihraç edemediği malların KDV'sini imalatçıya ödemiştir.

İmalatçının kayıtları;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
392	DIĞER KDV	36.500	
360	ÖDENECEK VERGİ VE FON.		36.500
TOPLAM		36.500	36.500
Açıklama	<i>Tecil edilen KDV'nin, Ödenecek KDV'ye devri</i>		
<i>Dosya No:58</i>			

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR	36.500	
192	DIĞER KDV		36.500
TOPLAM		36.500	36.500
Açıklama	<i>KDV'nin ihracatçının hesabına borç tahakkuku</i>		
<i>Dosya No:58</i>			

İhracatçı ödediğinde;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
192	DİĞER KDV	36.500	
320	SATICILAR		36.500
TOPLAM		36.500	36.500
Açıklama	<i>Tecil edilen KDV'nin, Ödenecek KDV'ye devri</i>		<i>Dosya No:58</i>

İhracatçının yapacağı kayıt;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
191	İNDİRİLECEK KDV	36.500	
320	SATICILAR		36.500
TOPLAM		36.500	36.500
Açıklama	<i>İhracatın gerçekleşmemesinden dolayı ödenen KDV</i>		<i>Dosya No:58</i>

4.3.1.3. İhraç Kaydıyla Teslim Edilen Malların Geri Gelmesi

ÖRNEK: Yıldız AŞ, 10.04.201X tarihinde 100.000₺ + %18 KDV tutarlı hammadde satın almıştır. 10.05.201X tarihinde 150.000₺'ye mal olan mallar ihraç kaydı ile 200.000₺ + %18 KDV'ye ihracatçı Dem AŞ'ye satılmıştır. Satılan mallar hatalı olduğu için 1 ay sonra yurt dışından iade edilmiştir.

Yıldız AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.04.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
150 191	İLK MADDE VE MALZEME İNDİRİLECEK KDV	100.000 18.000	
320	SATICILAR		118.000
TOPLAM		118.000	118.000
Açıklama			<i>Dosya No:58</i>

Yıldız AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 192	ALICILAR DİĞER KDV	200.000 36.000	
600 391	YURT İÇİ SSATIŞLAR HESAPLANAN KDV		200.000 36.000
TOPLAM		236.000	236.000
Açıklama		Dosya No:58	

Yıldız AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
620	SATILAN MAL MALİYETİ	150.000	
152	MAMULLER		150.000
TOPLAM		150.000	150.000
Açıklama		Dosya No:58	

İhracat gerçekleştiği için KDV'nin tamamının terkin işlemi yapıldığı varsayılırsa;

Yıldız AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
192	DİĞER KDV	36.000	
392	DİĞER KDV		36.000
TOPLAM		36.000	36.000
Açıklama		Dosya No:58	

1 ay sonra mallar geri geldiğinde;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
610	SATIŞ İADELERİ	200.000	
120	ALICILAR		200.000
TOPLAM		200.000	200.000
Açıklama		Dosya No:58	

Yıldız AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
152	MAMÜLLER	150.000	
620	SATILAN MAL MALİYETİ		150.000
TOPLAM		150.000	150.000
Açıklama		Dosya No:58	

4.3.1.4. İhraç Kayıtlı Teslimlerde KDV İadesi

a) *Mahsuben İade*: İhraç kayıtlı satışlardan kaynaklanan KDV'nin mahsuben iade talebinde aşağıda sayılan belgelerin ibraz edilmiş olması durumunda miktarına bakılmaksızın vergi inceleme raporu ve Yeminli Mali Müşavir tasdik raporu aranmadan iade yerine getirilir (Gelir İdare Başkanlığı).

- “İade dilekçesi,
- İlgili meslek odasına üyelik belgesinin noter onaylı bir örneği,
- Üretici belgesi veya sanayi sicil belgesi,
- Kapasite raporu,
- İhraç kayıtlı teslim faturaları.
- Gümrük beyannamesi çıktısı veya listesi,
- İhraç kayıtlı malın teslim edildiğine dair ihracatçı firmadan alınan onaylı yazı
- İhraç kayıtlı teslimin yapıldığı döneme ait indirilecek KDV listesi”

ÖRNEK: Dem AŞ, önceki ihracatına ait 20.000₺ KDV hakkını muhtasar beyanıyla ödenecek vergilerine mahsup etmiştir.

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	20.000	
192	DİĞER KDV		20.000
TOPLAM		20.000	20.000
Açıklama		Dosya No:58	

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
360	ÖDENECEK VERGİ FONLARI	20.000	
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		20.000
TOPLAM		20.000	20.000
Açıklama		Dosya No:58	

ÖRNEK: İhracat şirketi olan Dem AŞ'nin ihrac kayıtlı satış bilgileri;

Yurt içi tutar.....100.000

İhrac kayıtlı satış tutarı.....80.000

Hesaplanan KDV.....18.000

İhrac kayıtlı satış KDV'si.....14.400

İndirilecek KDV.....40.000

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120	ALICILAR	80.000	
192	DİĞER KDV	14.400	
600	YURT İÇİ SATIŞLAR		80.000
391	HESAPLANAN KDV		14.400
TOPLAM		94.400	94.400
Açıklama		Dosya No:58	

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
391	HESAPLANAN KDV	32.400	
190	DEVREDEN KDV	7.600	
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	14.400	
191	İNDİRİLECEK KDV		40.000
392	DİĞER KDV		14.400
TOPLAM		54.400	54.400
Açıklama		Dosya No:58	

İhracat gerçekleştiği zaman;

Dem AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	16.06.201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
392	DİĞER KDV	14.400	
192	DİĞER KDV		14.400
TOPLAM		14.400	14.400
Açıklama	Dosya No:58		

b) *Nakden İade*: : İhraç kayıtlı satışlardan kaynaklanan KDV'nin nakden iade talebinde eğer tutar 5.000₺'nin altında ise YMM tasdik raporu aranmadan iade yerine getirilir. Eğer nakden iade talebinde tutar 5.000₺'yi aşması durumunda aşan kısmın vergi inceleme raporu veya YMM tasdik raporuna göre yerine getirilir.

ÖRNEK: Yıldız AŞ'nin ihracatına ait 30.000₺ tutarında KDV iadesiyle ilgili gerekli işlemler yapılmış ve iade talebinde bulunulmuştur.

Yıldız AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	30.000	
192	DİĞER KDV		30.000
TOPLAM		30.000	30.000
Açıklama	Dosya No:58		

Yıldız AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	201X		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102	BANKALAR	30.000	
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		30.000
TOPLAM			
Açıklama	Dosya No:58		

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SİVAS İLİNDE DIŞ TİCARET YAPAN İŞLETMELER ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde Sivas ili Organize Sanayi bölgesinde üretim yapan otomotiv yan sanayi, mermer ve mobilya sektöründe faaliyet gösteren firmaların ithalat ve ihracat işlemlerinin muhasebe kayıtlarının inceleneceği bir araştırma yer almaktadır.

Bu kısımda literatür taraması, araştırmanın amacı ve önemi, kapsamı, ve son olarak işletmelerin muhasebe kayıt örneklerine yer verilecektir.

5.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Hızlı bir şekilde küreselleşen dünyamızda ulaşım ve bilişimin gelişmesi, artan insan nüfusunun etkisiyle taleplerin çeşitlenerek çoğalmasına sebep olmuştur. Bunun sonucunda ülkeler artan tüketici ihtiyaçlarını yeteri kadar karşılayamadıkları için uluslararası ticarete olan ihtiyaçları artmıştır. İşletmeler dış ticaretin oluşturduğu sert rekabet ortamlarına uyum sağlamak zorunda kalmışlardır. Böyle bir ortamda işletmelerin uluslararası piyasadaki rekabette avantaj sağlayabilmeleri için dış ticaret işlemlerine hakim olmaları ve etkin kullanılan bir dış ticaret muhasebe sistemini zorunlu hale getirmiştir.

Özellikle gelişmekte olan ülkeler için ithalat ve ihracat önemli bir kalkınma aracıdır. Ülkemiz, gelişmekte olan ülkeler sıralamasında yer aldığı için gerek sanayi gerekse hizmet işletmeleri dış ticarete önem vermektedir. Organize sanayiler bu kapsamda önemli yer tutmaktadır. Bu çalışmada Sivas ili organize sanayi bölgesinde otomotiv yan sanayi, mermer ve mobilya sektöründe faaliyet gösteren firmaların dış ticaret işlemleri incelenmiştir.

5.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmamız Sivas ili Organize Sanayi Bölgesinde, otomotiv yan sanayi, mermer ve mobilya sektöründe faaliyet gösteren firmalar üzerinde yapılmıştır. Firmaların yöneticileriyle yüz yüze görüşülerek veriler elde edilmiştir. Bu kapsamda muhasebe programlarından yararlanılarak, 2016-2017 yılları arasındaki dış ticaretle

ilgili kayıtlar incelenmiştir. Bu inceleme sırasında bazı rakamlar ve tarihler değiştirilmiştir.

Ele alınan üç firmadan biri olan Otomotiv AŞ.¹ otomotiv yan sanayi sektöründe faaliyet gösteren ve 40'ın üzerinde ülkeye kam mili (yakıt pompa mili) ihraç eden bir firmadır. Bir diğer firma olan Mobilya AŞ. 80'in üzerinde ülkeye mobilya ve medical eşya ihracatı yapan bir firmadır. Ele alınan son firma olan Mermer AŞ. 38 farklı ülkeye mermer ihraç etmektedir.

5.3. Literatür Taraması

Dış ticaret işlemlerinin muhasebeleştirilmesi konusunda son yıllarda birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaları, literatürde kolaylıkla ulaşılabilecek olanlar kronolojik sırayla aşağıda özetlenecektir.

Ağsakal ve Baral (2016) “*Dış Ticaret İşlemlerinin TMS 2 Stoklar ve TMS 18 Hasılat Standartları kapsamında incelenmesi*” adlı makalelerinde, TMS de yer alan 41 adet standardın dış ticaret işlemlerinde aktif olarak kullanılmadığı için, “TMS 2 Stoklar ve TMS 18 Hasılat” standartlarına ağırlık verilerek dış ticaret işlemlerinin bu standartlara göre nasıl yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Yıldız (2016) “*Dış Ticaret İşlemleri Muhasebeleştirilmesi ve örnek uygulamalar*” adlı çalışmada, büyüyen ve küreselleşen dünyada dış ticaretin artması ve bu artışın muhasebeleştirilmesi için iyi bir mevzuat yanında, mali kontrol sistemine, detaylı raporlama ve dokümantasyona olan ihtiyaçlarının arttığını belirtmiştir. Ayrıca dış ticaret işlemlerinin çeşitleri belirtilerek yasal mevzuat ve standartlar açısından, muhasebeleştirilmesi örnekler üzerinden aktarılmıştır.

Ertaş (2014) “*Dış Ticarete İthalat ve İhracat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi*” adlı çalışmada, ithalat ve ihracat işlemleri sırasında kullanılan belgeler ve gümrük işlemleri açıklanarak bu işlemlerin muhasebeleştirilme süreçleri detaylı olarak aktarılmıştır.

---

¹ Firma yetkilileri, firmalarının adının gizli olmasını istedikleri için, Otomotiv AŞ, Mobilya AŞ. ve Mermer AŞ. ismi tarafımızda verilmiştir.

Ayhan (2014) “*Dış Ticaret İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Serbest Bölge Uygulaması*” adlı çalışmada, serbest bölgelerin gelişimi, mevcut durumu ve yasal düzenlemeler aktararak, Türkiye’de serbest bölgelerde faaliyet gösteren üretim işletmelerinde meydana gelen dış ticaret işlemlerinin muhasebeleştirilmesi esaslarıyla anlatılmaktadır.

Kolçak vd. (2014) “*Dış Ticaret İşlemleri Nedeniyle Oluşan KDV ve ÖTV'nin Muhasebeleştirilmesi*” adlı makalelerinde, katma değer vergisi (KDV) ve özel tüketim vergisinin (ÖTV) ülkeler için gelir vergileri arasında önemli bir yer tuttuğunu ve bu iki verginin ülkemizdeki gelir vergisinin %70’ini oluşturduğunu aktarılmaktadır. Bu çalışmanın asıl amacının ise ithalat ve ihracat işlemlerinden alınan veya bu işlemlerden iade edilen KDV’nin muhasebe kayıtlarının nasıl olması gerektiği anlatılmaktadır.

Kökeş (2014) “*Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde Dış Ticaret İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Örnek Uygulamalar*” adlı çalışmada, muhasebe standartlarını açıklanarak dünyada ve Türkiye’de muhasebe standartlarının oluşumu ve gelişiminden bahsedilmiştir. Dış ticaret işlemlerinde büyük önem taşıyan “*TMS 2 Stoklar*”, “*TMS 18 Hasılat*”, “*TMS 20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması*”, “*TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri*” ve son olarak “*TMS 23 Borçlanma Maliyetleri*” açıklanmıştır.

Müderrişoğlu (2013) “*Muhasebe Kuramı ve Mevzuat Açısından Dış Ticaret İşlemlerinin İncelenmesi*” adlı çalışmada, giderek önemi artan dış ticaret işlemlerinin daha sağlıklı ve etkin bir raporlama sunabilmesi için Türkiye Muhasebe Standartları ve Vergi Usul Kanunu hükümleri çerçevesinde, dış ticaret işlemlerinin muhasebeleştirilmesinin de yaşanabilecek mevzuat farklılıkları ortaya konulmuştur.

Ortaç (2010) “*Dış Ticaret İşlemleri, Muhasebe Uygulamaları ve Uygulamaların Muhasebe Standartları Karşısındaki Durumu*” adlı çalışmada, ithalat ve ihracat kavramları açıklanarak dış ticaret işlemleri sırasında kullanılan belgeler, teslim ve ödeme şekillerinden bahsedilerek teslim ve ödeme şekillerinin muhasebeleştirilmesi üzerinde durulmuştur. Ayrıca Türkiye Muhasebe Standartlarında, dış ticaret işlemleri ile ilgili olanlar incelenerek bu işlemlerin uygulamalara olan etkileri ortaya konulmuştur.

Bağdatlı (2010) “*Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi Bütünleşik Sistem İçerisinde Uygulanması*” adlı çalışmada, dış ticaret kavramları, teslim ve ödeme şekilleri ele alınarak muhasebe uygulamaları açısından özellikli hususlara değinerek, maliyet tespiti ve etkin süreç yönetimi bir uygulama üzerinden açıklanmıştır.

Özdemir (2007) “*Serbest Bölge Rejiminde Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebe Uygulamaları*” adlı çalışmada, serbest bölgelere ait kavramlar ayrıntılı anlatılarak dış ticaret işlemleri ve kullanılan belgelerden bahsedilmiştir. Ayrıca serbest bölgelerde yapılan ithalat ve ihracat işlemlerinin muhasebeleştirilmesi üzerinde durulmuştur.

Dündar (2006) “*Dış Ticaret İşlemleri Çerçevesinde İthalat ve İhracat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi*” adlı çalışmada, dış ticaret teslim şekilleri ayrıntılı olarak açıklanıp, ödeme şekillerine göre muhasebeleştirilmesinden bahsedilmiştir.

Kara (2004) “*Dış Ticaret İşlemlerinde Bankacılık Uygulamaları ve Muhasebesi*” adlı çalışmada, dış ticaret işlemlerinin tarihsel gelişimi, hukuksal yönleri ele alınarak, teslim ve ödeme şekilleri açıklanmıştır. Ayrıca ithalat ve ihracat sürecinde bankaların yapması gereken işlemlerin nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğini açıklamıştır.

5.4. Dış Ticaret İle İlgili Örnek Uygulamalar

Bu bölümde farklı sektörlerde dış ticaret yapan firmaların muhasebe kayıtları; ihracat, ithalat ve diğer kayıtlar başlıkları altında incelenmiştir.

5.4.1. İhracat İle İlgili Uygulamalar

Bu başlık altında firmaların ihracat kayıtları örneklerle incelenmiştir. İncelemede her bir örnek farklı firmaya ait olarak düzenlenmiştir.

ÖRNEK 1: Aşağıda Ticari Faturası ve Çeki Listesi Verilen Sivas ilinde mermer sektöründe faaliyet gösteren Mermer AŞ. Suudi Arabistan’daki “Delta” firması ile m2si 25 dolardan 486 m2 mermer ihracatına ilişkin sözleşme imzalamıştır. 03.05.2016 tarihinde Halk Bankası döviz hesabına 12.150 dolar avansın ulaştığı ve işlendiği bildirilmiştir. (döviz alış kuru 1 dolar = 2,80₺’dir) İhracatla ilgili mermerler hazırlanıp 07.02.2016 tarihinde faturası düzenlenmiş ve 09.05.2016 fiili ihracat tarihli ihracat gümrük çıkış beyannamesi ile ihraç edilmiştir.

(döviz alış kuru 1 dolar = 2,93₺'dir) İhracatla ilgili alınan avans 09.05.2016 tarihinde kapatılmıştır.

Ticari Fatura

COMMERCIAL INVOICE (Ticari Fatura)					
Consignee :					
SAUDI ARABIA					
TEL:					
FAX:					
Port of Discharge:Jeddah					
				DATE:	NO:
DESCRIPTION		QUANTITY		UNIT PRICE (USD)	TOTAL (USD)
2 CM MARBLE TILES		486,00	m2	25,00	12.150,00
				TOTAL	12.150,00
Delivery Terms; FOB MERSIN					
Payment Terms; Advanced					
GOODS ARE TURKISH ORIGIN					
BANK DETAILS:					
BANK: XXXX BANKASI A.S.					
BRANCH CODE:					
ACCOUNT NO:					
SWIFT CODE:					
IBANNO:TR					
			Kasa adedi 30		
			Brüt ağırlık 26.790 kg		
			Total m2 486,00m2		
			Ödeme şekli peşin		
			Teslim şekli fob mersin port		

Çeki Listesi

PACKING LIST (Çeki Listesi)											
Consignee:											
SAUDI ARABIA											
TEL:											
FAX:											
Container No:						DATE :					
BOX NO	DESCRIPTION	MEASURE					UNIT	M2	NET WEIGHT (kg)	GROSS WEIGHT (kg)	
1	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
2	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
3	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
4	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
5	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
6	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
7	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
8	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
9	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
10	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
11	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
12	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
13	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
14	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
15	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
16	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
17	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
18	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
19	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
20	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
21	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
22	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
23	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
24	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
25	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
26	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
27	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
28	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
29	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
30	MARBLE TILES 2 CM	30	cm	x	60	cm	90	16,20	875	893	
TOTAL						2700	486,00	26.250	26.790		

Bu fatura ve çeki listesi dikkate alınarak muhasebe servisinde aşağıdaki yevmiye kayıtları yapılmıştır.

Alınan sipariş bedelinin bankaya tahsili;

Mermer AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	03.05.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102	BANKALAR	34.020	
340	ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI		34.020
TOPLAM		34.020	34.020
Açıklama	<i>Alınan yurt dışı avansların kaydı</i>		<i>Dosya No:58</i>

Alınan sipariş avansları hazırlanıp, mallar yurt dışına gönderildiğinde;

Mermer AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	09.05.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 120.03.01	ALICILAR Suudi Arabistan X firması	35.595	
601	YURT DIŞI SATIŞLAR		35.595
TOPLAM		35.595	35.595
Açıklama	Suudi Arabistan'a peşin ödemeli ihracat kaydı.		Dosya No:58

Alınan avansların kapanış kaydı;

Mermer AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	09.05.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
340	ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	35.595	
120 120.03.01	ALICILAR Suudi Arabistan X firması		34.020
601 601.04	YURT DIŞI SATIŞLAR İhracat kur farkı		1.575
TOPLAM		35.595	35.595
Açıklama	Suudi Arabistan'a peşin ödemeli ihracat kaydı.		Dosya No:58

ÖRNEK 2: 10.02.2017 tarihinde Otomotiv AŞ. yurt dışı alıcı Cummins Inc.(Scania) ABD firmasına 66.785,60 dolarlık kam mili ihracatı için ABD firmasına ihraç faturası düzenlemiş ve malları gümrüğe sevk etmiştir. İhracatın gümrük çıkış beyannamesinin fiili ihracat tarihi 17.02.2017'dir.(1 dolar = 3,66₺'dir) İhracatın teslim şekli "FOB" ödeme şekli mal mukabilidir. İhracat bedeli 18.04.2017 tarihinde Ziraat Bankası (USD) dolar hesabına tahsil edilmiştir. İşlem günü döviz alış kuru 3,69₺'dir. Sivas'tan gümrüğe 4.000₺ + KDV nakliye gideri bankadan ödenmiştir.

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	17.02.2017		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
760 760.02 191	PAZARLAMA SATIŞ GİDERİ İhracat navlun gideri İNDİRİLECEK KDV	4.000 720	
320	SATICILAR		4.720
TOPLAM		4.720	4.720
Açıklama	Yurt içi nakliye gideri kaydı.		Dosya No:58

İhracat navlun giderlerinin kaydı;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	17.02.2017		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
760 760.02 191	PAZARLAMA SATIŞ GİDERİ İhracat navlun gideri İNDİRİLECEK KDV	4.000 720	
320	SATICILAR		4.720
TOPLAM		4.720	4.720
Açıklama	Yurt içi nakliye gideri kaydı.		Dosya No:58

İhracat navlun giderlerinin bankadan ödenmesi;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	17.02.2017		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
320	SATICILAR	4.720	
102	BANKALAR		4.720
TOPLAM		4.720	4.720
Açıklama	Nakliye giderinin bankadan ödenme kaydı.		Dosya No:58

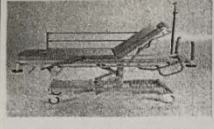
Fiili ihracat gerçekleşince yapılacak kayıt;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	17.02.2017		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 120.50.181	ALICILAR Cummins Inc.(Scania)USA	244.435	
601 601.01.1678	YURT DIŞI SATIŞLAR Cummins Fuel Pump Camshaft		244.435
TOPLAM		244.435	244.435
Açıklama	Mal mukabili kam mili ihraç kaydı.		Dosya No: 58

İhracat bedelinin tahsili ve kur farkının kaydı;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	18.04.2017		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 102.25	SATICILAR Ziraat Bankası Dolar hesabı	246.438	
120 120.50.181	ALICILAR Cummins Inc.(Scania)USA		244.435
601 601.07.005	YURT DIŞI SATIŞLAR Dönem içi kur farkı		2.003
	TOPLAM	246.438	246.438
Açıklama	İhracat bedelinin tahsil kaydı.		Dosya No:58

ÖRNEK 3: Mobilya Anonim Şirketi 09.05.2016 tarihinde 16.400 Euro değerinde acil müdahale sedyesini İtalya'daki alıcı firmaya ihraç faturası düzenleyerek mallar fabrikada (Ex Works) teslim edilmiştir. (T.C Döviz alış kuru 1 Euro, 3,3307₺)

PROFORMA INVOICES					Fax			
I. Organize Sanayi Bölgesi					SİVAS/TÜRKİYE			
Kale V.D.					Adress			
ITEM NUMBER	CODE	PRODUCT NAME	PICTURE	SPECIFICATIONS	UNIT PRICE	Unit Price with Discount	QTY	TOTAL PRICE
1				<ul style="list-style-type: none"> • HYDRAULIC CONTROLLED HEIGHT ADJUSTMENT • BACKREST AND TRENDELENBURG ADJUSTMENT WITH GAS SPRINGS • HYGIENIC DESIGNED LYING SURFACE • LOCKABLE TUCK AWAY SIDERAILS • METAL PUSH HANDLES FOR EASIER USAGE • PLASTIC PROTECTION BUMPERS • 125 mm Ø CASTORS WITH CENTRAL BRAKE SYSTEM (360° SWIVEL) • URINE BAG HOLDERS • BELT HOOKS • ACCESSORIES SLOTS • HEIGHT ADJUSTABLE IV STAND • OXYGEN TUBE HOLDER • WIRE BASKET FOR BELONGINGS OF THE PATIENT • PAPER ROLL HOLDER • ELECTROSTATIC POWDER COATED METAL FRAME AND COMPONENTS • 32 DENSITY MATTRESS • 200 MM CASTORS • DEFIBRILATOR TABLE 	1.522,00 €	820,00 €	20	16.400,00 €
TOTAL								16.400,00 €
ADVANCE PAYMENT								8.500,00 €
SUB NET TOTAL (BEFORE SHIPMENT)								7.900,00 €

NOTES:

PAYMENT TERMS:
* CASH PAYMENT - % 50 ADVANCE PAYMENT + % 50 BEFORE LOADING.

DELIVERY TERMS:
PRODUCT PRICES ARE EX-WORKS PRICES.
LOADING START AFTER ADVANCE PAYMENT.

* ALL THE EXPENSES OF THE LABORS FOR THE INSTALLTION BELONGS TO THE CLIENT.

BANK DETAIL

VALIDITY PERIOD for PROFORMA INVOICES :
MANUFACTURER for MEDICAL :
MANUFACTURER for FURNITURE :
EXPORTER :
COUNTRY OF ORIGIN :
LEAD TIME :
SHELF TIME :
QUARANTY :

OUR EXPORT COMPANY NAME IS DEKOLINE A.S AND ALL BANK TRANSACTIONS WILL BE MADE WITH NAME DEKOLINE A.S. WE REQUEST THAT YOU OPEN YOUR LETTER OF CREDIT AND CASH PAYMENTS OPERATIONS WITH NAME OF DEKOLINE A.S COMPANY.

Bank / Beneficiary Name	IBAN Number	Branch	Branch Number	Swift Code
	TR	MERKEZ	86	Usd
	TR	MERKEZ	86	Euro

OUR COMPANY IS NOT RESPONSIBLE FOR DAMNIFICATION INCURED FROM PAYMENTS DONE TO THE DIFFERENT ACCOUNTS FROM DECLARED AND ALL BANK CHARGES OUTSIDE OF TURKEY BELONGS TO THE CUSTOMER.

CLIENT
/ SIGNATURE / STAMP /

KOD CODE	AÇIKLAMA DISCRPTION	MİKTAR QUANTITY	FİYAT PRICE	TUTARI TOTAL
1	ACIL MÜDAHALE SEDYESİ	20 ADET	820,00 EUR	16.400,00 EUR
<p>THE GOODS ARE TURKISH ORIGIN</p> <p>TESLİM EX WORKS SİVAS</p> <p>ÖDEME PEŞİN</p>				
YALNIZ : ONALTİBİNDÖRTYÜZEURDİR			TOPLAM TOTAL	16.400,00 EUR
			KDV VAT	
			G. TOPLAM G. TOTAL	16.400,00 EUR

NOT : İş bu fatura muhteviyatına 8 gün içinde itiraz edilmediği takdirde fatura kabul edilmiş sayılır.

MİLANO / İTALY

T.C. MALİYE BAKANLIĞI
İL KODU : 58

FATURA INVOICE
SERİ : A

Tic. Sicil No : Mersis No.

SIRA NO : №

İrsaliye Tarihi :
İrsaliye Numarası :
Fatura Tarihi :

Borum Tic. CEŞ-PORUM ÜRRET BÜYÜKŞİRKETİ ANONİM ŞİRKETİ / Sivas / 2226 41 11 / 2226 42 33 / 08.02.2017 / 08.02.2017 / 08.02.2017

COMMERCIAL INVOICE								
Inv. No				Inv. Date				
APPLICANT			Laite S.r.l. Via Biella 26/28 13885 Salussola Milano / Italy					
No	Code	Product Description	Qty.	Net Weight (KG)	Gross Weight (KG)	Box / Package / Pallet Quantity	Unit Price (USD)	Total Amount (USD)
1		ACİL MÜDAHALE SEDYESİ	20	2.100,00	2.792,00	7	820,00 €	16.400,00 €
TOTAL								16.400,00 €
GRAND TOTAL								16.400,00 €
TOTAL PACKAGE QUANTITY			7					
TOTAL NET WEIGHT			2.100,00					
TOTAL GROSS WEIGHT			2.792,00					
DELIVERY TERMS - EX WORKS								
COUNTRY of ORIGIN : TURKEY								
MANUFACTURER :								
Şehir : Plaka : TEL : Adres :								

Ticari faturada görülen ithalat bedelinin kayıtları aşağıdaki gibi yapılmıştır.

Alınan sipariş bedelinin bankaya tahsili;

Mobilya AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	09.05.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 102.04.02	BANKALAR Akbank bankası Euro Hs.	54.623	
340 340.08.02	ALINAN SİP. ve AVANS. İtalya firması siparişi		54.623
TOPLAM		54.623	54.623
Açıklama	Yurt dışı sipari kaydı.		Dosya No:58

Alınan sipariş avansları hazırlanıp, mallar yurt dışına gönderildiğinde;

Mobilya AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	09.05.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 120.10.014	ALICILAR Milano	54.623	
601 601.04.007	YURT DIŞI SATIŞLAR İtalya/Milano		54.623
TOPLAM		54.623	54.623
Açıklama	Peşin ödemeli ihracat kaydı.		Dosya No: 58

Alınan sipariş avansların kapanış kaydı;

Mobilya AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	09.05.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
340 340.08.02	ALINAN SİP. ve AVANS. İtalya firması siparişi	54.623	
120 120.10.014	ALICILAR Milano		54.623
TOPLAM		54.623	54.623
Açıklama	Alınan Sipariş Avansının kapatılması		Dosya No: 58

5.4.2. İthalat İle İlgili Uygulamalar

Bu bölümde firmaların ithalat kayıtları incelenmiştir.

ÖRNEK 1: Mermer AŞ. yurt dışı satıcıdan 10.000\$ değerinde hammadde ithal etmek için 05.06.2016 tarihinde peşin havale yoluyla bankasına talimat vererek 10.000\$ ihracatçının bankasına havale edilmiştir. 200₺ havale masrafı alınmıştır.(1 dolar = 2,90₺'dir)

17.06.2016 tarihinde mallar teslim alınmıştır. Beyanname üzerindeki döviz alış kuru 1 dolar, 2,93₺'dir.

Verilen sipariş bedelinin bankadan ödenmesi;

Mermer AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	05.06.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159 159.03.01	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI Peşin ödemeli ithalat	29.000	
102 102.03	BANKALAR X Bankası		29.000
TOPLAM		29.000	29.000
Açıklama	Peşin ödemeli ithalat kaydı.		Dosya No:58

Havale masraflarının ödenmesi;

Mermer AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	05.06.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159 159.04.02	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI Havale Masrafları	200	
102 102.03	BANKALAR X Bankası		200
TOPLAM		200	200
Açıklama	Banka havale masraf kaydı.		Dosya No:58

Verilen siparişler teslim alındığında yapılacak kayıt;

Mermer AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	17.06.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
150 150.03.01 150.04.02 150.02.01	İLK MADDE VE MALZEME Peşin ödemeli ithalat Havale masrafları Kur farkı	29.500 29.000 200 300	
159 159.03.01 159.04.02	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI Peşin ödemeli ithalat Havale masrafları		29.200 29.000 200
646	KAMBİYO KÂRI		300
TOPLAM		29.500	29.500
Açıklama	Mal alım kaydı.		Dosya No:58

ÖRNEK 2: Kam Mili Üretici Otomotiv AŞ. yurt dışı satıcıdan 20.000\$ değerinde hammadde ithal etmek için 10.02.2016 tarihinde peşin havale yoluyla bankasına talimat vererek 20.000\$ ihracatçının bankasına havale edilmiştir. 500₺ havale masrafı alınmıştır. 1000₺ + 180₺ KDV ithalat giderleri peşin ödenmiştir.(1 dolar = 2,9239₺’dir) 29.02.2016 tarihinde mallar teslim alınmıştır. Beyanname üzerindeki döviz alış kuru 1 dolar, 2,9612₺’dir.

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.02.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159 159.02.001	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI <i>Peşin ödemeli ithalat</i>	58.478	
102 102.02	BANKALAR <i>X Bankası</i>		58.478
TOPLAM		58.478	58.478
Açıklama	<i>Peşin ödemeli ithalat kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

Havale masrafının ödenmesi;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.02.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159 159.04.03	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI <i>Havale Masrafları</i>	500	
102 102.02	BANKALAR <i>X Bankası</i>		500
TOPLAM		500	500
Açıklama	<i>Banka havale masraf kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

İthalat giderlerinin peşin ödenmesi;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.02.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159 <i>159.04.06</i> 191	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI <i>İthalat gideri</i> İNDİRİLECEK KDV	1.000 180	
100	KASA		1.180
TOPLAM		1.180	1.180
Açıklama	<i>Banka havale masraf kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

Verilen siparişler teslim alındığında yapılması gereken kayıt;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	29.02.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
150 <i>150.03.01</i> <i>150.04.02</i> <i>150.04.03.</i> <i>150.05.01</i>	İLK MADDE VE MALZEME <i>Peşin ödemeli ithalat</i> <i>Havale masrafları</i> <i>İthalat gideri</i> <i>Kur farkı</i>	60.904 <i>58.478</i> <i>500</i> <i>1.180</i> <i>746</i>	
159 <i>159.03.01</i> <i>159.04.02</i> <i>159.04.03</i> 646	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI <i>Peşin ödemeli ithalat</i> <i>Havale masrafları</i> <i>İthalat gideri</i> KAMBİYO KÂRI		60.158 <i>58.478</i> <i>500</i> <i>1.180</i> 746
TOPLAM		60.904	60.904
Açıklama	<i>Mal alım kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

ÖRNEK 3: Mobilya AŞ. hammadde ithali için 11.04.2016 tarihinde yurt dışı satıcıdan 15.500 Euro değerinde peşin ithalat yoluyla sipariş vererek mal bedelini bankasından havale etmiştir. Banka 400₺ havale masrafı kesmiştir. Çeşitli İthalat giderleri olan 1.500₺ + KDV bankadan ödenmiştir.(1 Euro = 3,2278₺'dir) 21.04.2016 tarihinde mallar teslim alınmıştır. Beyanname üzerindeki döviz alış kuru 1 dolar 3,1888₺'dir.

Verilen sipariş bedelinin bankadan ödenmesi;

Mobilya AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.04.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159 159.02.03.001	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI <i>Peşin ödemeli ithalat</i>	50.030	
102 102.03	BANKALAR <i>X Bankası</i>		50.030
TOPLAM		50.030	50.030
Açıklama	<i>Peşin ödemeli ithalat kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

Havale masraflarının ödenmesi;

Mobilya AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.04.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159 159.05.02	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI <i>Havale Masrafları</i>	400	
102 102.03	BANKALAR <i>X Bankası</i>		400
TOPLAM		400	400
Açıklama	<i>Banka havale masraf kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

İthalat giderlerinin bankadan ödenmesi;

Mobilya AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.04.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
159 159.06.04	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI <i>İthalat gideri</i>	1.500	
191	İNDİRİLECEK KDV	270	
102	BANKALAR		1.770
TOPLAM		1.770	1.770
Açıklama	<i>Banka havale masraf kaydı.</i>		<i>Dosya No:58</i>

Verilen siparişler teslim alındığında yapılması gerek kayıt;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	29.02.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
150	İLK MADDE VE MALZEME	52.200	
150.02.03.001	Peşin ödemeli ithalat	50.030	
150.05.02	Havale masrafları	400	
150.06.04	İthalat gideri	1.770	
150.06.02	Kur farkı	604	
656	KAMBIYO ZARARI		
159	VERİLEN SİP. AVANSLARI		52.804
159.03.01	Peşin ödemeli ithalat		50.030
159.04.02	Havale masrafları		400
159.04.03	İthalat gideri		1.770
159.05.002	Kur Zararı		604
TOPLAM		52.804	52.804
Açıklama	Mal alım kaydı.		Dosya No:58

5.4.3 İhraç Kayıtlı Satış Uygulamaları

ÖRNEK 1: Üretici (imalatçı) Mermer Anonim Şirketi, ihracatçı (aracı) Marble Anonim Şirketi ile 02.04.2017 tarihinde arasında m2 si 15 dolardan 476,10 m2 (15 x 476,10 = 7.141,50\$) mermer için ihraç kayıtlı satış sözleşmesi yapılmıştır. İhraç kayıtlı satış faturası 13.04.2017 tarihinde üretici Mermer AŞ. tarafından ihracatçı Marble AŞ. adına düzenlenmiş olup, mallar sevk edilmiştir. 13.04.207 tarihinde T.C. Merkez Bankası döviz alış kuru 3,6565₺'dir.

Dosya adı: 2CM C.SİVA 30X50
Listeyi Hazırlayan:
Sevkiyat sorumlusu:
Üretim No :

Consignee : suadi arabia
Container Adeti: 1 adet

PACKING LIST

DATE :

SANDIK NO	DESCRIPTION	QUALITY	MEASURE	UNIT	M2	NET WEIGHT (kg)	GROSS WEIGHT (kg)
1	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
2	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
3	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
4	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
5	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
6	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
7	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
8	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
9	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
10	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
11	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
12	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
13	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
14	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
15	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
16	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
17	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
18	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
19	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
20	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
21	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
22	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
23	2 cm C.SİVA Döşeme	A	30 cm x 50 cm	138	20,70 m ²	1.138,50 kg	1.158,50 kg
Toplam 2 cm'lik ürün				3.174 adet	(476,10 m ²)		
TOTAL				3.174	476,10 m²	26.185,50 kg	26.645,50 kg

ÜRETİCİ FIRMA BİLGİLERİ

COMMERCIAL INVOICE

XXXX DIŞ TİCARET LTD. ŞTİ.

ADRES

ÜLKE

TEL :

FAKS :

VD :

Number / Numara: 2017 04 13 İHRAÇ KAYITLI PI

cinsi	KALİTE	BİRİM M2	BİRİM FİYAT USD	TOPLAM (USD)
2 CM CRAMSİVA 30X50 KAPLAMA	A	476,10 m2	\$15,00	\$7.141,50
TOTAL				\$7.141,50

* Faturada yazılacak malzeme cinsi ile profromadaki malzeme cinsi açıklamalarında farklılıklar gözlenebilir.

Gönderici :

Adres:

İhraç kayıtlı satış gerçekleştiğinde yapılan kayıt;

Mermer AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	13.04.2017		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 120.02.01	ALICILAR Y AŞ. ihraç kayıtlı alıcı	26.112	
192 192.03.02	DİĞER KDV İhraç kayıtlı satışta tecil edilebilir kdv	4.690	
600 600.01.06	YURT İÇİ SATIŞLAR İhraç kayıtlı mermer satışı		26.112
391 391.04.01	HESAPLANAN KDV İhraç kayıtlı mamül satışı		4.690
TOPLAM		30.802	30.802
Açıklama	İhraç kayıtlı mal satış kaydı.		Dosya No:58

15.05.2017 tarihinde KDV beyannamesi verilmiştir.

Mermer AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	15.05.2017		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
136 136.04.01	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR Vergi İdaresinden iade edilen KDV alacağı	4.690	
192 192.03.05	DİĞER KDV İade alınacak KDV		4.690
TOPLAM		4.690	4.690
Açıklama	Tecil edilebilir KDV'nin Vergi idaresine iadesi		Dosya No:58

10.06.2017 tarihinde Vergi İdaresi tarafından KDV iadesi gerçekleşmiştir.

Mermer AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.06.2017		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 102.03.01	BANKALAR Halk Bankası ticari mevduat hesabı	4.690	
136 136.04.01	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR Vergi İdaresinden iade edilen KDV alacağı		4.690
TOPLAM		4.690	4.690
Açıklama	Vergi idaresinden iade edilen KDV'nin tahsili		Dosya No:58

ÖRNEK 2: Üretici (imalatçı) Otomotiv Anonim Şirketi, yurt içi ihracatçı (aracı) Shaft Anonim Şirketi ile 02.01.2017 tarihinde 10.000 dolarlık yakıt pompa mili için ihraç kayıtlı satış sözleşmesi yapmıştır. İhraç kayıtlı satış faturası 16.01.2017 tarihinde üretici Otomotiv AŞ. tarafından ihracatçı Shaft AŞ. adına düzenlenip mallar sevk edilmiştir. 16.01.2017 tarihinde T.C. Merkez Bankası döviz alış kuru 3,7616₺'dir. 10.02.2017 Tarihinde KDV Beyannamesi verilmiştir. 12.03.2017 Tarihinde Vergi İdaresi tarafından KDV iadesi gerçekleşmiştir.

İhraç kayıtlı satış gerçekleştiğinde yapılan kayıt;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	16.02.2017		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 120.10.001	ALICILAR Y AŞ. ihraç kayıtlı alıcı	37.616	
192 192.00	DİĞER KDV İhraç kayıtlı satış (tecil edilebilir Kdv)	6.770	
600 600.01.09.051	YURT İÇİ SATIŞLAR 277261 Yakıt pompası		37.616
391 391.02	HESAPLANAN KDV İhraç kayıtlı Kdv		6.770
TOPLAM		44.386	44.386
Açıklama	İhraç kayıtlı mal satış kaydı.		Dosya No:58

KDV Beyannamesi verildiğinde yapılan kayıt;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	10.02.2017		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
136 136.03.001	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR Vergi İdaresinden iade edilen KDV alacağı	6.770	
192 192.00	DİĞER KDV İade alınacak KDV		6.770
TOPLAM		6.770	6.770
Açıklama	Tecil edilebilir KDV'nin Vergi idaresine iadesi		Dosya No:58

Vergi idaresinden KDV iadesi gerçekleştiğinde;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	12.03.2017		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 102.03.02	BANKALAR X Bankası ticari mevduat hesabı	6.770	
136 136.03.001	DİğER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR Vergi İdaresinden iade edilen KDV alacağı		6.770
TOPLAM			
Açıklama	Vergi idaresinden iade edilen KDV'nin tahsili		Dosya No:58

ÖRNEK 3: İmalatçı Mobilya Anonim Şirketi, ihracatçı Dem Anonim Şirket ile 10.09.2016 tarihinde 40.000 dolarlık hasta yatakları için aralarında ihraç kayıtlı sözleşme yapılmıştır. 30.09.2016 tarihinde ihraç kayıtlı satış faturası Mobilya AŞ. tarafından Dem AŞ. adına düzenlenip, mallar sevk edilmiştir. 30.09.2013 tarihinde T.C. Merkez Bankası döviz alış kuru 3,004Ő'dir. 25.10.2016 Tarihinde KDV Beyannamesi verilmiştir. 05.12.2016 Tarihinde Vergi İdaresi tarafından KDV iadesi gerçekleşmiştir.

İhraç kayıtlı satış gerçekleştiğinde yapılan kayıt;

Mobilya AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	30.09.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
120 120.20.004	ALICILAR Dem AŞ.	120.160	
192 192.10.0001	DİğER KDV KDV iadeleri	21.628	
600 600.01.002	YURT İÇİ SATIŞLAR Hasta yatakları		120.160
391 391.02.006	HESAPLANAN KDV İhraç kayıtlı Kdv		21.628
TOPLAM		141.788	141.788
Açıklama	İhraç kayıtlı mal satış kaydı.		Dosya No:58

KDV Beyannamesi verildiğinde yapılan kayıt;

Mobilya AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	25.10.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
136 136.03.002	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR Vergi İdaresinden iade edilen KDV alacağı	21.628	
192 192.10.0001	DİĞER KDV İade alınacak KDV		21.628
TOPLAM		21.628	21.628
Açıklama	Tecil edilebilir KDV'nin Vergi idaresine iadesi		Dosya No:58

Vergi idaresinden KDV iadesi gerçekleştiğinde;

Mobilya AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	05.12.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102 102.02.03	BANKALAR X Bankası ticari mevduat hesabı	21.628	
136 136.03.002	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR Vergi İdaresinden iade edilen KDV alacağı		21.628
TOPLAM		21.628	21.628
Açıklama	Vergi idaresinden iade edilen KDV'nin tahsili		Dosya No:58

5.4.4. Diğer Uygulamalar

Bu bölümde, bedelsiz ihracat, gümrük giderleri ve satış iskonto kayıtlarını inceleyeceğiz.

ÖRNEK 1: Mobilya AŞ. 15.03.2016 tarihinde yurt dışı alıcıya 500₺ değerinde numune bedelsiz ihracat 100₺ + KDV kargo masrafı peşin ödenerek gönderilmiştir.

Bedelsiz ihracatın taşıma masrafı;

Mobilya AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	15.03.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
760 191 100	PAZ. SATIŞ VE DAĞ. GİD. İNDİRİLECEK KDV KASA	100 18	118
TOPLAM		118	118
Açıklama	<i>Dosya No:58</i>		

Bedelsiz ihracat kaydı;

Mobilya AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	15.03.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
760 760.50.0001 601 601.4.1.001	PAZ. SATIŞ VE DAĞ. GİD. <i>Numune ve yedek parça giderleri</i> YURT DIŞI SATIŞLAR <i>Aksesuar ürünleri</i>	500	500
TOPLAM		500	500
Açıklama	<i>Bedelsiz İhracat kaydı. Dosya No:58</i>		

ÖRNEK 2: Mobilya AŞ. 10.04.2017 tarihinde yapmış olduğu ihracat Gümrükleme giderleri;

TAHSİLAT MAKBUZU

11

AKDENİZ İHR. BİR.GENEL SEKRETERLİĞİ Tarih : 31/03/2017 20:09
Birlik : 311 AKİB-DEMİR VE DEMİR DIŞI Vezne : 1
GB No : 2017-09-00082231 Makbuz No : 3386 v
FOB : 13.009,77 USD Sicil : 9 / 31934
Güm. Tesc. No: Vergi/TC.Kimlik No:

HESAP NO	AÇIKLAMA	TUTAR
	NİSPİ ÖDEME	24,00
Bu işlem, ORTA ANADOLU İHR.BİR.GEN.SEK. adına yapılmıştır.		
Toplam:		24,00

SAYIN MOBİLYA SAN. VE TİC. A. Ş.
YİRMİDÖRT TL TAHSİL EDİLMİŞTİR
İmalatçı : MOBİLYA SAN. VE TİC. A. Ş.

VEZNEDAR
ÖDEME YAPAN: EKİN ER GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ LTD.ŞTİ.(3280398817)

İKEZ

İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği

Adana : Limonluk M. Vali Hüseyin Aksoy Ç. No.4 33120 Yenışehir/MERSİN
Telefon : 0324 325 37 37 Faks: 0324 325 41 42
E-posta : info@akib.org.tr Elektronik Ağ: www.akib.org.tr

ADANA

Tel : 0322 4333825
Faks : 0322 4333968

ANTAKYA

Tel : 0326 2856272
Faks : 0326 2856273

İSKENDERUN

Tel : 0326 6137436
Faks : 0326 6132344

KARAMAN

Tel : 0338 2241508
Faks : 0338 2241509

KAYSERİ

Tel : 0352 3211636
Faks : 0352 3211635

Adres : 1565/İSTASYON/MERSİN ŞUBESİ	EKİN ER GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ EKİN ER GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ LİMİTE
NUMARASI : [REDACTED]	MERSİN AKDENİZ MERSİN
VERGİ DAİRESİ : URAY VERGİ DAİRESİ	
VERGİ KİMLİK NO : [REDACTED]	
İŞLEM TARİHİ : 01/04/2017-10:22:22-F01598	
VALÖR : 03.04.2017	
İŞLEM YERİ : İNTERNET	

Açıklama : [REDACTED]

Alacaklı Şube : 1360-KÜÇÜKBAKKALKÖY/İSTANBUL ŞUBESİ

Alacaklı Hesap : [REDACTED]

Alacaklı IBAN : [REDACTED]

Alacaklı Adı Soyadı : HAZ.İÇ ÖDEM.TAHSİLAT ERENKÖY GÜMRÜK SAYMANLIK GÜM SAY

Alacaklı Vergi No : 8150347181

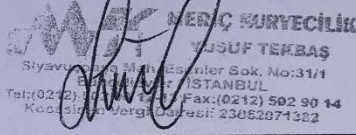
Komisyon : 0,00 TRY

Havale Tutarı : 40,00 TRY

Hesabınızdan 40,00 TL (Yalnız KIRKTL) Çekilmiştir.
04/04/2017-14:22:32 INTTHVLG İNTERNET

Saygılarımızla
T.C ZİRAAT BANKASI A.Ş
İNTERNET ŞUBESİ

Taraffar arasında tüm uyumsuzluklarda, Bankanın defter kayıtları ve belgeleri, müstenitli olsun olmasın, kesin ve aksi ileri sürülemez delil niteliğindedir.
Merkez: Anafartalar Mahallesi, Atatürk Bulvarı No: 8 06050 Altındağ/ANKARA
Ticaret Sicil No: 1148
www.ziraatbank.com.tr

 YUSUF TEKBAŞ	S. Paşa Mah. Esenler Sk.No: 31/1 Bahçelievler / İSTANBUL Tel : (0212) 502 90 12 Fax : (0212) 502 90 13 web: www.merickurye.com Kocasinan V.D.:T.C.-Kim. 23062071382		FATURA Sıra No SERİ - A Tarih : 05.04.2017
	GÖNDEREN Mobilya San. ve Tic. A.Ş. 1.Organize San. Bölge.		
Sayın:			
Müşteri V.D. ve No.:			
Gönderenin adet ve tanımı		TUTARI	Teslim Alan İsim / Soyisim MERYECİLİK YUSUF TEKBAŞ Siyavuşpaşa Mah. Esenler Sok. No:31/1 Bahçelievler / İSTANBUL Tel:(0212) 502 90 12 Fax:(0212) 502 90 13 Kocasinan Vergi Dairesi: 23062071382
Gönderen (Arka yüzde yazılı şartlarla) isim - imza	KURYE TAŞIMA	70,00	
	EKSTRA Ağırık Bekleme		
	TOPLAM	70,00	
	K.D.V. %	9,00	
	GENEL TOPLAM	79,00	
Yalnız	Elli dokuz TL		KR'dir.

Basım yeri: Alptekin Form Matb.Kırt.San.ve Tic.Ltd.Şti. M.Bey Yolu Hastane Cad.No:2 Şişli-İST. Tel:(0212)551 04 57 Fax:(0212) 553 47 45 Kocasinan V.D.: 058 015 7292 Basım Yılı : 2015 Anlaşma Tarihi ve No : 11.05.2015/2597

EKİNER GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ LTD. ŞTİ.
 Ferhan Apt. No: 168 Kat: 2/6 Akdeniz / MERSİN
 324 238 99 78-79 - Faks.: +90 324 238 95 38
 Mehmet Mahmutbey Cad. Arıkan Dağlar İş Merkezi
 No: 7 No: 21 Bahçelievler - Şirinevler / İSTANBUL
 Tel.: +90 212 652 99 78 - Faks.: +90 212 652 99 39
 Mersis No : 4695355315852326
 URAY V.D. 328 039 8817 - www.ekinergumruk.com

ekin er GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ LTD. ŞTİ.
 L. İnönü Blv. Ferhan Apt. No: 168 Kat: 2/6 Akdeniz / MERSİN
 Tel: +90 324 238 99 78 - Faks: +90 0238 95 38
 Uray V.D. 328 039 8817 - www.ekinergumruk.com

DEKONT / Detailed Account

GÜMRÜK / Customs Office		İŞLEM / Procedure		BEYANNAME TARİHİ ve NO / Declaration Date & No	
ERENKÖY GÜMRÜK MÜDÜRLÜĞÜ		IHR.		17341200EX091355 / 01/04/2017	
AKİB MAKBUZU ALINDI BELGESİ KURYE GİDERİ		3386 - 31/03/17 F01598 - 01/04/17 322481 - 05/04/17		24.00 TRY 40.00 TRY 59.00 TRY	
Yalnız : YüzYirmiÜç TRY		TOPLAM / Total		123.00 TRY	
YALNIZ					

KAYIT EDİLDİ 3

- Makbuz ibraz edilmedilçe ödeme iddiası kabul edilmez.
 - 8 gün içinde itiraz edilmediği takdirde dekont eki faturalar aynen kabul edilmiş sayılır.
 - Müşteriler yazılı talimat vermedikçe sevki edilen mallar sigorta ettirilmez.
 - İhtilaflar halinde Mersin Mahkemeleri yetkilidir.

Garanti Bankası Mersin Çarşı Subesi
 IBAN [REDACTED]
 Garanti Bankası Mersin Çarşı Subesi
 IBAN TR71 [REDACTED]

İhracat gümrükleme giderlerinin gümrük müşavirliğine ödenmesi;

Mobilya AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	15.03.2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
760 760.30.0001 191	PAZ. SATIŞ VE DAĞ. GİD. İhracat gümrükleme giderleri İNDİRİLECEK KDV	114 9	
320 320.10.022	SATICILAR Ekin Er Gümrük Müşavirliği		123
TOPLAM		123	123
Açıklama	A00XX gider faturası Ekin Er Gümrük Müşavirliği		Dosya No:58

ÖRNEK 2: Mobilya AŞ. yapmış olduğu ihracat Gümrükleme gideri;

ekiner gümrükleme

SAYIN
MOBİLYA SAN. VE TİC. A. Ş
SIVAS
V.D. KALE V.D. No.

EKİN ER GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ LTD. ŞTİ.

MERSİN
İsmet İnönü Blv. Ferhan Apt. No: 168 Kat: 2/6 Akdeniz / MERSİN
Tel.: +90 324 238 99 78-79 - Faks.: +90 324 238 95 38
Merkez Mersis No: 4695355315852326

İSTANBUL
Hürriyet Mh. Mahmutbey Cad. Arkan Dağlar İş Merkezi
Kat: 7 No: 21 Bahçelievler - Şirinevler / İSTANBUL
Tel.: +90 212 652 99 78 - Faks.: +90 212 652 99 39
İstanbul Şube Mersis No: 7716326859147784

İZMİR
İzmir Serbest Bölge Sardunya Mh. No: 13 1-A Menemen / İZMİR
İzmir Şube Mersis No: 0606039881700032
URAY V.D. 328 039 8817 - Faks.: +90 328 039 8817
www.ekinergumruk.com

FATURA
Seri : A Sıra : N2
Tarih :
İrsaliye Tarihi :
Sevk İrsaliye No :
İl Kodu : 33

AÇIKLAMA	MİKTAR	FİYATI	TUTARI												
GÜMRÜK MÜŞAVİRLİK BEDELİ			155.00												
Tcgb Tescil No / Tarihi : Gümrük İdaresi : Gönderen Firma : Alıcı Firma :															
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"><tr><td>DAP Döviz Tutarı</td><td style="text-align: right;">1.335,00</td><td>USD</td></tr><tr><td>CIF TL Tutarı</td><td style="text-align: right;">0,00</td><td>TL</td></tr><tr><td>Kur</td><td style="text-align: right;">3,64</td><td></td></tr><tr><td>CIF USD Tutarı</td><td style="text-align: right;">0,00</td><td>USD</td></tr></table>	DAP Döviz Tutarı	1.335,00	USD	CIF TL Tutarı	0,00	TL	Kur	3,64		CIF USD Tutarı	0,00	USD			
DAP Döviz Tutarı	1.335,00	USD													
CIF TL Tutarı	0,00	TL													
Kur	3,64														
CIF USD Tutarı	0,00	USD													
KAYIT EDİLDİ 3															
YüzSeksenki TL Doksan KR		18	27.90												
			155.00												
			182.90												

Garanti Bankası Mersin Çarşı Şubesi

IBAN TR:

BAŞIM YERİ: ZÜHAL MATBAACILIK TURİZ. REK. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ. ÇANKAYA MH. 4723 SK. NO: 6/A : 0.324. 237 49 00 MERSİN İSTİKLAL V.D. 999 015 5127 ANK. TARİH VE NO: 21.12.2016 / 77 B. YILI: 2017

İhracat gümrükleme giderlerinin gümrük müşavirliğine ödenmesi;

Mobilya AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
760 760.30.01 191	PAZ. SATIŞ VE DAĞ. GİD. İhracat gümrükleme giderleri İNDİRİLECEK KDV	155 27,90	
320 320.10.0221	SATICILAR Ekin Er Gümrük Müşavirliği		182,90
TOPLAM		82,90	82,90
Açıklama	A00001X gider faturası Ekin Er Gümrük Müşavirliği		Dosya No:58

ÖRNEK 3: Otomotiv yan sanayi AŞ. önceki ihracatına ait 47.000₺ KDV iade hakkının 17.000₺'sini iade alıp kalan 30.000₺'sini muhtasar beyanıyla vergi borçlarına mahsup etmiştir.

KDV Beyannamesi verildiğinde yapılan kayıt;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	47.000	
192	DİĞER KDV		47.000
TOPLAM		47.000	47.000
Açıklama			Dosya No:58

Vergi idaresinden Alınan KDV iadesi;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
102	BANKALAR	17.000	
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		17.000
TOPLAM		17.000	17.000
Açıklama			Dosya No:58

KDV iadesinin ödenecek vergilere devri;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi	2016		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
360 770 770.14.0004	ÖDENECEK VERGİ FONLARI GENEL YÖNETİM GİDERLERİ <i>Damga vergisi giderleri</i>	29.883 117	30.000
136	DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR		
TOPLAM		30.000	30.000
Açıklama	<i>Dosya No:58</i>		

ÖRNEK 4: Otomotiv Anonim Şirketi daha önceden ihraç ettiği ürünlerin bir kısmında yanlış ürün gönderildiği anlaşılmıştır. İthalatçı firmadan iade istemeyip 920₺'lik bu ürünleri firmanın inisiyatifine bırakmıştır.

Satış iskontosu kaydı;

Otomotiv AŞ		Mahsup Fişi	
Fiş Tarihi			
Hesap Kodu	Hesap Adı	Borç	Alacak
611 611.01	SATIŞ İSKONTOLARI <i>Yurt dışı satış iskontoları</i>	920	
120 120.50.38	ALICILAR <i>Usa firması</i>		920
TOPLAM		920	920
Açıklama	<i>Dosya No:58</i>		

SONUÇ

Son yıllarda teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte küreselleşen dünya ekonomisinde dış ticaret işlemlerinin yeri ve önemi de giderek arttırmıştır. Artan piyasa rekabeti ile birlikte bireyler, en az maliyet ile en fazla faydayı elde etme amacıyla hareket etmektedirler. Bu amacı gerçekleştirmek için sınır ötesindeki diğer piyasalara yönelmektedirler. Bireylerin bu düşüncelerine paralel olarak ülkeler de belirli ekonomik ve siyasi politikalar çerçevesinde ekonomik güç kazanmak için dış ticaret politikalarını bir araç olarak kullanmaktadır. Bu da söz konusu işlemlerin mikro ve makro boyutlarının büyüklüğünü ortaya çıkarmaktadır. Tüm bu işlemler ve ticaret aslında dünya ticaret hacmini doğurmakta ve bu hacim, değişen ihtiyaçlar ve teknolojiye bağlı yeni arzlar ile daha da artmaktadır. Bu durum dış ticaret yapan firmaların sayısını arttırmış ve ulusal rekabet ortamının yanında daha zorlu olan uluslararası rekabet ortamını ortaya çıkarmıştır. İşletmeler de dış ticaretin oluşturduğu sert rekabet ortamlarına uyum sağlamak zorunda kalmışlardır. Böyle bir ortamda işletmelerin uluslararası piyasada rekabet avantajı sağlayabilmeleri için dış ticaret işlemlerine hakim olmaları ve etkin kullanılan bir dış ticaret muhasebe sistemine olan ihtiyaçlarını zorunlu hale gelmiştir.

Dış ticaret işlemlerinin öneminin artması, beraberinde firmaların en uygun yöntemleri izlemelerini ve sonunda en doğru kararı vermelerini gerekli kılmıştır. Dış ticaret işlemlerine ilişkin çok sayıda kaynak ve bilgi bulunmasıyla birlikte birçok yeni yöntem de ortaya çıkmakta, ticari hayatın dinamiği ile birlikte her geçen gün uygulamaların çeşitliliği de artış göstermektedir. Ayrıca, işlemlere ilişkin mevzuattaki düzenlenmeler de güncellenmektedir. Böyle bir ortamda bahsedilen işlemleri aktif olarak uygulayan ve bilen bireylerin yine de tüm bilgileri ve uygulamaları takip ederek bilgi sahip olması çok zordur. Bu yüzden dış ticaret işlemlerinin genel olarak tanıtılması, belli başlı bazı uygulamaların bilinmesi, teslim ve ödeme şekillerine hakim olarak, dış ticarete kullanılan belgelerin iyi bilinmesi, dış ticaret işlemleri gerçekleştiren tüm tüzel kişiler tarafından uygulanması zorunlu olan muhasebe işlemlerine ilişkin kuralların bilinmesi çok önemlidir. Bu bağlamda; yapılan çalışmada, dış ticaret işlemlerinin daha sağlıklı bir şekilde ilerleyebilmesi için gerekli asgari ayrıntılar anlatılmıştır.

Yapılan çalışmada ilk olarak dış ticaret işlemlerinde sıklıkla kullanılan uluslararası ticaret kavramları; ekonomik kavramlar, gümrük terimleri, anlaşmalar ve taşıma-yükleme terimleri başlıkları altında ayrıntılı bir şekilde anlatılarak bu işlemlerin daha iyi anlaşılabilmesi amaçlanmıştır. Daha sonra dış ticaret işlemleri sırasında kullanılan belgeler açıklanmış, kullanılan belgelerin örneklerine yer verilmiştir.

Uluslararası ticarete bilinmesi zorunlu olan ticari terimlerin, her ülkede farklı yorumlanmasının hem zaman hem de para kaybına yol açacağı düşüncesinden hareketle bu terimlerin standartlaşması amacıyla yapılan çalışmaların en önemlisi olan “INCOTERMS” (teslim şekilleri) ayrıntılı olarak tek tek ele alınmış ve örneklerle açıklanmıştır. Ardından dış ticaret işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde önemli yer tutan ödeme şekilleri yine ayrıntılı bir biçimde açıklanarak, örnek uygulamalarla ithalat ve ihracat işlemlerinin ödeme şekillerine göre muhasebeleştirilmesi üzerinde durulmuştur. Ayrıca Katma Değer Vergisi, KDV iadeleri teorik ve uygulamalı olarak incelenmiştir.

Çalışmanın uygulama kısmında, Sivas ilinde farklı sektörlerde (mermer, mobilya ve otomotiv yan sanayi) faaliyet gösteren üç firmanın dış ticaret kayıtları incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda firmalarda teoride belirtilen süreçten farklı bir kayıt yöntemi olmadığı ve dış ticaret kayıtlarının teori ile birebir örtüştüğü, mevzuata ve muhasebe kayıt sistemine uygun olduğu saptanmıştır.

KAYNAKÇA

- Adyranova, Nazgul (2006). Dış Ticaret ve Alternatif Finansman Tekniklerinin İşleyişi ile Muhasebe Uygulamaları. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ağsakal Ahmet ve Baral Gökhan (2016). Dış Ticaret İşlemlerinin TMS 2 Stoklar ve TMS 18 Hasılat Standartları kapsamında incelenmesi. Sosyal Bilimler Dergisi Sayı:48.
- Akat, Ömer (2001). Uluslararası Pazarlama. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Akışık, Orhan (2002). Konsinye Satışlar Ve Tek Düzen Muhasebe Sistemine Göre Muhasebeleştirilmesi. Massachusetts Üniversitesi – Amherst USA.
- Ataman Ümit ve Sumer Haluk (2006). Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Ayhan, Emre (2014). Dış Ticaret İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Serbest Bölge Uygulaması. Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi.
- Bağdatlı, Emre (2010). Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi Bütünleşik Sistem İçerisinde Uygulanması. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.
- Bağrıaçık, Atila (1995). Uygulamalı Dış Ticaret İşlemleri. Bilim Teknik Yayınevi.
- Başar A. Banu (Ed.) (2013). Dış Ticaret İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. Web-Ofset.
- Bilgili, Yüksel (2014). Makro İktisat Ders Notları. İstanbul: İkinci Sayfa.
- Çubukçu, Fatmanur (2013). Dış Ticaret Uygulamaları. Erzurum: Erzurum Üniversitesi Ders Notları.
- Dündar, Sibel (2006). Dış Ticaret İşlemleri Çerçevesinde İthalat ve İhracat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.
- Ertaş, Türkan (2014). Dış Ticarete İthalat ve İhracat İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi. İstanbul: Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gültekin Sadettin ve Savcı Mustafa (2012). Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi. İstanbul: Murathan Yayınevi.

- Güran, Nevzat (2002). Makro Ekonomik Analizler. Ankara.
- Gürsoy, Yaşar (2015). Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Kara, Hüseyin (2004). Dış Ticaret İşlemlerinde Bankacılık Uygulamaları ve Muhasebesi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.
- Kaya, Feridun (2011). Dış Ticaret İşlemlerinin Muhasebesi. İstanbul: Beta Yayınları.
- Kaya, Ferudun (2011). Uluslararası Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi. İstanbul: İSMMMMO Yayınları.
- Kemer, Osman Barbaros (2003). Pratik Dış Ticaret Teknikleri. Alfa Yayınevi.
- Kızıl Ahmet ve Soğur Macide (1995). İhracat-ithalat İşlemleri ve Muhasebesi. Der. Yayınları.
- Kolçak Menşure, Bilici Nilgün ve Naktiyok Yücel (2014). Dış Ticaret İşlemleri Nedeniyle Oluşan KDV ve ÖTV'nin Muhasebeleştirilmesi. İSMMMMO.
- Kökeş, Elife (2014). Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde Dış Ticaret İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi ve Örnek Uygulamalar. İstanbul: Okan Üniversitesi.
- MEGEP (2008). Milli Eğitim Bakanlığı. Muhasebe ve Finansman İhracat Kayıtları. Ankara.
- MEGEP (2008). Milli Eğitim Bakanlığı. Muhasebe ve Finansman İthalat Kayıtları. Ankara.
- Müderrişoğlu, Kerem (2013). Muhasebe Kuramı ve Mevzuat Açısından Dış Ticaret İşlemlerinin İncelenmesi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2013.
- Naktiyok, Atılhan (2013). Uluslararası Ticaret, Erzurum Üniversitesi Ders Notları. Erzurum.
- Ortaç, Serhan (2010). Dış Ticaret İşlemleri, Muhasebe Uygulamaları ve Uygulamaların Muhasebe Standartları Karşısındaki Durumu. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Özalp, Abdurrahman (2007). Dış Ticaret'te Yeni Kurallar UCP 600'in Kullanılması ve Akreditif. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

- Özdemir, Ahmet Faruk (2007). Serbest Bölge Rejiminde Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebe Uygulamaları. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Özken Ahmet ve Yılmaz Mutlu (2011). İhracat Anlamak ve Yönetmek İçin Bilmeniz Gereken Herşey. İstanbul: Optimist Yayınları.
- Sağlam Necdet ve Başar A. Banu (2015) A'dan Z'ye Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi. Ankara.
- Şahin, Arif (2000). İhracata Yönelik Finansman Araçları. İGEME-İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi. Ankara.
- Şahin, Mehmet (1998). Bütün Yönleriyle İhracat Gümrük İşlemleri. Ankara: Gümrük Kontrolörleri Derneği.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2011). Dış Ticaret Kavramları. Ankara.
- Toksöz Ali, Arslan M.Ali ve Töremiş Faruk (2003). T.C BAŞBAKANLIK GÜMRÜK MÜSTEŞARLIĞI. Dış Ticaret İşlemleri ve Denetim Rehberi. Ankara.
- Tomanbay, Mehmet (2001). Dış Ticaret Rejimi ve İhracatın Finansmanı. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Toroslu, M.Vefa (1999). Uygulamalı Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebe. İstanbul: Beta Basım Yayınları.
- Tümay, Turhan (1986). Mevzuat ve Teknik Yönleriyle İhracat. İstanbul: Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. İktisadi Araştırmalar Bölüm Başkanlığı.
- Utkulu Utku ve Aydemir İsmail (2008). Türkiye'de Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulaması (Teoriden Pratiğe). Gazi Kitabevi.
- Utkulu Utku ve Seymen Ayşe Dilek (2004). Revealed Comparative Advantage and Competitiveness: Evidence for Turkey vis-a-vis the EU/15. European Trade Study Group 6th Annual Conference.
- Yarbaşı Engin ve Gürtan İbrahim (2012). Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Yıldız, Kemal (2016). Dış Ticaret İşlemleri Muhasebeleştirilmesi ve Örnek Uygulamalar. İstanbul: Okan Üniversitesi.

Yılmaz Mutlu ve Özken Ahmet (2011). İhracat Anlamak ve Yönetmek İçin Bimeniz Gereken Herşey. İstanbul: Optimist Yayınları.

Yılmaz Mutlu ve Özken Ahmet (2013). Dış Ticarete Giriş. Ankara: Gazi Kitabevi.

Yücel, Eyüp Sabri (2001). Dış Ticaret ve Temel Kavramlar. İstanbul: Lebib Yalkın Yayınları.

www.gib.gov.tr.

www.ihracatrehberim.com.

www.mevzuat.net.

www.tuik.gov.tr

www.tesk.org.tr.

GVK.Md. 40/1. II.A.6, KDV Gen. Uyg. Tb.

KDV Gen.Uyg.Tb.II.A.6.

KDV.Gn.Uyg.Tbğ. II/A 1.1.3. “Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğ.”

KDV.Gn.Uyg.Tbğ. II/A 2.4. “Katma Değer Vergisi Uygulamalı Tebliğ.”

KDV.K.Md. 16/1. “Katma Değer Vergisi Kanunu.”

KDV.K.Md. 16/1-c. “Katma Değer Vergisi Kanunu.”

KDV.K.Md. 16/2. “Katma Değer Vergisi Kanunu.”

KDV.Kn.Md.6/a, b. “KDV.Kn.Md.6/a,b.”

KDV.Uy.Gn.tbğ.II.A.2.1. “KDV.Uy.Gn.tbğ.II.A.2.1”

VUK. md.229. “Vergi Usul Kanunu.”

VUK.Md. 280-4369. sy.K.7.fk. “Vergi Usul Kanunu.”

Güm.K.Md.168,169,170. “Gümrük Kanunu Madde 168,169.170.”

TTK. Md. 1228.

“06.06.2006-26190 Resmi Gazete.” 06 06 2006.

“12/7/2008-26934 Resmi Gazete.” 12. 07. 2008.

EKLER

EK-1: GÜMRÜK BEYANNAMESİ

T.C. GÜMRÜK BEYANNAMESİ					A SEVKİ/HRACAT GÜMRÜK İDARESİ		
Sevk/İhracat gümrük idaresi müşhası	1 2 Gönderici/İhracatçı No				1 B E Y A N		
	8 Alıcı No				3 Formlar 4 Yükl. İstisnaları		
	14 Beyan sahibi/Temsilcisi No				5 Kalem sayısı 6 Kap adedi 7 Referans numarası		
	18 Çıkıştaki taşıt aracının kimliği ve kayıtlı olduğu ülke				9 Mali Müşavir/Serbest Muhasebeci No		
	21 Sınırı geçecek hareketli taşıt aracının kimliği ve kayıtlı olduğu ülke				10 Gideceği ülke 11 Ticaret yapılan ülke 13 T.P.		
	25 Sınırdaki taşıma şekli 26 Dahili taşıma şekli 27 Yükleme yeri				15 Çıkış/İhracat ülkesi 16 Menşe ülkesi 17 Gideceği ülke kodu a b a b 17 Gideceği ülke		
	29 Çıkış gümrük idaresi 30 Eşyanın bulunduğu yer				20 Teslim şekli 22 Döviz ve toplam fatura bedeli 23 Döviz kuru 24 İşlemin niteliği		
	31 Kaplar ve eşyanın tanımı				28 Finansal ve bankacılık verileri		
	44 Ek bilgi / sunulan belgeler / ön izinler				32 Kalem No 33 Eşya kodu 34 Menşe ülke kodu a b 35 Brüt ağırlık (kg) 37 R E J I M 38 Net ağırlık (kg) 39 Kote 40 Özet beyan 41 Tamamlayıcı ölçü E.B. Kodu 46 İstatistikî kıymet		
	47 Vergilerin hesaplanması				48 Ödemenin ertelenmesi 49 Antrepo tipi ve kodu		
50 Asıl sorumluluğu No				B HESAP DETAYLARI			
51 Öngörülen gümrük idareleri (ve ülke)				C HAREKET GÜMRÜK İDARESİ			
52 Teminat geçerli değil				Kod 53 Varış gümrük idaresi (ve ülke)			
D HAREKET GÜMRÜK İDARESİ KONTROLÜ				Mühür:			
Soruç: Takılan mühürlerin: Adedi: kimliği: Süre sınırı (tarih): İmza:				54 Yer ve tarih Beyan sahibi / temsilcinin imzası ve adı:			

TCGB - 1

A ÇIKIŞ GÜMRÜK İDARESİ

.C.GÜMRÜK BEYANNAMESİ (DEVAM FORMU) **1 B E Y A N**

2 Gönderen/ İhracatçı No

3 Formlar

Kapların ve eşyanın tanımı Kapların ve konteynerlerin marka numara ve cinsleri

Ek bilgi belge ve izinler

Kapların ve eşyanın tanımı Kapların ve konteynerlerin marka numara ve cinsleri

Ek bilgi belge ve izinler

/ vergilerin hesaplanması

Türü	Vergi matrahı	Oranı	Tutarı	Ö.Ş.	Türü	Vergi matrahı	Oranı	Tutarı	Ö.Ş.
Birinci kaleme ilişkin Toplam					İkinci kaleme ilişkin Toplam				
Türü	Vergi matrahı	Oranı	Tutarı	Ö.Ş.	Türü	Tutarı	Ö.Ş.	ÖZET	
Üçüncü kaleme ilişkin Toplam					Genel Toplam :				

32 Kalem no **33 TGTC pozisyon no**

34 Menge Ülke Kodu **35 Brüt ağırlık (kg)** **36 Tercihli tarife**

37 R E J I M **38 Net ağırlık (kg)** **39 Kota**

40 Manifesto/ Özet beyan

41 Ölçü birimi **42 Kalem fiyatı** **43 HY kodu**

E.B. Kodu **45 Ayarlama**

46 İstatistiki kaymet

41 Ölçü birimi **42 Kalem fiyatı** **43 HY kodu**

E.B. Kodu **45 Ayarlama**

46 İstatistiki kaymet

1 Çıkış/İhracat gümrük idaresi nüshası

EK-2: TİCARİ FATURA

Seller (Name, Address) İhracatçı (Ad, Adres) [1] Tel: [2]	Invoice Number (Fatura No.)		
	Invoice Date (Tarih)		Seller's Reference [3] (Satıcının referansı)
	Buyer's Reference [6] (Alıcının Referansı)		Other Reference [7] (Diğer referanslar)
Consignee (Teslim alan)	Buyer (Alıcı: teslim alandan farklı ise) [4]		
	Country whence consigned (Malın teslim edileceği yer) [5]		
	Country of origin (malın üretildiği ülke)	Country of destination (Malın varış yeri)	
Transport details (Nakliye ile ilgili hususlar- lüzumu halinde) [14]	Terms of delivery and payment (Teslim ve Ödeme şekli)		
Shipping marks; Container No (Sevkiyat işaretleri, Konteynır No)	Number and kind of packages: goods description -in full and/or code. (Malın cinsi ve özelliği, ambalaj şekli, koli adedi, gümrük tarife numarası)	Gross weight, kg. (Ağırlık)	Cube m3 (hacim)
Specification of commodities (in code and/or full) (Malların özellikleri; Tarife numarası) [9] Shipped by: (Malın sevk şekli) [15] On: (Malın ne zaman teslim yerine ulaştırılacağı) [15] Signature: (İmza)[16] Date: (Tarih)	Quantity (Miktar) [8]	Unit Price (Birim Fiyat) [10]	Amount (Toplam Tutar) [11]
		Included above (Yukarıdaki dahil)	Not included above (yukarıdaki hariç)
	Packing (Ambalaj Şekli)		
	Freight (Navlun)[13]		
	Other costs (Diğer Maliyetler)[12]		
	Insurance (Sigorta)[14]		
	Total invoice amount (Toplam Fatura Tutarı) [12]		

EK-3: MENŞE ŞAHADETNAMESİ

1. Exporter (name, address, country) Exportateur (nom, adresse, pays) İhracatçı (ismi, adresi, memleketi)	2. No B 0432994 CERTIFICATE OF ORIGIN CERTIFICAT D'ORIGINE MENŞE ŞAHADETNAMESİ A	
3. Consignee (name, address, country) Destinataire (nom, adresse, pays) Alıcı (ismi, adresi, memleketi)		
4. Particulars of transport (where required) Renseignements relatifs au transport (le cas échéant) Nakliye ile ilgili malûmat (luzumu halinde)		
5. Marks & Numbers, Number and kind of packages; Description of the goods Marques et numéros; Nombre et nature des colis; Désignation des marchandises Marka ve numara, Koli sayısı ve cinsi, Malların tarifi	6. Gross weight Poids brut Brüt ağırlık	7.
8. Other information - Autres renseignements Diğer Malumat	It is hereby certified that the above mentioned goods originate in: Il est certifié par la présente que les marchandises mentionnées ci - dessus sont originaires de: Yukarıda tadat edilen malların menşeli olduğu tasdik edilir: ..... CERTIFYING BODY ORGANISME AYANT DELIVRE LE CERTIFICAT İŞBU VESİKAYI TANZİM EDEN TEŞEKKÜL ..... Place and date of issue - Lieu et date de délivrance Tanzim yeri ve tarihi ..... Authorised signature - signature autorisée Yetkili İmza	

Stamp - Timbre - Mühür

NOTE

RULES FOR THE ESTABLISHMENT OF CERTIFICATES OF ORIGIN

1. The forms may be completed by any process, provided that entries are indelible and legible.
2. Neither erasures nor superimpositions should be allowed on the certificates (or applications). Any alterations should be made by striking out the erroneous material and making any additions required. Such alterations should be approved by the person who made them and certificated by the appropriate authority or body.
3. Any unused spaces should be crossed out to prevent any subsequent addition.
4. If warranted by export trade requirements, one or more copies may be drawn up in addition to the original.

NOTE

1. La formule peut être remplie par n'importe quel procédé, à condition que les mentions qui y sont portées soient indélébiles et lisibles.
2. Le certificat et la demande éventuelle ne peuvent comporter ni grattages, ni surcharges. Les modifications qui y sont apportées doivent être effectuées en biffant les indications erronées et en ajoutant, le cas échéant, les indications voulues. Toute modification ainsi opérée doit être approuvée par son auteur et visée par les autorités ou organismes habilités.
3. Les espaces non utilisés doivent être bâtonnés de façon à rendre impossible toute adjonction ultérieure.
4. Si les nécessités du commerce d'exportation le requièrent, il peut être établi, en plus de l'original, une ou plusieurs copies.

NOT

MENŞE ŞAHADETNAMESİNİN TANZİMİ İÇİN DİKKAT EDİLECEK KURALLAR

1. Form istenilen usulle doldurulabilir. Yalnız üzerindeki kayıtlar silinmez ve okunaklı olmalıdır.
2. Muhtemel talp ve belgenin üzerinde ne kazınma nede eklenmiş yazı bulunabilir. Yapılacak değişiklikler yanlış bilgilerin üstleri çizilerek yerlerine istenilen kayıtlar eklenerek yapılır. Bu şekildeki işlemlerin hepsi sahibi tarafından imza ve yetkili teşekkül tarafından da tasdik edilmelidir.
3. Kullanılmayan yerler üzerlerine herhangi bir kaydın yazılmayacağı şekilde çizgilerle doldurulmalıdır.
4. İhracat ticareti gereği icap ediyorsa, asıldan başka, bir veya bir kaç suret çıkartılabilir.

EK-4: A.TR. DOLAŞIM BELGESİ

DOLAŞIM BELGESİ (MOVEMENT CERTIFICATE)

1. İhracatçı (Ad, açık adres, ülke) Exporter (Name, full address, country)		A.TR No	
		2. Taşıma Belgesi(İhtiyari)....No.....Tarih..... Transport document (Optional)No. ... Date	
(1) Üye ülke veya Türkiye Insert the member State or Turkey	3. Malın gönderildiği şahıs(İhtiyari) (ad, açık adres, ülke) Consignee (Name, full address, country) (Optional)		4. AET/TÜRKİYE ORTAKLIĞI ASSOCIATION between the EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY And TURKEY
			5. İhraç Ülkesi Country of exportation
7. Taşıma ile ilgili bilgiler (İhtiyari) Transport details (Optional)		8. Gözlemler Remarks	
9. Sıra No Item No	10. Kollilerin markaları, numaraları sayı ve cinsi(dökme mallar için duruma göre, geminin adı vagon veya kamyonun numarası belirtilecektir); Malların tanımı Marks and numbers; number and kind of packages (for goods in bulk, indicate the name of the ship or the number of the railway wagon or road vehicle); Description of goods		11.Brüt ağırlık (kg) veya diğer ölçüler (hl, m3,v.s) Gross Weight(kg) or other measure (hl,m ³ ,etc)
12. GÜMRÜK VİZESİ CUSTOMS ENDORSEMENT		13. İHRACATÇININ BEYANI DECLARATION BY THE EXPORTER	
(2) Sadece ihraç Ülkesinin talebi halinde doldurulur Complete only where the exporting county Requires	Doğruluğu onaylanmış beyan Declaration certified İhraç belgesi Export document (ç) Model (Form) ..... No ..... Gümrük İdaresi ..... Customs office Çıkış Ülkesi ..... Issuing country Yer ve Tarih..... Place and Date İmza (Signature)	Mühür Stamp	Aşağıda imzası bulunan ben, yukarıda, belirtilen malların bu belgenin verilmesi için gerekli koşullara uygun olduğunu beyan ederim. I, the undersigned, declare that the goods described above meet the conditions required for the issue of this certificate Yer ve Tarih ..... Place and date İmza (Signature)

14.KONTROL İSTEMİ REQUEST FOR VERIFICATION, to	15. KONTROLÜN SONUCU RESULT OF VERIFICATION
<p>Bu belgenin doğruluk ve kurallara uygunluğunun kontrolü talep edilir.</p> <p>Verification of the authenticity and accuracy of this certificate is requested.</p> <p style="text-align: center;">Yer ve tarih (place and date) Mühür (Stamp)</p> <p style="text-align: center;">..... İmza(Signature)</p>	<p>Yapılan kontrol bu belgenin ⁽¹⁾ Verification carried out shows that this certificate⁽¹⁾</p> <p>☐ Belirtilen gümrük idaresince verildiğini ve içerdiği bilgilerin doğruluğunu was issued by the customs office indicated and that the information contained therein is accurate.</p> <p>☐ Doğruluk ve kurallara uygunluk koşullarına cevap vermediğini göstermiştir. (Ekteki açıklamalara bakınız.) does not meet the requirements as to authenticity and accuracy (see remarks appended)</p> <p style="text-align: center;">Yer ve tarih (Place and date) Mühür Stamp</p> <p style="text-align: center;">..... İmza(Signature)</p>
İstemde bulunan idarenin açık adresi. Full address of office making the request	<p>(1) uygun yere (x) işareti koyun. (1)insert(x) in the appropriate box</p>

DOLAŞIM BELGESİ İLE AÇIKLAMALAR
I. DOLAŞIM BELGESİ DOLDURMA KURALLARI

A.TR Dolaşım Belgesi Anlaşmanın yapıldığı dilden biri ile doldurulmalı ve ihracatçı ülkenin iç hukuk hükümleri uyumlu olmalıdır. Belge Türkçe doldurulduğunda Topluluğun resmi dillerinden biri ile de doldurulur.

A.TR Dolaşım Belgesi yazı makinası veya el yazısı ile doldurulur. El yazısı ile doldurulduğu zaman mürekkepli kalem ve büyük matbaa harfleri kullanılmalıdır. Belge üzerinde silinti ve ilaveler bulunmamalıdır. Düzeltmeler yanlışların üzeri çizilmek ve gerekirse doğruları yazılmak suretiyle yapılmalıdır. Bu şekilde yapılan bütün düzeltmelerin belgeyi düzenleyen tarafından imzalanması ve gümrük idaresince tasdik edilmesi gerekir. Eşyanın tanımı bu amaçla ayrılan kutuya boş satır bırakılmadan yazılmalıdır. Kutu tamamen doldurulmadığında, eşyanın tanımına ilişkin son satırın altına boş alan kalmayacak şekilde yatay bir çizgi çekilmelidir.

II. ÇEŞİTLİ KUTULARA YAZILACAK HUSUSLAR

- İlgili kişi veya firmanın tam adı ve adresi yazılır.
- Gerekli görülen hallerde, taşıma belgesinin numarası yazılır.
- Gerekli görülen hallerde, alıcı kişi/kişiler veya firma/firmaların tam adı ve adresi yazılır.
- İhraç ülkesinin adı yazılır.
- Variş ülkesi adı yazılır.
- Belge kapsamı eşyanın toplam sayısı ile ilgili sıra numarası yazılır.
- Kolilerin marka, numara, miktar ve ambalaj türü ile eşyanın ticari tanımı yazılır.
- 10 nolu kutuda tanımlanan eşyanın kilogram veya diğer ölçüler cinsinden brüt ağırlığı yazılır
- Gümrük idaresi tarafından doldurulur. Gerekli görülen hallerde, çıkış evrakı ile ilgili (formun cins ve numarası, gümrük idaresinin ve vize edilen ülkenin adı) hususlar yazılır.
- Yer, tarih ve ihracatçının adı yazılır, ihracatçı tarafından imzalanır.

EXPLANATORY NOTES FOR THE MOVEMENT CERTIFICATE
I. RULES FOR COMPLETING THE MOVEMENT CERTIFICATE

The A.TR movement certificate must be completed in one of the languages in which the Agreement is drawn up and shall comply with the internal laws of exporting State. When the certificate is completed in Turkish, it shall also be completed in one of the official languages of the Community.

The A.TR movement certificate must be typed or hand-written, if the latter, it must be completed in ink in block letters. It must not contain any erasure or superimposed correction. Any alteration must be made by deleting the incorrect particulars and adding any necessary corrections. Any such alteration must be initialed by the person who completed the certificate and be endorsed by the customs authorities. A description of the products must be given in the box reserved for this purpose without leaving any blank lines. Where the box is not completely filled, a horizontal line must be drawn below the last line of the description, the empty space being crossed through.

II. PARTICULARS TO BE ENTERED IN THE VARIOUS BOXES

- Enter the full name address of the person or company concerned.
- Where appropriate, enter the number of the transport document.
- Where appropriate, enter the full name and address of the person(s) or company(ies) to whom the goods are to be delivered.
- Enter the name of the country from which the goods are exported.
- Enter the name of the country concerned.
- Enter the number of the item in question in relation to the total number of articles on the certificate.
- Enter the marks, numbers, quantity, kind of packages and the normal trade description of the goods.
- Enter the gross mass of goods described in corresponding box 10, expressed in kilograms or other measure (hl, m³, etc).
- To be completed by the customs authority. Where appropriate, enter the particulars related to the export document (type and No of the form, name of the customs office and of the issuing country).
- Enter the place and date, signature and name of the exporter.

EK-5:SİGORTA BELGESİ

Sigorta Firmasının Adı		VERGİ DAİRESİ:	
Sigorta Firmasının Adresi		VERGİ NUMARASI:	
SİGORTALI :		ACENTA NO :	
ADRESİ :		POLİÇE NO :	
ÇIKIŞ YERİ :		TEKLİF TAR. :	
VARIŞ YERİ :		YÜKLEME TAR. :	
KONŞİMENTO :		DÖVİZ KURU :	
AKREDİTİF :		VASITA :	
PLAKA / GEMİ :		SEFER SAYISI :	
SİGORTA KONUSU		MEBLAĞ GBP	
Sigortalanan ürünlere ilişkin açıklama (ağırlık ve koli sayısı, değeri) koli işaret Numaları			
Toplam Sigorta Bedeli			
	Nakliyat PR. %0.300	:	
	Net Prim	:	
	Gider Vergisi	:	
	Ücret Tutarı	:	
ÖZEL ŞARTLAR			
İşbu sigorta ilişik Kamyon Klozu hükümlerine göre akdedilmiştir.Yükleme, aktarma ve boşaltmaya atfedilebilecek rizikolar sigorta teminatına dahildir.			
Bu sigorta; ayrıca ekli 1.10.1990 Institute Radioactive Contamination Exclusion kloz hükümlerine tabidir.			
İHTARLAR:			
..... SİGORTA A.Ş. işbu poliçe/ zeyilname ile yukarıda ayrıntıları yazılı malları tarafların uymayı yükümledikleri ekli şartlar ile bu şartlara nazaran üstün hükümleri olan özel şartlara göre, sigorta prim ve ayrıntıları tutarının ödenmesi karşılığında sigortalı adına ençok..... TL'sına kadar sigorta eder.			
Bu poliçe teminatına giren ziya veya hasarın meydana gelmesi halinde genel şartların 22. Maddesi gereğince derhal Şirket Merkezine; yurt dışında en yakın .... Acenteliklerine ve/veya yetkili Hasar Ekspertiz Bürolarına başvurularak, hasarın ve miktarının bir ekspertiz raporu ile tespit ettirilmesi gerekir.			
SİGORTA ETTİREN	TANZİM YERİ ve TARİHİ	SİGORTA FİRMASININ ADI	

EK-6: EUR-1 DOLAŞIM SERTİFİKASI

DOLAŞIM SERTİFİKASI MOVEMENT CERTIFICATE

1. İhracatçı (Adı, Açık Adresi, Ülke) Exporter (Name, full address, country)		EUR.1 NO B 0500266	
Bu formu doldurmadan önce arkadaki notları okuyunuz. See notes overleaf before completing this form.			
2. Certificate used in preferential trade between ..... ve/and ..... arasındaki tercihli ticarete kullanılan sertifikadır. (İlgili ülkeler, ülke grupları veya alanları yazınız.) (Insert appropriate countries, groups of countries or territories)			
3. Malın Gönderildiği Şahıs (Adı, Açık Adresi, Ülke) (Tercih Bağı) Consignee (Name, full address, country) (Optional)		4. Ürünlerin menşei sayılan ülke, ülkeler grubu veya alanlar Country, group of countries or territory in which the products are considered as originating	5. Varış ülkesi veya ülkeler grubu Country, group of countries or territory of destination
6. Taşımacıya ilişkin bilgiler (Tercih Bağı) Transport details (Optional)		7. Gözlemler Remarks	
8. Sıra No; Kolilerin marka ve işaretleri, sayı ve türleri ('); Eşyanın tanımı. Item Number; Marks and numbers; Number and kind of packages ('); Description of goods.		9. Brüt ağırlık (kg) veya diğer ölçüler (Litre, metreküp, vs) Gross weight (kg) or other measure (litres, m ³ , etc.)	10. Faturalar (Tercih Bağı) Invoices (Optional)
11. GÜMRÜK VİZESİ CUSTOMS ENDORSEMENT Onaylayan Beyan Declaration Certified İhrac Belgesi Export document (1) Form ..... No ..... Gümrük İdaresi ..... Customs Office ..... Düzenleyen Ülke veya Alan ..... Issuing country or territory ..... Mühür Place and date ..... (Stamp) Yer ve Tarih ..... (İmza/signature)		12. İHRACATÇININ BEYANI DECLARATION BY THE EXPORTER Aşağıda imzası bulunan ben, yukarıda belirtilen eşyanın bu belgenin düzenlenmesi için gerekli olan koşullara uygun olduğunu beyan ederim. I, the undersigned, declare that the goods described above meet the conditions required for the issue of this certificate. Yer ve Tarih ..... Place and date ..... (İmza/signature)	

(*) Eşya ambalajlı değilse, yerine göre eşyaların sayısını veya "dökme" olduğunu belirtiniz.

(*) If goods are not packed, indicate number of articles or state "in bulk" as appropriate

(1) Yalnız ihracatçı ülke kurallarının gerekli gördüğü yerleri doldurunuz.

(1) Complete only where the regulations of the exporting country or territory require.

Aydoğdu Ofset Tel: (0.312) 309 64 67 (pbx.)

<p>13. DOĞRULUĞUN KONTROLÜ İSTEMİ REQUEST FOR VERIFICATION, to:</p>	<p>14. KONTROLÜN SONUCU RESULT OF VERIFICATION</p>
<p>Bu sertifikanın doğruluk ve kurallara uygunluğunun kontrolü talep edilir. Verification of the authenticity and accuracy of this certificate is requested.</p>	<p>Yapılan kontrol bu sertifikanın (*) Verification carried out shows that this certificate (*)</p> <p>☐ Belirtilen gümrük idaresince düzenlediğini ve içerdiği bilgilerin doğru olduğunu göstermektedir. Was issued by the customs office indicated and that the information contained therein is accurate</p> <p>☐ Doğruluk ve kurallara uygunluk koşullarına cevap vermediğini göstermektedir. (Ekteki açıklamalara bakınız.) Does not meet the requirements as to authenticity and accuracy (see remarks appended).</p>
<p>Yer ve Tarih (Place and date)</p>	<p>Yer ve Tarih (Place and date)</p>
<p>Mühür (Stamp)</p>	<p>Mühür (Stamp)</p>
<p>(İmza) (Signature)</p>	<p>(İmza) (Signature)</p>

NOTLAR

1. Sertifikalar silinmeler veya birbiri üzerine yazılmış kelimeler ihtiva edemez. Değişiklikler doğru olmayan kayıtların üzeri çizilmek ve gerekli düzeltmeler eklenmek suretiyle yapılır. Böyle bir değişiklik, sertifikayı düzenleyen kişi tarafından paraf edilmeli ve düzenlediği ülkenin gümrük idaresi tarafından onaylanmalıdır.
2. Sertifikaya kaydedilen maddeler arasında boşluk bırakılmamalı ve her bir madde önüne bir sıra numarası konulmalıdır. Son maddenin hemen altına yatay bir çizgi çekilmelidir. Kullanılmayan yerler sonradan bir eklemeyi imkansız kılmak üzere aynı şekilde iptal edilmelidir.
3. Eşyalar, ticari faaliyetlere uygun olarak ve teşhis edilmelerini sağlayacak yeterli ayrıntılarla tanımlanmalıdır.

NOTES

1. Certificates must not contain erasures or words written over one another. Any alterations must be made by deleting the incorrect particulars and adding any necessary corrections. Any such alteration must be initialled by the person who completed the certificate and endorsed by the customs authorities of the issuing country or territory.
2. No spaces must be left between the items entered on the certificate and each item must be preceded by an item number. A horizontal line must be drawn immediately below the last item. Any unused space must be struck through in such a manner as to make any later additions impossible.
3. Goods must be described in accordance with commercial practise and with sufficient detail to enable them to be identified

- * Bu belge Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı müsadresi ile basılmıştır.
* Printer approved by Prime Ministr v. Undersecretariat of Customs of the Republic of Turkey.

EK-7: ATA KARNESİ

VOUCHER

A.T.A. CARNET

CARNET A.T.A.

T R A N S I T	A. HOLDER AND ADDRESS/Titulaire et adresse Corp. for Int'l Business 325 N. Hough Street Barrington, IL 60010	FOR ISSUING ASSOCIATION USE/Réserve à l'association émettrice G. TRANSIT VOUCHER No. 1 Volet de transit N°
	B. REPRESENTED BY*/Représenté par* T.Hawks, B.A.DeMaggio, J.Phillips, R.W.Green, FreightForwarder And/Or Any Authorized Representatives	a) A.T.A. Carnet No. US 89/08-SAMPLE Carnet A.T.A. N°
	C. INTENDED USE OF GOODS/Utilisation prévue des marchandises Exhibitions and Fairs	b) ISSUED BY/Délicivré par <div style="text-align: center;">United States Council for International Business</div>
	D. MEANS OF TRANSPORT*/Moyens de transport*	c) VALID UNTIL/Valable jusqu'au <div style="text-align: center;"> 2009 4 24 <small>year month day (inclusive)</small> <small>année mois jour (inclus)</small> </div>
	E. PACKAGING DETAILS (Number, Kind, Marks, etc.)/ Détail d'emballage (Nombre, Nature, Marques, etc.)*	FOR CUSTOMS USE ONLY/Réserve à la Douane H) CLEARANCE ON TRANSIT/Déclouanement pour le transit a) The goods referred to in the above declaration have been cleared for transit to the Customs Office at: /Les marchandises faisant l'objet de la déclaration ci-contre ont été dédouanées pour le transit sur le bureau de douane de:
	F. DECLARATION OF DISPATCH IN TRANSIT Déclaration d'expédition en transit I, duly authorized: /Je soussigné, dûment autorisé: a) declare that I am dispatching to: /déclare, expédier à: _____ in compliance with the conditions laid down in the laws and regulations of the country/customs territory of transit, the goods enumerated in the list overleaf and described in the General List under item No(s). /dans les conditions prévues par les lois et règlements du pays/territoire douanier de transit, les marchandises énumérées à la liste figurant au verso et reprises à la liste générale sous le(s) N°(s) _____ b) undertake to comply with the laws and regulations of the country/customs territory of transit and to produce these goods with seals (if any) intact, and this Carnet to the Customs Office of destination within the period stipulated by the Customs. /m'engage à observer les lois et règlements du pays/territoire douanier de transit et à représenter ces marchandises, le cas échéant sous scelléments intacts, en même temps que le présent carnet au bureau de douane de destination dans le délai fixé par la douane. c) confirm that the information given is true and complete./ certifie justes et complètes les indications portées sur le présent volet	b) Final date for re-exportation/production to the Customs*/:Date limite pour la réexportation/la représentation à la douane, des marchandises* _____ <small>year month day (inclusive)</small> <small>Date (année/mois/jour)</small> c) Registered under reference No.*/Enregistre sous le N°* _____ d) Customs seals applied/Scelléments douaniers apposés* e) This voucher must be forwarded to the Customs Office at: /Le présent* volet devra être transmis au bureau de douane de: * At/A _____ Customs Office/Bureau de douane Date (year/month/day) _____ Signature and Stamp Date (année/mois/jour) _____ Signature et timbre Certificate of discharge by the Customs Office at destination Certificat de décharge du bureau de destination f) The goods referred to in the above declaration have been re-exported/produced*: /Les marchandises faisant l'objet de la déclaration ci-contre ont été réexportées/représentées: * g) Other remarks*/Autres mentions*: _____ At/A _____ Customs Office/Bureau de douane Date (year/month/day) _____ Signature and Stamp Date (année/mois/jour) _____ Signature et timbre

*If applicable/ *S'il y a lieu

N8 (06/04)

TO BE REMOVED BY FOREIGN CUSTOMS AT THE TIME OF VALIDATION
 À DÉTACHER PAR LES DOUANES ÉTRANGÈRES LORS DU VISA

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Ömer KÖSE

Uyruğu: T.C.

Doğum Tarihi ve Yeri: 19.06.1990 SİVAS

e-posta: omrkosee@gmail.com

EĞİTİM

	Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	2,55	Cumhuriyet Üniversitesi	2014
Yüksek Lisans	82,125	Cumhuriyet Üniversitesi	2017